Bundel - Besluitvorming (raad) van 22 februari 2023

Agenda bijlagen

Besluitenlijst_Besluitvorming_(raad)_22_februari_2023

Getekende besluitenlijst 22 februari 2023

1 Opening en vaststelling agenda

2 Vaststellen verslag 25 januari 2023

Getekende besluitenlijst

3 Installatie raadsleden

Rapport onderzoek geloofsbrieven Bergsma en Van der Meulen

4 Hamerstukken

4.1 Wijziging verordening Presentiegelden Verkiezingen

In de afgelopen jaren zijn de procedures voor het organiseren van verkiezingen steeds verder aangescherpt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties(BZK) en de Kiesraad. Dat heeft effect op de leden van een stembureau én op de kosten voor het organiseren van verkiezingen. Door de nieuwe procedure voor het vaststellen van verkiezingsuitslagen wordt de verantwoordelijkheid voor het correct tellen van de stemmen en het invullen van het proces verbaal voor alle leden van het stembureau groter. Daarom wordt de raad voorgesteld om de huidige presentiegelden voor de leden van het stembureau te verhogen.

Dossier 2154 voorblad

Raadsvoorstel Verordening Presentiegelden Verkiezingen

Verordening Presentiegelden Verkiezingen

4.2 De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026

Het college stelt de gemeenteraad voor De Fryske Regiovisie jeugdhulp 2023-2026 vast te stellen. De 18 Friese gemeenten zetten zich blijvend in voor goede jeugdhulp. Een scherpe visie, sterke regionale samenwerking en goed opdrachtgeverschap zijn belangrijke voorwaarden voor goede jeugdhulp. In De Fryske Regiovisie Jeugdhulp komen de ambities in de jeugdhulp voor de periode 2023 – 2026 aan bod. Hiermee willen de Friese gemeenten blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp leveren. De regiovisie wordt door elke gemeente afzonderlijk vastgesteld waarna een lokale uitwerking plaatsvindt.

Dossier 2168 voorblad

De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026: Mei-inoar foar ús bern

Brief advies Adviesraad sociaal domein Leeuwarden over De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026

Raadsvoorstel Vaststellen Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026

4.3 Vaststellen bestemmingsplan “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee”

Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” heeft ter visie gelegen. Er zijn twee zienswijzen ingediend, nl van ProRail en van een bewoner. De zienswijze van ProRail leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan. De gemeenteraad wordt voorgesteld het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Dossier 2152 voorblad

Raadsvoorstel vaststellen bestemmingsplan Barrahûs

Reactienota zienswijzen bestemmingsplan Barrahûs

Nota ambtshalve wijzigingsvoorstellen Barrahûs

brief gemeenteraad stikstofberekening 8-2-2023

Stikstof memo + berekening Leeuwarden - Middelsee jan 2023

4.4 Rekenkamerbrief Huisvestingsbeleid kwetsbare groepen

Dossier 2180 voorblad

24122022_Rekenkamerbrief Huisvestingsbeleid Kwetsbare groepen

Raadvoorstel Rekenkamerbrief HBKG

4.5 Kredietaanvraag opvang Oekraïense vluchtelingen

Sinds het voorjaar van 2022 worden Oekraïense vluchtelingen opgevangen in onze gemeente. De raad op 25 mei 2022 en op 11 oktober 2022 besloten om vooruitlopend op de 'Specifieke Uitkering' die het Rijk voor deze opvang beschikbaar stelt een budget van in totaal € 11.400.000 beschikbaar te stellen tot en met april 2023. Gezien de huidige ontwikkeling van de oorlog in Oekraïne is het noodzakelijk de huidige opvang de komende periode te verlengen en naar waarschijnlijkheid uit de breiden. Het college heeft besloten de raad voor te stellen een budget beschikbaar te stellen van € 18.060.000 voor de opvang van Oekraïners door de gemeente; € 403.000 voor de opvang van Oekraïners bij particulieren; en een budget van € 100.000 voor de zorgkosten.

Dossier 2187 voorblad

Raadsvoorstel Voortzetting opvang Oekraïense vluchtelingen in 2023

5 Bespreekpunten

5.1 Vaststellen Bestemmingsplan Leeuwarden - Middelsee fase 2, inclusief stedenbouwkundig basisplan, beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria De Fellingen en beeldkwaliteitplan en welstandscriteria Wetterstêd II (Súd

Het bestemmingsplan voor Middelsee fase 2 heeft met bijbehorende stukken (beeldkwaliteitsdocumenten) ter inzage gelegen. Er zijn vijf zienswijzen ingediend, onder andere door Provincie Fryslân, ProRail en gebruikers van het gebied. Het college heeft besloten om op grond van de ontvangen zienswijzen enkele aanpassingen en aanvullingen in het bestemmingsplan door te voeren. Het college stelt de gemeenteraad voor om in te stemmen met de aanpassingen en het bestemmingsplan (met bijbehorende documenten) vast te stellen.

Dossier 2151 voorblad

Raadsvoorstel Middelsee fase 2

Reactienota Middelsee fase 2

Ambtshalve wijzigingsvoorstellen Middelsee fase 2

brief van college - stikstofberekening 8-2-2023

Stikstof memo + berekening Leeuwarden - Middelsee jan 2023

6 Sluiting

Gemeente Leeuwarden

Besluitenlijst Besluitvorming (raad)

Datum	22-02-2023
Tijd	19:00 - 20:00
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Sybrand Buma
Aanwezigen	Bauke Aalbers, Afrah Abdullah Abdi, Mirka Antolovic, Pim Astro, Jannie Atsma, Andries Bergsma, Janneke de Boer de, Julie Bruijnincx, Joost de Caluwe, Gabrielle Copini, Eline de Koning, Hayo Douwstra, Roger Dragstra, Otto van der Galiën, Wieke Goudzwaard, Tiny Hoedemaker, Sikko Klaver, Geu Luik, Martin van der Meulen, Timara van der Meulen, Fokelien van der Meulen-Diever, Carlijn Niesink, Christiaan Okkema, Kevin Oudhuis, Hinke Roorda, Carina Runhart, Lydia van Santen, Petra van der Sloot, Riemy Spithoff, Wim Spoelman, Jan-Willem Tuininga, Lyda Veldstra, Dirk Visser, Marcel Visser, Petra Vlutters, Cor Wijnstra en Saida Youssef
Afwezigen	Johan Magré en Sakar Zarza

1 Opening en vaststelling agenda

Vice voorzitter Eline de Koning opent de vergadering. Zij vervangt burgemeester Buma.

2 Vaststellen verslag 25 januari 2023

Besluit: Besluitenlijst wordt conform vastgesteld.
Er zijn geen bemerkingen naar aanleiding ervan.

3 Installatie raadsleden

Besluit:

Na het verslag van de commissie voor de geloofsbrieven bij monde van raadslid Atsma besluit de raad de 2 benoemde raadsleden toe te laten als raadslid, dit zijn Andries Bergsma (GLL) en Martin van der Meulen (GBL). Zij vervangen respectievelijk Femke Molenaar en Vivian Tiemersma in verband met afwezigheid door ziekte.

4 Hamerstukken

4.1 Wijziging verordening Presentiegelden Verkiezingen

In de afgelopen jaren zijn de procedures voor het organiseren van verkiezingen steeds verder aangescherpt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties(BZK) en de Kiesraad. Dat heeft effect op de leden van een stembureau én op de kosten voor het organiseren van verkiezingen. Door de nieuwe procedure voor het vaststellen van verkiezingsuitslagen wordt de verantwoordelijkheid voor het correct tellen van de stemmen en het invullen van het proces verbaal voor alle leden van het stembureau groter. Daarom wordt de raad voorgesteld om de huidige presentiegelden voor de leden van het stembureau te verhogen.

Stemuitslag: unaniem, 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit
- De gewijzigde verordening presentiegelden verkiezingen vast te stellen;
- De verhoging van de presentiegelden te ramen op € 25.000 per jaar en deze ten laste te

brengen van de egalisatiereserve verkiezingen en de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen

4.2 De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026

De 18 Friese gemeenten zetten zich blijvend in voor goede jeugdhulp. Een scherpe visie, sterke regionale samenwerking en goed opdrachtgeverschap zijn belangrijke voorwaarden voor goede jeugdhulp. In De Fryske Regiovisie Jeugdhulp komen de ambities in de jeugdhulp voor de periode 2023 – 2026 aan bod. Hiermee willen de Friese gemeenten blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp leveren. De regiovisie wordt door elke gemeente afzonderlijk vastgesteld waarna een lokale uitwerking plaatsvindt.

Stemuitslag: 36 stemmen voor, 1 stem tegen (FvD)

Besluit:

De gemeenteraad besluit De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023 - 2026 vast te stellen.

Toelichting:

De fractie van FvD wil geacht worden tegen gestemd te hebben

4.3 Vaststellen bestemmingsplan "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee"

Het bestemmingsplan "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" heeft ter visie gelegen. Er zijn twee zienswijzen ingediend, nl van ProRail en van een bewoner. De zienswijze van ProRail leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

Stemuitslag: unaniem, 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit

a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" vast te stellen;

b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" vast te stellen;

c. Het bestemmingsplan "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06028BP00 -VG01;

d. Geen exploitatieplan vast te stellen;

e. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

4.4 Rekenkamerbrief Huisvestingsbeleid kwetsbare groepen

Stemuitslag: Unaniem 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit het college opdracht te geven om in samenspraak met de Raad(sgriffie) een startnotitie met tijdlijn en beslismomenten voor de raad op te stellen waarin de aanbevelingen van de rekenkamer geoperationaliseerd worden.

4.5 Kredietaanvraag opvang Oekraïense vluchtelingen

Sinds het voorjaar van 2022 worden Oekraïense vluchtelingen opgevangen in onze gemeente. De raad op 25 mei 2022 en op 11 oktober 2022 besloten om vooruitlopend op de 'Specifieke Uitkering' die het Rijk voor deze opvang beschikbaar stelt een budget van in totaal €

11.400.000 beschikbaar te stellen tot en met april 2023. Gezien de huidige ontwikkeling van de oorlog in Oekraïne is het noodzakelijk de huidige opvang de komende periode te verlengen en naar waarschijnlijkheid uit de breiden. Het college heeft besloten de raad voor te stellen een budget beschikbaar te stellen van € 18.060.000 voor de opvang van Oekraïners door de gemeente; € 403.000 voor de opvang van Oekraïners bij particulieren; en een budget van € 100.000 voor de zorgkosten.

Stemuitslag: Unaniem 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit om de opvang voor gevluchte Oekraïners voort te zetten tot en met 31 december 2023 en de kosten voor de opvang door de gemeente en door particulieren te ramen € 18.463.000,-, dit bedrag te dekken uit de nog te ontvangen Rijksbijdrage en de begroting dienovereenkomstig te wijzigen;

5 Bespreekpunten

5.1 Vaststellen Bestemmingsplan Leeuwarden - Middelsee fase 2, inclusief stedenbouwkundig basisplan, beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria De Fellingen en beeldkwaliteitplan en welstandscriteria Wetterstêd II (Súd

Het bestemmingsplan voor Middelsee fase 2 heeft met bijbehorende stukken (beeldkwaliteitsdocumenten) ter inzage gelegen. Er zijn vijf zienswijzen ingediend, onder andere door Provincie Fryslân, ProRail en gebruikers van het gebied. Het college heeft besloten om op grond van de ontvangen zienswijzen enkele aanpassingen en aanvullingen in het bestemmingsplan door te voeren.

Stemuitslag: 36 stemmen voor, 1 stem tegen (FvD)

Besluit:

De gemeenteraad besluit

a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” vast te stellen;

b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” vast te stellen;

c. Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06029BP00-VG01;

d. Het stedenbouwkundig basisplan “Middelsee” ongewijzigd vast te stellen;

e. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria “Wetterstêd II (Súd)” vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;

f. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria “De Fellingen” vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;

g. De beeldkwaliteitsplannen en de welstandsrichtlijnen in werking te laten treden een dag na bekendmaking hiervan;

h. Geen exploitatieplan vast te stellen;

i. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

Toelichting:

De fractie van FvD stemt tegen.

6 Sluiting

Voorzitter sluit de vergadering om 19:45 uur.

Gemeente Leeuwarden

Besluitenlijst Besluitvorming (raad)

Datum	22-02-2023
Tijd	19:00 - 20:00
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Sybrand Buma
Aanwezigen	Bauke Aalbers, Afrah Abdullah Abdi, Mirka Antolovic, Pim Astro, Jannie Atsma, Andries Bergsma, Janneke de Boer de, Julie Bruijnincx, Joost de Caluwe, Gabrielle Copini, Eline de Koning, Hayo Douwstra, Roger Dragstra, Otto van der Galiën, Wieke Goudzwaard, Tiny Hoedemaker, Sikko Klaver, Geu Luik, Martin van der Meulen, Timara van der Meulen, Fokelien van der Meulen-Diever, Carlijn Niesink, Christiaan Okkema, Kevin Oudhuis, Hinke Roorda, Carina Runhart, Lydia van Santen, Petra van der Sloot, Riemy Spithoff, Wim Spoelman, Jan-Willem Tuininga, Lyda Veldstra, Dirk Visser, Marcel Visser, Petra Vlutters, Cor Wijnstra en Saida Youssef
Afwezigen	Johan Magré en Sakar Zarza

1 Opening en vaststelling agenda

Vice voorzitter Eline de Koning opent de vergadering. Zij vervangt burgemeester Buma.

2 Vaststellen verslag 25 januari 2023

Besluit: Besluitenlijst wordt conform vastgesteld.
Er zijn geen bemerkingen naar aanleiding ervan.

3 Installatie raadsleden

Besluit:

Na het verslag van de commissie voor de geloofsbrieven bij monde van raadslid Atsma besluit de raad de 2 benoemde raadsleden toe te laten als raadslid, dit zijn Andries Bergsma (GLL) en Martin van der Meulen (GBL). Zij vervangen respectievelijk Femke Molenaar en Vivian Tiemersma in verband met afwezigheid door ziekte.

4 Hamerstukken

4.1 Wijziging verordening Presentiegelden Verkiezingen

In de afgelopen jaren zijn de procedures voor het organiseren van verkiezingen steeds verder aangescherpt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties(BZK) en de Kiesraad. Dat heeft effect op de leden van een stembureau én op de kosten voor het organiseren van verkiezingen. Door de nieuwe procedure voor het vaststellen van verkiezingsuitslagen wordt de verantwoordelijkheid voor het correct tellen van de stemmen en het invullen van het proces verbaal voor alle leden van het stembureau groter. Daarom wordt de raad voorgesteld om de huidige presentiegelden voor de leden van het stembureau te verhogen.

Stemuitslag: unaniem, 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit
- De gewijzigde verordening presentiegelden verkiezingen vast te stellen;
- De verhoging van de presentiegelden te ramen op € 25.000 per jaar en deze ten laste te

brengen van de egalisatiereserve verkiezingen en de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen

4.2 De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026

De 18 Friese gemeenten zetten zich blijvend in voor goede jeugdhulp. Een scherpe visie, sterke regionale samenwerking en goed opdrachtgeverschap zijn belangrijke voorwaarden voor goede jeugdhulp. In De Fryske Regiovisie Jeugdhulp komen de ambities in de jeugdhulp voor de periode 2023 – 2026 aan bod. Hiermee willen de Friese gemeenten blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp leveren. De regiovisie wordt door elke gemeente afzonderlijk vastgesteld waarna een lokale uitwerking plaatsvindt.

Stemuitslag: 36 stemmen voor, 1 stem tegen (FvD)

Besluit:

De gemeenteraad besluit De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023 - 2026 vast te stellen.

Toelichting:

De fractie van FvD wil geacht worden tegen gestemd te hebben

4.3 Vaststellen bestemmingsplan "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee"

Het bestemmingsplan "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" heeft ter visie gelegen. Er zijn twee zienswijzen ingediend, nl van ProRail en van een bewoner. De zienswijze van ProRail leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

Stemuitslag: unaniem, 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit

a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" vast te stellen;

b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" vast te stellen;

c. Het bestemmingsplan "Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee" gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06028BP00 -VG01;

d. Geen exploitatieplan vast te stellen;

e. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

4.4 Rekenkamerbrief Huisvestingsbeleid kwetsbare groepen

Stemuitslag: Unaniem 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit het college opdracht te geven om in samenspraak met de Raad(sgriffie) een startnotitie met tijdlijn en beslismomenten voor de raad op te stellen waarin de aanbevelingen van de rekenkamer geoperationaliseerd worden.

4.5 Kredietaanvraag opvang Oekraïense vluchtelingen

Sinds het voorjaar van 2022 worden Oekraïense vluchtelingen opgevangen in onze gemeente. De raad op 25 mei 2022 en op 11 oktober 2022 besloten om vooruitlopend op de 'Specifieke Uitkering' die het Rijk voor deze opvang beschikbaar stelt een budget van in totaal €

11.400.000 beschikbaar te stellen tot en met april 2023. Gezien de huidige ontwikkeling van de oorlog in Oekraïne is het noodzakelijk de huidige opvang de komende periode te verlengen en naar waarschijnlijkheid uit de breiden. Het college heeft besloten de raad voor te stellen een budget beschikbaar te stellen van € 18.060.000 voor de opvang van Oekraïners door de gemeente; € 403.000 voor de opvang van Oekraïners bij particulieren; en een budget van € 100.000 voor de zorgkosten.

Stemuitslag: Unaniem 37 stemmen voor

Besluit:

De gemeenteraad besluit om de opvang voor gevluchte Oekraïners voort te zetten tot en met 31 december 2023 en de kosten voor de opvang door de gemeente en door particulieren te ramen € 18.463.000,-, dit bedrag te dekken uit de nog te ontvangen Rijksbijdrage en de begroting dienovereenkomstig te wijzigen;

5 Bespreekpunten

5.1 Vaststellen Bestemmingsplan Leeuwarden - Middelsee fase 2, inclusief stedenbouwkundig basisplan, beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria De Fellingen en beeldkwaliteitplan en welstandscriteria Wetterstêd II (Súd

Het bestemmingsplan voor Middelsee fase 2 heeft met bijbehorende stukken (beeldkwaliteitsdocumenten) ter inzage gelegen. Er zijn vijf zienswijzen ingediend, onder andere door Provincie Fryslân, ProRail en gebruikers van het gebied. Het college heeft besloten om op grond van de ontvangen zienswijzen enkele aanpassingen en aanvullingen in het bestemmingsplan door te voeren.

Stemuitslag: 36 stemmen voor, 1 stem tegen (FvD)

Besluit:

De gemeenteraad besluit

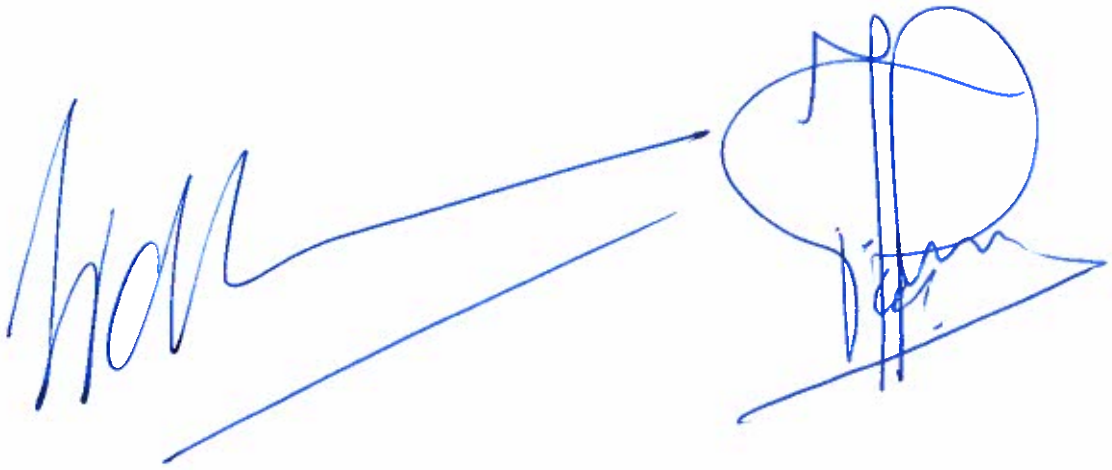
a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake Het bestemmingsplan "Leeuwarden – Middelsee fase 2" vast te stellen;
b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake het bestemmingsplan "Leeuwarden – Middelsee fase 2" vast te stellen;
c. Het bestemmingsplan "Leeuwarden – Middelsee fase 2" gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06029BP00-VG01;
d. Het stedenbouwkundig basisplan "Middelsee" ongewijzigd vast te stellen;
e. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria "Wetterstêd II (Súd)" vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;
f. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria "De Fellingen" vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;
g. De beeldkwaliteitsplannen en de welstandsrichtlijnen in werking te laten treden een dag na bekendmaking hiervan;
h. Geen exploitatieplan vast te stellen;
i. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

Toelichting:

De fractie van FvD stemt tegen.

6 Sluiting

Voorzitter sluit de vergadering om 19:45 uur.

Gemeente Leeuwarden

Besluitenlijst Besluitvorming (raad)

Datum	25-01-2023
Tijd	19:00 - 23:00
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Sybrand Buma
Aanwezigen	Bauke Aalbers, Afrah Abdullah Abdi, Mirka Antolovic, Pim Astro, Jannie Atsma, Janneke de Boer, Julie Bruijnincx, Joost de Caluwe, Gabrielle Copini, Eline de Koning, Hayo Douwstra, Roger Dragstra, Otto van der Galiën, Wieke Goudzwaard, Jonas ter Haar, Tiny Hoedemaker, Geu Luik, Johan Magré, Martin van der Meulen, Timara van der Meulen, Fokelien van der Meulen-Diever, Christiaan Okkema, Kevin Oudhuis, Hinke Roorda, Carina Runhart, Lydia van Santen, Petra van der Sloot, Riemy Spithoff, Wim Spoelman, Jan-Willem Tuininga, Lyda Veldstra, Marcel Visser, Dirk Visser, Petra Vlutters, Cor Wijnstra, Saida Youssef en Sakar Zarza
Afwezigen	Sikko Klaver en Carlijn Niesink

1 Opening en vaststelling agenda

Besluit:

De agenda wordt conform vastgesteld.

Toelichting:

Raadslid Tuininga (FNP) heeft een punt van orde bij agendapunt 5.1

2 Vaststellen 2 verslagen 21 december 2022

Besluit:

De 2 verslagen worden conform vastgesteld.

3 Installatie fractieassistenten Gemeentebelangen & PvdA

Besluit:

Mevr. Kattouw en Dhr. Douma worden geïnstalleerd als fractie-assistent.

Toelichting:

De voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven, raadslid Atsma, brengt namens de commissie (verder bestaande uit de leden Douwstra en Roorda) verslag uit aan de gemeenteraad.

4 Hamerstukken

4.1 Raadsvoorstel Afwijzing verzoek herziening bestemmingsplan Leeuwarden - Industrieterrein Leeuwarden Oost en de Hemrik

Op 2 augustus 2021 heeft RetailPlan B.V. namens de eigenaren van de percelen op en rond de perifere detailhandelslocatie Avondsterweg/Planetenlaan bij de raad een verzoek ingediend om het bestemmingsplan "Leeuwarden - Industrieterrein Leeuwarden Oost en de Hemrik" zodanig aan te passen dat op deze locatie een winkelcentrum mogelijk is met een branchering die vergelijkbaar is met andere perifere detailhandelslocaties zoals De Centrale en het WTC-project waarin ook supermarkten worden toegestaan.
Ten tijde van het verzoek werd het Detailhandelsbeleid herzien. Met RetailPlan B.V. is afgestemd de inspraakmogelijkheden te benutten en de vaststelling van dit beleid eerst af te wachten. Tegen het einde van dit traject, maar nog vóór de vaststelling en bekendmaking van het nieuwe beleid (Beleidskader Retail 2022) heeft RetailPlan B.V. de raad in gebreke gesteld met een termijn van 14 dagen. Toen er binnen die

termijn nog geen beslissing lag, heeft RetailPlan B.V. beroep ingesteld bij de Afdeling Bestuursrechtspraak om de raad alsnog te dwingen een inhoudelijk besluit te nemen. De Afdeling heeft op 10 november 2022 uitspraak gedaan. De raad moet binnen 6 weken een besluit nemen op het verzoek van RetailPlan B.V. Ondertussen is het Beleidskader Retail 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Omdat het verzoek van Retailplan B.V. is in strijd met dit vastgestelde beleid en bovendien in strijd is met de eis van een goede ruimtelijke ordening, heeft het college besloten de gemeenteraad voor te stellen het verzoek tot herziening van het bestemmingsplan 'Leeuwarden - Industrieterrein Leeuwarden Oost en de Hemrik' af te wijzen.

Stemuitslag:
34 stemmen voor, 3 stemmen tegen

Besluit:

1. De gemeenteraad besluit: het verzoek tot herziening van het bestemmingsplan "Leeuwarden - Industrieterrein Leeuwarden Oost en de Hemrik", zoals gedaan in de brief van RetailPlan B.V. van 2 augustus 2021, af te wijzen;

Toelichting:
De fractie van Lijst058 legt een stemverklaring af en wordt geacht tegen het voorstel te hebben gestemd.

4.2 Verklaring van geen bedenkingen voor de bouw van een woning op de Minne Finne in Grou

Er is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de bouw van een woning op de Minne Finne in Grou. Deze aanvraag is in strijd met het geldende bestemmingsplan. Er kan medewerking worden verleend door middel van een afwijkingsprocedure.
Het plan is in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening. Het plan is stedenbouwkundig en volkshuivestelijk passend. Er zijn binnen de tervisietermijn geen zienswijzen ingediend.
Het college stelt aan de gemeenteraad voor om voor dit initiatief een verklaring van geen bedenkingen af te geven.

Besluit:

1. De gemeenteraad besluit om een verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht voor de bouw van een woning op de Minne Finne in Grou vast te stellen;

4.3 Aankoop perceel cultuurgrond gelegen aan De Haak om Leeuwarden

Van de provincie Fryslân heeft de gemeente het aanbod gekregen om een perceel grond aan de Brédyk te verwerven voor een koopsom van € 1,2 mln. Het onderhavige perceel is gelegen direct aan en binnen de grenzen van De Haak om Leeuwarden en naast het plangebied De Zuidlanden en het nog te realiseren treinstation Werpsterhoek.

Het college heeft besloten om aan de gemeenteraad voor te stellen om dit perceel te verwerven en hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 1,2 mln..

Besluit:

1. De gemeenteraad besluit om:
   a. een krediet van € 1.202.000,- beschikbaar te stellen voor de aankoop van een perceel grond aan de Brédyk in Wirdum, kadastraal bekend gemeente Wirdum, sectie E, nummer 1151, groot 152.470 m²;
   b. de hiermee gepaard gaande rentelast ad. € 12.020,- en zakelijke lasten ad. € 7.000,- te dekken uit de pachtopbrengsten.

4.4 Raadsvoorstel Zienswijze kaderbrief Veiligheidsregio 2024 - 2027

De Veiligheidsregio Fryslân heeft de Kaderbrief 2024-2027 voor een zienswijze naar de gemeenteraad gestuurd. Het college stelt de gemeenteraad voor geen zienswijze naar de Veiligheidsregio Fryslân te versturen. Het college is van mening dat de ontwikkelingen die in de Kaderbrief aan de orde komen zeker relevant en van belang zijn voor de komende beleidsplanperiode. De groei van het financieel kader is een gevolg van beleidsmatige autonome ontwikkelingen. Het college stelt daarom aan de raad voor geen zienswijze op de Kaderbrief 2024-2027 in te dienen.

Besluit:

1. De gemeenteraad besluit geen zienswijze te geven op de Kaderbrief 2024-2027 van de Veiligheidsregio Fryslân en dit middels een brief aan de Veiligheidsregio Fryslân te laten weten.

5 Bespreekpunten

5.1 Raadsvoorstel Locatie AZC met Regionale Opvanglocatie functie

In de afgelopen periode heeft de gemeente Leeuwarden een scan uitgevoerd naar twee recent aangeboden mogelijke locaties voor een Regionale Opvanglocatie (ROL), op basis van de eerder door de raad meegegeven criteria. Het COA heeft tegelijkertijd een eigen scan uitgevoerd naar deze potentiële locaties. Dit ging om te locaties WTC Hotel aan de Heliconweg en de momenteel in aanbouw zijnde studentenflat aan de Ubbo Emmiuslaan. Uit deze scans en een nadere afweging op basis daarvan blijkt dat de twee recent aangeboden locaties niet geschikt zijn en dat de locatie Tuin! daarmee nog steeds de meest geschikte locatie is.
Het college van B&W stelt de Leeuwarder gemeenteraad daarom voor om medewerking te verlenen aan de komst van een Regionale Opvanglocatie (ROL) op de locatie Tuin! aan de mr. P.J. Troelstraweg.

Stemuitslag:

26 stemmen voor, 11 stemmen tegen

Besluit:

1. De gemeenteraad besluit:
a. Uit te spreken om medewerking te verlenen aan de komst van een Regionale Opvanglocatie (ROL) op de locatie Tuin! aan de mr. P.J. Troelstraweg; b. Uit te gaan van de onder besluitpunt a aangegeven ontwikkeling van 45 woningen voor het COA;
c. Uit te gaan van de toepassing van de uitgebreide procedure omgevingsvergunning om de onder besluitpunten a en b aangegeven ontwikkeling planologisch mogelijk te maken.

5.1.1 Amendement: Raadsvoorstel Locatie AZC/ROL - D66

Stemuitslag:

26 stemmen voor, 11 stemmen tegen

Besluit:

De gemeenteraad besluit:
Het voorgestelde conceptraadsbesluit als volgt te wijzigen:

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen om:
a. Uit te spreken om medewerking te verlenen aan de komst van een Regionale Opvanglocatie (ROL) op de locatie Tuin! aan de mr. P.J. Troelstraweg; b. Uit te gaan van de onder besluitpunt a aangegeven ontwikkeling van 45 woningen voor het COA; c. Uit te gaan van de toepassing van de uitgebreide procedure omgevingsvergunning om de onder besluitpunten a en b aangegeven ontwikkeling planologisch mogelijk te maken.

5.1.2 Motie: Nyenhuis - D66

Besluit: De gemeenteraad verzoekt het college:

• om zo spoedig mogelijk met de familie Nyenhuis in gesprek te gaan onder leiding van een onafhankelijke persoon/organisatie met als doel om tot een passende oplossing te komen voor de familie;

• de kosten van dit mediation traject te dekken uit het ISI;

• voor 1 april 2023 de gemeenteraad (in vertrouwen) te informeren over de voortgang van dit
traject.

Stemuitslag:
De motie is aangenomen met 34 stemmen voor en 3 tegen (Lijst058)

5.1.3 Motie: Alleen een ROL met extra groen op locatie TUIN' - D66

Besluit: De gemeenteraad verzoekt het college om:

• In overleg met de ontwikkelaar en eigenaar van het perceel te gaan, en te communiceren dat voor de planvorming van een ROL uitgegaan moet worden van een groene en parkachtige omgeving.;

• Met Defensie in gesprek te gaan om te onderzoeken of ook zij kunnen bijdragen aan de inrichting van het groengebied tussen de Vliegbasis Leeuwarden en de ROL;

• De gemeenteraad van Leeuwarden voor 1 mei 2023 te informeren over de voortgang.

Stemuitslag:
De motie wordt aangenomen met 26 stemmen voor en 11 tegen (FNP, VVD, Lijst058 en FVD)

5.1.4 Motie: Iedereen doet mee - Groenlinks/PvdA

Besluit: De gemeenteraad verzoekt het college:

• bij realisatie van de ROL naar voorbeeld van Plan Einstein - maar ook op basis vanopgedane eigen ervaringen bij de crisisnoodopvang in het WTC en de jarenlange ervaring van het COA - activiteiten te initiëren waaraan iedereen deel kan nemen, met als doel zowel de kansrijke start voor de asielzoekers te creëren als omliggende wijken te voorzien van een ontmoetingsplek;

• hierbij zoveel als mogelijk gebruik te maken van bestaande voorzieningen organisaties en initiatieven;

• zodra de realisatie en bewoning van de ROL in zicht komt - doch uiterlijk een half jaar voordat de eerste bewoners hun intrek nemen in de ROL- met een plan en kostenraming aan de raad voor te leggen.

Stemuitslag:
De motie wordt aangenomen met 26 stemmen voor en 11 tegen (FNP, VVD, Lijst058 en FVD)

5.2 Meld een vermoeden-app

5.2.1 Motie bij deze brief: Ethische toetsing en vervolgstappen app Meld een Vermoeden - Groenlinks

Besluit: De gemeenteraad verzoekt de burgemeester:
- om het gebruik van de Meld een Vermoeden app te onderwerpen aan een representatieve, ethische toetsing;
- deze toetsing uit te laten voeren als pilot binnen het kader van het plan van aanpak data-ethiek;
- daarbij de kernwaarden uit het plan van aanpak data-ethiek leidend te laten zijn in de toetsing;
- de resultaten van deze toetsing uiterlijk 1 juli 2023 te delen met de raad;
- de raad vervolgens te betrekken in de vervolgstappen;
- om in de tussenliggende periode de huidige proef met de app voort te zetten en deze niet uit te breiden naar alle ambtenaren;
- om zich maximaal in te zetten om meldingen via andere kanalen (zoals telefoon, mail) veiliger te maken.

Stemuitslag:
De motie is aangenomen met 30 stemmen voor en 7 stemmen tegen (D66 & CDA).

6 Sluiting

plv griffier

voorzitter

Rapport onderzoek geloofsbrieven: – Andries Bergsma
– Martin v.d. Meulen

Namens de commissie geloofsbrieven die naast mijzelf bestaat uit de raadsleden Roorda en Douwstra rapporteer ik u de uitslag van ons onderzoek naar de geloofsbrieven van:

Andries Bergsma
en
Martin v.d. Meulen

De geloofsbrieven en overige documenten zoals die op grond van de Gemeentewet en Kieswet worden vereist, heeft de commissie ontvangen en we hebben deze kunnen beoordelen.

De commissie rapporteert aan de gemeenteraad van de gemeente Leeuwarden, dat zij de genoemde documenten heeft onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat deze aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoet.

De commissie adviseert daarom dan ook tot toelating van Andries Bergsma en Martin v.d. Meulen als (tijdelijk) lid van de raad van de gemeente Leeuwarden.

Leeuwarden, d.d. 22 februari 2023

De commissie voornoemd:

Jannie Atsma .....

Hinke Roorda .....

Hayo Douwstra .....

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	2154
Extern Zaak ID	2022-258669
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	22 februari 2023
Agendapunt	4.1
Titel	Wijziging verordening Presentiegelden Verkiezingen
Eigenaar	Veldman, Henriëtte
Portefeuillehouder	Gijs Jacobse

Bijlagen
Raadsvoorstel Verordening Presentiegelden Verkiezingen
Verordening Presentiegelden Verkiezingen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	17 januari 2023
Besluitvorming (raad)	**22 februari 2023**

Toelichting

In de afgelopen jaren zijn de procedures voor het organiseren van verkiezingen steeds verder aangescherpt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties(BZK) en de Kiesraad. Dat heeft effect op de leden van een stembureau én op de kosten voor het organiseren van verkiezingen. Door de nieuwe procedure voor het vaststellen van verkiezingsuitslagen wordt de verantwoordelijkheid voor het correct tellen van de stemmen en het invullen van het proces verbaal voor alle leden van het stembureau groter. Daarom wordt de raad voorgesteld om de huidige presentiegelden voor de leden van het stembureau te verhogen.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad voor te stellen:
- De gewijzigde verordening presentiegelden verkiezingen vast te stellen;
- De verhoging van de presentiegelden te ramen op € 25.000 per jaar en deze ten laste te brengen van de egalisatiereserve verkiezingen en de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen

Besluit

De gemeenteraad besluit
- De gewijzigde verordening presentiegelden verkiezingen vast te stellen;

- De verhoging van de presentiegelden te ramen op € 25.000 per jaar en deze ten laste te brengen van de egalisatiereserve verkiezingen en de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Vaststellen Verordening Presentiegelden Verkiezingen
Zaaknummer: 2022-258669

Aan de gemeenteraad.

Inleiding

Verkiezingen moeten transparant zijn én verkiezingen moeten rechtmatig en rechtsgeldig verlopen. In de afgelopen jaren zijn de procedures voor het organiseren van verkiezingen steeds verder aangescherpt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties(BZK) en is de Kieswet aangepast in verband met de aanpassing van de procedure voor de vaststelling van verkiezingsuitslagen. Dat heeft vooral effect op de leden van een stembureau én op de kosten voor het organiseren van verkiezingen.

Presentiegelden verkiezingen

Volgens de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (NPVV) moeten gemeenten vanaf 01-01-2023 voor elke verkiezing een gemeentelijk stembureau (GSB) instellen om de verkiezingsuitslag op gemeenteniveau vast te stellen. Het GSB kan besluiten tot hertellingen als er onverklaarbare fouten worden gesignaleerd. Om het hertellen van stemmen door het GSB zoveel mogelijk te voorkomen willen wij investeren in de CRAFT telmethode en door het organiseren van trainingen voor het correct invullen van de processen-verbaal.
De CRAFT telmethode is een methode om snel, efficiënt én foutloos alle stemmen te kunnen tellen. De CRAFT telmethode is inmiddels in meer dan 150 gemeenten in Nederland ingevoerd. Deze methode wordt sinds 2018 zeer succesvol toegepast bij de verkiezingen voor de gemeenteraden, Provinciale Staten, Waterschappen, het Europese Parlement en de Tweede Kamerverkiezingen.

Door de nieuwe procedure voor het vaststellen van verkiezingsuitslagen wordt de verantwoordelijkheid voor het correct tellen van de stemmen en het invullen van het proces verbaal voor alle leden van het stembureau groter. Bovendien wordt er meer inzet gevraagd vanwege het volgen van verplichte trainingen. Om deze redenen wordt voorgesteld de huidige presentiegelden rond verkiezingen te verhogen en de verordening hierop aan te passen.

De volgende wijzigingen van de presentiegelden stellen wij voor:

	Huidige presentiegelden	Voorstel
Voorzitter	€ 145	€ 175
Vice voorzitter	€ 145	€ 150
Stembureau-leden	€ 120	€ 125
Tellers	€ 50	€ 60
Reserve voorzitter + training	geen	€ 50
Reserve stembureau-lid + training	geen	€ 50
Reserve teller + training	geen	€ 25
Training tellen voorzitters fysiek	geen	€ 35
Training tellen voorzitters digitaal	geen	€ 20

Vergoeding transport met auto	geen	€ 35
Vergoeding transport zonder auto	geen	€ 20

Financiën

De verhoging van de presentiegelden bedraagt naar schatting in totaal € 25.000 per jaar en voorgesteld wordt om deze ten laste te brengen van de egalisatiereserve verkiezingen.

Door de nieuwe en aangescherpte procedures door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties(BZK) en de Kiesraad, worden de totale kosten voor het organiseren van verkiezingen substantieel hoger. Deze hogere kosten worden deels gedekt door inzet uit de reguliere formatie en deels gedekt uit de egalisatiereserve verkiezingen, welke jaarlijks gevoed wordt vanuit de exploitatie. Omdat de hogeren kosten maar voor een klein deel door het Rijk worden gecompenseerd, is de jaarlijkse storting vanuit de exploitatie, onvoldoende voor de dekking van de organisatiekosten van de verkiezingen in de toekomst. Wij zullen u hieromtrent een nader voorstel doen via de procedure van “onontkoombare uitzettingen en inkrimpingen” in het kader van de begroting 2024.

Leeuwarden, 17 januari 2023

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Verordening Presentiegelden Verkiezingen

De raad van de gemeente Leeuwarden,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders;

gelet op:
artikel 149 Gemeentewet

BESLUIT:

De navolgende verordening Presentiegelden Verkiezingen vast te stellen:

Artikel 1 Algemeen
Aan de leden, reserveleden en tellers van de stembureaus voor de verkiezing van vertegenwoordigende lichamen, wordt presentiegeld toegekend met inachtneming van artikel 2. Daarnaast wordt voor een aantal specifieke taken een extra vergoeding toegekend.

Artikel 2 Vergoeding
1. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van de functie van het stembureaulid.
2. Het recht op de vergoeding ontstaat door het volbrengen van de werkzaamheden waarvoor de (vice-)voorzitter, de stembureauleden en tellers benoemd zijn.
3. De vergoedingen vermeld in deze verordening zijn bruto vergoedingen.

Artikel 3 Hoogte vergoeding
Per functie gelden de volgende vergoedingen:
a. €175 voor de voorzitter.
b. €150 voor de vice-voorzitter.
c. €125 voor het stembureaulid.
d. €60 voor de teller voor vier uren tellen. In het geval het tellen langer dan 4 uren in beslag neemt, dan bedraagt de vergoeding per extra gewerkt uur: €15.
e. De verplichte e-learning is bij de vergoedingen, als vermeld in a t/m d, inbegrepen.

Artikel 4 Extra vergoedingen
Voor de volgende taken geldt een extra vergoeding:
a. €35 voor het deelnemen van de (vice-)voorzitter aan de teltraining op locatie.
b. €20 voor het digitaal deelnemen van de (vice-)voorzitter aan de teltraining.
c. €35 voor het inleveren van stembescheiden in het gemeentehuis met eigen auto.
d. €20 voor het inleveren van stembescheiden in het gemeentehuis zonder eigen auto.
e. €50 voor de reserve voorzitter.
f. €50 voor het reserve stembureaulid.
g. €25 voor de reserve teller.
h. De verplichte e-learning is bij de vergoedingen, als vermeld in e t/m g, inbegrepen.

Artikel 5 In dienst van de gemeente
De (vice-)voorzitters, stembureauleden en tellers, in dienst van de gemeente Leeuwarden, hebben recht op de vergoedingen, als vermeld in artikel 3 en artikel 4 sub a en b, als zij deze taken in eigen tijd uitvoeren.

Artikel 6 Intrekking
De ‘Verordening voor het toekennen van presentiegeld aan de leden van de stembureaus voor verkiezing van vertegenwoordigende lichamen’ van 13 maart 2015, wordt ingetrokken met ingang van de datum waarop deze verordening in werking treedt.

Artikel 7 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking de dag na publicatie.

Artikel 8 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als ‘Verordening Presentiegelden Verkiezingen’.

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	2168
Extern Zaak ID	2023-006383
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	22 februari 2023
Agendapunt	4.2
Titel	De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026
Eigenaar	de Boer, Voke de
Portefeuillehouder	Nathalie Kramers

Bijlagen
De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026: Mei-inoar foar ús bern
Brief advies Adviesraad sociaal domein Leeuwarden over De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026
Raadsvoorstel Vaststellen Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	24 januari 2023
Besluitvorming (raad)	**22 februari 2023**

Toelichting

Het college stelt de gemeenteraad voor De Fryske Regiovisie jeugdhulp 2023-2026 vast te stellen. De 18 Friese gemeenten zetten zich blijvend in voor goede jeugdhulp. Een scherpe visie, sterke regionale samenwerking en goed opdrachtgeverschap zijn belangrijke voorwaarden voor goede jeugdhulp. In De Fryske Regiovisie Jeugdhulp komen de ambities in de jeugdhulp voor de periode 2023 – 2026 aan bod. Hiermee willen de Friese gemeenten blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp leveren. De regiovisie wordt door elke gemeente afzonderlijk vastgesteld waarna een lokale uitwerking plaatsvindt.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023 – 2026 vast te stellen.

Besluit

1. Aan de gemeenteraad besluit De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023 – 2026 vast te stellen.

Toelichting

De fractie van FvD wil geacht worden tegen gestemd te hebben

Mei-inoar foar ús bern

De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023 - 2026

Sociaal Domein Fryslân

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting 3
De bedoeling 3
Samen leren en ontwikkelen 3
Opdrachtgeverschap 4
Vervolg op regiovisie 4

1. Inleiding 6
Organisatie jeugdhulp in Fryslân 6
Hervormingen jeugdzorg 7
Leeswijzer 7

2. Doelstellingen en leidende principes 8
2.1 Onze bedoeling 9
2.2 De beweging van het jeugdstelsel 9
Positief opgroeien 9
Een sterke basis 9
Sterke preventie 10
Integraal werken in de buurt, wijk of het dorp 10
Inzet van jeugdhulp heeft duurzame effecten 10
2.3 Onze leidende principes 11
Jeugdige en gezin centraal ('het gewone leven is het uitgangspunt') 11
Goed Samenspel 11
Hulp is passend en flexibel ('kwaliteit en keuzevrijheid') 11
Elke jeugdige heeft recht op leerontwikkeling 11
De basis op orde 11
2.4 Gemeentelijke toegang en specialistische jeugdhulp 12
Regionaal Expertiseteam Jeugd 12

3. Samen leren en ontwikkelen 13
3.1 Sturingsfilosofie 14
3.2 Lerend zorglandschap 15
Preventie en normaliseren 15
Onderwijs en Jeugdhulp 15
Maatschappelijke opgaven 15
Monitoren: Praktijk èn datagericht transformeren 15
Handelen: Effectief samen leren en ontwikkelen 16
Ervaringsdeskundigheid en jongerenparticipatie 16
3.3 Het zorglandschap 17
3.4 Arbeidsmarktproblematiek 18
3.5 Regionale en bovenregionale samenwerking tussen gemeenten 18

4. Opdrachtgeverschap van de Friese Gemeenten 19
4.1 Lage administratieve lasten 20
4.2 Zorgvuldigheidseisen 20
4.3 Reële tarieven 20

5. Vervolg op de regiovisie 21
5.1 Jaarplannen 22
5.2 Structureel overleg 22
5.3 Vaststellen regiovisie 23
5.4 Jaarplan 2023 23

Managementsamenvatting

Voor u ligt de Fryske Regiovisie Jeugdhulp van de 18 Friese gemeenten[1]. Met de regiovisie willen we een stevige basis leggen om blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp te leveren. Daarnaast voldoen we aan de acht afspraken zoals gesteld in de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). Wij schetsen met deze regiovisie de ambities, doelstellingen en uitgangspunten in de jeugdhulp voor de periode 2023-2026. Hoe we dit gaan realiseren, komt aan bod in de uitwerking van de regiovisie.

De bedoeling

De bedoeling in de jeugdhulp staat centraal, terwijl regels en protocollen de bedoeling ondersteunen. We streven in Fryslân naar jeugdhulp waarbij jeugdigen veilig en gezond opgroeien en zich kunnen ontwikkelen op een manier die past bij hun mogelijkheden. Het gaat bij de bedoeling om de directe relatie tussen jeugdigen en volwassenen. De focus van onze inspanningen ligt daarom bij het gezinssysteem. Om de bedoeling te realiseren, is de juiste beweging in de jeugdhulp nodig. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) onderscheidt vijf kerningrediënten bij deze verandering.

We investeren in:

- ✓ positief opgroeien;
- ✓ een sterke basis;
- ✓ sterke preventie;
- ✓ duurzaam effectieve hulp;
- ✓ integraal werken dichtbij de jeugdige en het gezin.

Op termijn is met deze beweging minder specialistische jeugdhulp nodig. Bij het werken in de jeugdhulp hanteren we **vijf leidende principes:**

1. jeugdige en gezin centraal;
2. goed samenspel;
3. hulp is passend en flexibel;
4. iedere jeugdige heeft recht op leerontwikkeling;
5. de basis op orde.

Deze vormen een afwegingskader voor ons handelen, zowel op het niveau van beleid als in de uitvoering. Bij de aansluiting tussen specialistische jeugdhulp en de gemeentelijke toegang staat het principe van 'matched care'[2] centraal. Een goede intake en gerichte triage zijn hierbij cruciaal.

Om onvoldoende passend hulpaanbod in de regio, problemen in de samenwerking of onvoldoende effectieve hulp tegen te gaan, is er in Fryslân het Regionaal Expertiseteam Jeugd (Rex Jeugd).

Samen leren en ontwikkelen

De Friese gemeenten werken in partnerschap met maatschappelijke partners aan het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. Er zit een verschil tussen partnerschap opschrijven en dit ook daadwerkelijk uitvoeren. De wijze waarop het partnerschap precies wordt ingevuld, is onderwerp van gesprek voor het jaarplan van 2023 (zie hiervoor hoofdstuk 5).

Eén onderdeel van een goede samenwerking is een lerend netwerk. Met en rond jeugd en gezin vormen gemeenten, jeugdhulpaanbieders, onderwijsorganisaties, Gecertificeerde Instellingen, huisartsen, kennisinstellingen en andere partners al één groot netwerk.

In dit lerend netwerk gaan we aan de slag met de onderstaande thema's:

- Normaliseren is een belangrijk uitgangspunt om in gezamenlijkheid verder uit te werken. De afgelopen jaren heeft dit thema vooral een beleidsmatige invulling gekregen en minder in de dagelijkse praktijk

1 *Het gaat om de gemeenten Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog, Harlingen, Waadhoeke, Noardeast-Fryslân, Súdwest-Fryslân, Leeuwarden, Tytsjerksteradiel, Dantumadiel, Achtkarspelen, Smallingerland, Opsterland, Heerenveen, De Fryske Marren, Weststellingwerf en Ooststellingwerf.*

2 *Matched care' gaat uit van het principe dat juiste hulp op het juiste moment geboden moet worden. Dit is anders dan 'stepped care', waarbij veelal met lichtere hulpvormen wordt gestart om vervolgens te evalueren of zwaardere hulp noodzakelijk is.*

van professionals. Om hieraan bij te dragen, versterken we gezamenlijk het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinder- en peuteropvang.

- Vanuit de Friese gemeenten ondersteunen we het streven naar meer inclusief onderwijs met normaliseren als uitgangspunt.

  Inclusief betekent dat scholen (in samenwerking met gemeenten) voor alle jongeren een veilige plek zijn waar ze de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. In intensieve samenwerking verkennen gemeenten en onderwijs op welke manier een contextgerichte aanpak, met gebruik van de in de gemeente aanwezige steunstructuren, kan bijdragen aan het versterken van het pedagogisch klimaat op scholen.

- We gaan meer praktijk- en datagericht monitoren. Het meten van resultaten gebruiken we als instrument om te sturen op kwaliteit. We vinden het belangrijk om jeugdhulpaanbieders te betrekken bij het opstellen van kritieke prestatie-indicatoren (KPI's), monitoring en sturingsinformatie. Deze informatie is belangrijk om de zorgbehoefte scherp in beeld te krijgen en te houden. Hierbij ontstaan aanknopingspunten om het bestaande aanbod beter te laten aansluiten op de zorgbehoefte of ontbrekend zorgaanbod te ontwikkelen. Daarnaast is het gezamenlijk duiden van de gegevens een belangrijke ontwikkelstap.

- We willen meer dan nu leren van ervarings-deskundige ouders en jeugdigen. Gedurende de looptijd van de regiovisie bouwen we verder aan bestaande initiatieven, zoals het regionaal jongerennetwerk en de jeugdwelzijnsraad.

Het lerend netwerk is breder dan alleen de regio Fryslân. Bovenregionaal wordt samengewerkt met Groningen en Drenthe op het niveau 3Noord. Ook hier wordt toegewerkt naar een passende governance-structuur.

Opdrachtgeverschap

De 18 Friese gemeenten willen de administratieve lasten voor alle maatschappelijke partners zo laag mogelijk houden. Tegelijkertijd zijn er bepaalde keuzes gemaakt die de administratieve lasten beïnvloeden. Deze keuzes zijn gemaakt omdat de administratieve handelingen bijdragen aan het duurzaam leveren van kwalitatieve jeugdhulp. Jeugdhulpaanbieders mogen van ons zorgvuldigheidseisen verwachten ten aanzien van inkoopprocedures. We publiceren tijdig, hanteren meerjarige contracten en bieden continuïteit van zorg. De tarieven in de regio zijn gebaseerd op zorgvuldig onderzoek en tot stand gekomen in overleg met jeugdhulpaanbieders.

Vervolg op de regiovisie

Ook het vervolg van de regiovisie geven we in partnerschap vorm. In jaarplannen worden de concrete acties en thema's benoemd waarmee we dat jaar aan de slag gaan. Het eerste jaarplan geldt voor 2023. Daarnaast zijn we structureel met elkaar in gesprek op bestuurlijk, tactisch en operationeel niveau. De overlegstructuur wordt na de zomer van 2022 opgezet en hier wordt gezamenlijk toegewerkt naar het eerste jaarplan van de regiovisie.

Fryske Regiovisie Jeugdhulp

Sociaal Domein Fryslân | Mei-inoar foar ús bern

De bedoeling:

We streven in Fryslân naar jeugdhulp waarbij jeugdigen veilig en gezond opgroeien en zich kunnen ontwikkelen op een manier die past bij hun mogelijkheden.

We investeren in:

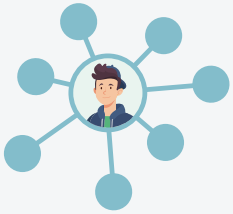
- ✓ positief opgroeien;
- ✓ een sterke basis;
- ✓ sterke preventie;
- ✓ duurzaam effectieve hulp;
- ✓ integraal werken dichtbij de jeugdige en het gezin

5 leidende principes:

1. jeugdige en gezin centraal;
2. goed samenspel;
3. hulp is passend en flexibel;
4. iedere jeugdige heeft recht op leerontwikkeling;
5. de basis op orde

Samen leren en ontwikkelen

Eén onderdeel van een goede samenwerking is een lerend netwerk. Met en rond jeugd en gezin vormen gemeenten, jeugdhulpaanbieders, onderwijsorganisaties, Gecertificeerde Instellingen, huisartsen, kennisinstellingen en andere partners al één groot netwerk.

Inclusief onderwijs met normaliseren als uitgangspunt.

De afgelopen jaren heeft dit thema vooral een beleidsmatige invulling gekregen en minder in de dagelijkse praktijk van professionals. Om hieraan bij te dragen, versterken we gezamenlijk het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinder- en peuteropvang.

Praktijk- en datagericht monitoren.

Het meten van resultaten gebruiken we als instrument om te sturen op kwaliteit. We vinden het belangrijk om jeugdhulpaanbieders te betrekken bij het opstellen van kritieke prestatie-indicatoren, monitoring en sturingsinformatie. Deze informatie is belangrijk om de zorgbehoefte scherp in beeld te krijgen en te houden. Hierbij ontstaan aanknopingspunten om het bestaande aanbod beter te laten aansluiten op de zorgbehoefte of ontbrekend zorgaanbod te ontwikkelen.

Leren van ervaringsdeskundige ouders en jeugdigen.

Gedurende de looptijd van de regiovisie bouwen we verder aan bestaande initiatieven, zoals het regionaal jongerennetwerk en de jeugdwelzijnsraad.

Opdrachtgeverschap

De 18 Friese gemeenten willen de administratieve lasten voor alle maatschappelijke partners zo laag mogelijk houden. Jeugdhulpaanbieders mogen van ons zorgvuldigheidseisen verwachten ten aanzien van inkoopprocedures. We publiceren tijdig, hanteren meerjarige contracten en bieden continuïteit van zorg.

Vervolg op de regiovisie

Partnerschap

In jaarplannen worden de concrete acties en thema's benoemd waarmee we dat jaar aan de slag gaan. Voorbeelden hiervan zijn onderwijs en jeugdhulp, partnerschap, de wijk- en gebiedsteams en jongerenparticipatie (meer informatie hierover staat op pagina 23). Daarnaast zijn we structureel met elkaar in gesprek op bestuurlijk, tactisch en operationeel niveau.

1. Inleiding

De 18 Friese gemeenten zetten zich blijvend in voor goede jeugdhulp. Een scherpe visie, sterke regionale samenwerking en goed opdrachtgeverschap zijn belangrijke voorwaarden voor goede jeugdhulp. De ambities om deze voorwaarden te realiseren komen aan bod in deze regiovisie. Hiermee leggen we in Fryslân een stevige basis om blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp te leveren. Voor u ligt de conceptversie van de regiovisie. De regiovisie sluit aan bij de door gemeenten in Nederland vastgestelde Norm voor Opdrachtgeverschap[3] (NvO). De NvO beschrijft aan de hand van acht afspraken handvatten om de samenwerking en het opdrachtgeverschap te versterken.

De 18 Friese gemeenteraden stellen de volledige regiovisie afzonderlijk vast. Daarnaast is het een document dat door de bestuurders van onze partners in de vorm van een intentieverklaring wordt ondertekend. Die ondertekening is geen verplichting of eis, maar de bevestiging om samen de regiovisie concreet te gaan vertalen in maatregelen en acties die we de komende jaren oppakken en uitvoeren. Met de regiovisie willen de 18 Friese gemeenten de richting van de jeugdhulp voor de komende jaren vastleggen. Dit gebeurt samen met belangrijke maatschappelijke partners. Denk hierbij aan jeugdhulpaanbieders, het onderwijs, de GGD, huisartsen, Gecertificeerde Instellingen (GI's) en jongeren. Alleen door samen te werken, maken we van dit document een gedragen en duurzame regiovisie.

De inhoud van de regiovisie is onder andere gebaseerd op gesprekstafels[4] met maatschappelijke partners. Hier is gesproken over de ambities in de jeugdhulp, de sturingsfilosofie, het zorglandschap en leidende principes. Jongeren[5] zijn ook gevraagd mee te denken over de inhoud van de regiovisie. Naast de resultaten van een interactief proces, zijn ervaringen en rapporten van de afgelopen jaren verwerkt in de regiovisie.

Een flink aantal andere domeinen in de regiovisie heeft raakvlakken met al lopende processen. Denk bijvoorbeeld aan de inhoudelijke raakvlakken met de Friese Preventieaanpak (FPA) en de Friese Samenwerkingsagenda. Het heeft ook diverse raakvlakken met de nieuwe inkoop jeugdhulp. De regiovisie dient als kapstok voor de beleidsontwikkeling jeugdhulp in de periode 2023-2026, waar deze verschillende processen en inhoudelijke thema's onder vallen en aan raken. Onder de kapstok van de regiovisie verbinden we deze processen met elkaar. Meer hierover leest u in deze regiovisie. De regiovisie legt de visie op jeugdhulp in Fryslân regionaal vast in de periode 2023-2026.

Hiermee worden verschillende ambities, doelstellingen, leidende principes en uitgangspunten vastgelegd die invloed hebben op de lokale situatie van individuele gemeenten. Denk bijvoorbeeld aan de invloed op de werkwijze in de wijk- en gebiedsteams of de afspraken tussen gemeenten en het onderwijs. In het afsluitende hoofdstuk over het vervolg op de regiovisie leest u meer over de lokale doorvertaling van de regiovisie jeugdhulp. Als we in de regiovisie spreken over 'we', bedoelen we daarmee de partners die de intentieverklaring daadwerkelijk op bestuursniveau gaan ondertekenen. We realiseren ons hierbij heel goed dat dit geen enkele garantie biedt voor de uitvoering in de praktijk. Die is weerbarstig en vraagt om tijd en inrichting van het lerende landschap.

Organisatie jeugdhulp in Fryslân

De Friese gemeenten werken op het terrein van de jeugdhulp samen bij de inkoop van jeugdhulp, contractmanagement en beleidsvoorbereiding. De Centrumregeling Samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022 is de formele basis voor deze samenwerking.

3 *Meer informatie over de Norm voor Opdrachtgeverschap en de verschillende eisen is te vinden via: sociaalweb.nl en vng.nl*

4 *Verslagen van deze bijeenkomst zijn in te zien via sdfryslan.nl*

5 *We hebben gesproken met jongeren die nu met jeugdhulp te maken hebben, jongeren die vroeger jeugdhulp hebben ontvangen en jongeren die voorliggend met hulp en ondersteuning te maken hebben gehad.*

Hervormingen jeugdzorg

Op 13 mei 2022 hebben de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister voor Rechtsbescherming in een kamerbrief hun plannen beschreven voor de toekomst van de jeugdzorg. Op zowel inhoudelijke als administratieve thema's worden tal van onderzoeken, ontwikkelingen en mogelijke hervormingen aangekondigd. Het gaat onder andere om diverse wetstrajecten, het verkennen van nieuw financiële maatregelen, het versterken van de arbeidsmarkt, het verstevigen van de sociale basis en het vereenvoudigen van de uitvoeringspraktijk. Het laatstgenoemde vindt onder andere plaats door de marktwerking te verminderen, de samenwerking te intensiveren en de inkoop van zorg te verbeteren. Veel van de aankondigingen landen in vervolgtrajecten, zoals de Hervormingsagenda. In de Friese inkooptrajecten in 2021 en 2022 is op diverse onderdelen al vorm en inhoud gegeven aan onderdelen van de Hervormingsagenda.

Voorbeelden daarvan zijn het werken met effectieve interventies, het opstellen van een kwaliteitskader, de afbakening van de specialistische jeugdhulp en het uitgaan van partnerschap. De verwachting is dat de Hervormingsagenda in het najaar van 2022 wordt vastgesteld. In de nadere uitwerking van de regiovisie houden we uiteraard rekening met de uitwerking van de hervormingsagenda op landelijk niveau.

Leeswijzer

Na de inleiding komen de strategische doelstellingen en leidende principes aan bod in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 gaat over gezamenlijk leren en ontwikkelen.
De randvoorwaarden voor goed opdrachtgeverschap zijn beschreven in hoofdstuk 4. De regiovisie sluit af met een beschrijving van het vervolgproces. De regiovisie is een belangrijke stap, maar het is één stap richting blijvende en voortdurende ontwikkeling van kwalitatief goede jeugdhulp in Fryslân.

"Een scherpe visie, sterke regionale samenwerking en goed opdrachtgeverschap zijn belangrijke voorwaarden voor goede jeugdhulp".

Samenvatting hoofdstuk 2

De bedoeling in de jeugdhulp staat centraal, terwijl regels en protocollen de bedoeling ondersteunen. We streven in Fryslân naar jeugdhulp waarbij jeugdigen veilig opgroeien en zich kunnen ontwikkelen op een manier die past bij hun mogelijkheden. Het gaat bij de bedoeling om de directe relatie tussen jeugdigen en volwassenen. De focus van onze inspanningen ligt daarom bij het gezinssysteem.

Om de bedoeling te realiseren is een beweging in de jeugdhulp nodig. Het NJi onderscheidt vijf kerningrediënten bij deze verandering. We investeren in positief opgroeien, een sterke basis, sterke preventie, duurzaam effectieve hulp en integraal werken dichtbij de jeugdige en het gezin. Op termijn is met deze beweging minder specialistische jeugdhulp nodig.

Bij het werken in de jeugdhulp hanteren we vijf leidende principexs:

1. jeugdige en gezin centraal,
2. goed samenspel,
3. hulp is passend en flexibel,
4. iedere jeugdige heeft recht op leerontwikkeling en
5. de basis op orde.

Deze vormen een afwegingskader voor ons handelen, zowel op het niveau van beleid als in de uitvoering.

Bij de aansluiting tussen specialistische jeugdhulp en de gemeentelijke toegang staat het principe van 'matched care' centraal. Een goede intake en gerichte triage zijn hierbij cruciaal. Normaliseren is altijd het uitgangspunt. Om onvoldoende passend hulpaanbod in de regio, problemen in de samenwerking of onvoldoende effectieve hulp tegen te gaan, is er in Fryslân het Regionaal Expertiseteam Jeugd (Rex Jeugd).

2. Doelstellingen en leidende principes

De vraag 'Wat willen we bereiken?' staat centraal in dit hoofdstuk. Passend bij een visie staan de doelstellingen in de jeugdhulp beschreven en komen de leidende principes die hieraan bijdragen aan bod. De doelstellingen of de leidende principes zijn niet in beton gegoten. Het gaat om 'levende' doelstellingen en leidende principes die zo nodig kunnen veranderen. Dit sluit aan bij onze ambitie voor een sterk lerend zorglandschap (zie hiervoor hoofdstuk 3). Hoofdstuk 2 vult de afspraken 2 en 3 uit de NvO in.

'Wij vinden dat de jeugdhulp structureel beter kan en moet. Dit kan alleen als de jeugdhulp duurzaam gaat werken naar de bedoeling: optimaal opgroeien mogelijk maken. Ieder kind heeft recht op een optimale gezonde ontwikkeling. Ontwikkelen doen kinderen thuis, op school en in de buurt; met familie en vrienden. Dit vraagt om een maatschappij die zo is ingericht, dat kinderen alle kansen krijgen zich te ontwikkelen. Dat betekent opgroeien in een zo optimaal mogelijke maatschappelijke context, in optimale lichamelijke en mentale gezondheid en in de eigen leefwereld. Dit vergt een samenleving die kansen biedt aan álle kinderen en ruimte biedt voor variatie tussen kinderen. We willen als samenleving samen investeren in wat jonge mensen doet floreren. Dit kan alleen vanuit een samenhangende benadering op meerdere lagen: van promotie van welzijn tot preventie, onderwijs, ondersteuning, bescherming en zorg. Dit vergt nog beter opgeleide professionals en een voortdurende lerende en innoverende, op kennis en evidentie gebaseerde praktijk. Jeugdhulpactiviteiten worden vervangen als de wetenschap laat zien dat het beter kan.'[6]

De bedoeling staat centraal: regels en protocollen faciliteren de bedoeling. Is dat niet het geval? Dan verdwijnen de betreffende regels of passen we ze aan. Belangrijk is dat we ons realiseren dat we binnen een landelijk stelsel opereren. De landelijke doelstellingen rondom de transformatie gelden voor ons als richtsnoer en kader.

De kinderrechten, de noodzaak om te veranderen en te vernieuwen en de onderliggende beleidstheorie (vroegtijdig ingrijpen voorkomt kosten in een later stadium en trekt de totale kosten gelijk) gelden ook in Fryslân. Evenals de accenten op professionele zelfstandigheid en vroegtijdige, volledige betrokkenheid van de jeugdige en het gezin zelf.

Ook de landelijke beweging van Nul is omarmd door de 18 Friese gemeenten. Binnen 'Van Nu tot Nul' worden de verschillende Nul-doelen nagestreefd. Denk hierbij aan de doelstellingen 0 uithuisplaatsingen, 0 suïcides, 0 residentiële plaatsingen, 0 complexe echtscheidingen, etc. We sluiten vanuit de regiovisie aan bij deze beweging.[7]

6 *Uit "Op de Groei" pamflet van de beweging van Nul uit juni 2021*

7 *Zie vannutotnul.nl voor meer informatie over deze beweging in Fryslân.*

2.1 Onze bedoeling

'De bedoeling van al onze inspanningen en ingezette middelen binnen de jeugdzorg is dat jeugdigen veilig opgroeien en zich ontwikkelen op een manier die past bij hun mogelijkheden.'

Bij de bedoeling gaat het om de directe relatie tussen jeugdigen en volwassenen. Het accent van onze inspanning komt daarom te liggen bij het gezinssysteem, bij die professionals en bij het faciliteren van de uitvoering. Kansrijk, veilig en gezond opgroeien gaat over alle aspecten van het leven van jeugdigen. Het gaat om hun geestelijke en lichamelijke gezondheid en ook over hun opleiding, leren, spelen, vrije tijd, veiligheid, burgerschap en integratie. De ambitie om jeugdigen kansrijk, veilig en gezond te laten opgroeien geldt als het goed gaat met jeugdigen net zo zwaar als wanneer jeugdigen ondersteuning of hulp nodig hebben.

Onze belangrijkste afweging is de vraag welke omgeving nodig is om voor een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen te zorgen. Hoe kunnen we samen zorgen dat die omgeving er is en op de juiste manier ondersteunt? Het is cruciaal dat er een soepel werkend netwerk ontstaat van alle betrokken partners die zich rondom de bedoeling verbinden. Elke partner heeft een door de anderen niet bestreden toegevoegde waarde in het netwerk. Om hier blijvend aan bij te dragen hanteren we vijf inzichten:

1. **Een goed inzicht** in de vraag die jeugdigen en ouders/ opvoeders hebben is nodig: hun vraag staat centraal;
2. **De bestaande sociale context van jeugdigen** nemen we als basis en uitgangspunt van handelen;
3. **De klik tussen jeugdige/gezin en de betrokken hulpverlening** is cruciaal en er wordt naar het geheel van de ondersteuningsvragen van het gezin gekeken. Ook worden er in dialoog met jeugdigen en gezinnen prioriteiten gesteld;
4. **We bieden ruimte, aandacht en begrip** voor het feit dat opgroeien en opvoeden een proces is dat met vallen en opstaan gaat en waarbij soms heel heftige zaken spelen. Niet alle complicaties hoeven weggewerkt of opgelost te worden door gespecialiseerde hulpverlening in te schakelen;
5. **Kwaliteit van de jeugdhulp** is essentieel.

2.2 De beweging van het jeugdstelsel

Om tot verbetering van het jeugdstelsel en beheersbare kosten voor de jeugdhulp te kunnen komen, zijn er meerdere elementen in het beleid die daarbij in onderlinge samenhang een rol spelen. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft deze elementen samengebracht in een model dat we hiernaast aangeven.

Positief opgroeien

Positief opgroeien is het basisuitgangspunt, waarbij ouders in hun rol als opvoeder centraal staan.
Mede-opvoeders hebben elk een eigen rol en taak en werken intensief samen, zeker met de betrokken ouders en jeugdige. Vertrouwen in en versterken van de pedagogische kwaliteit in het gezin, de school, de omgeving en de wijk zijn belangrijke voorwaarden. Om het positief opgroeien mogelijk te maken is een goede verbinding tussen de betrokkenen in het pedagogische klimaat (school, het gezin en de wijk) essentieel.

Een sterke basis

Daar waar jeugdigen leven, moet een sterke pedagogische basis aanwezig zijn. Een basis waarin jeugdigen waardevolle sociale relaties kunnen opbouwen met hun ouders, buurt, school en vrijetijdsverenigingen. Een sterke basis zorgt voor een passend alternatief voor jeugdhulp dicht bij het normale leven van jeugdigen en gezinnen.

Sterke preventie

Het is in de eerste plaats belangrijk dat er goede voorlichting is over en ondersteuning bij de vraag wat normale opvoed- en opgroeivragen zijn en hoe die in goede banen te leiden. Vervolgens is het belangrijk dat inhoud wordt gegeven aan preventief jeugdbeleid. Voor het versterken van preventief jeugdbeleid sluiten we aan bij de Friese Preventieaanpak.

De Friese Preventieaanpak is dé grootste samenwerking op preventie in Fryslân en dé plek waar alles over preventie in Fryslân samenkomt. Preventief jeugdbeleid gaat over het voorkomen dat problemen bij jeugdigen ontstaan maar ook het voorkomen dat alledaagse vragen escaleren tot grote problemen. In combinatie met een sterke sociale basis draagt preventief beleid bij aan het verminderen van het gebruik van jeugdhulp. Voor steeds meer jeugdigen en gezinnen worden de problemen vroegtijdig verholpen of is een laagdrempelig voorliggend alternatief aanwezig. Het belang van een sterk preventief jeugdbeleid, met passende, laagdrempelige vormen van ondersteuning wordt versterkt door de aanscherping van de scope specialistische jeugdhulp.

Integraal werken in de buurt, wijk of het dorp

We kiezen voor intensieve samenwerking tùssen de basisvoorzieningen en mèt de basisvoorzieningen. Als het gaat om jeugdhulpvraagstukken of problematiek die niet goed genoeg door de professionals in de basisvoorzieningen zijn op te pakken of om problematiek die niet tot hun primaire taak en verantwoordelijkheid hoort, is er een wijk-/gebiedsteam beschikbaar voor consultatie, ondersteuning en als dat passend is, voor een effectief licht hulpaanbod.[8] Daarmee wordt voorkomen dat intensievere hulp nodig is. Binnen het wijk-/gebiedsteam werken de professionals en jeugdigen, gezinnen, hun netwerk, mantelzorgers, vrijwilligers, professionals uit de basisvoorzieningen (waaronder de kinderopvang en het onderwijs) en specialistische jeugdhulp intensief samen. Hierbij willen de Friese gemeenten expertise, kennis en kunde van bijvoorbeeld hoogspecialistische jeugdhulp richting het wijk-/gebiedsteam organiseren. Dit om vroegtijdig en lokaal passende steun te kunnen bieden.

De samenwerking en onderlinge afstemming zorgen voor een complete vraagverheldering, goede triage en gezamenlijke prioriteiten. De juiste ondersteuning komt hierdoor eerder beschikbaar, is beter passend, dubbel werk wordt voorkomen, de professionals zijn zichtbaar en bekend en problematiek wordt eerder gesignaleerd. De gebiedsteams zorgen dat de coördinatie van de ondersteuning aan een gezin, als daarbij meerdere organisaties en professionals zijn betrokken, in afstemming met de jeugdige/het gezin opgepakt wordt door één persoon.

Een belangrijk uitgangspunt is aansluiting zoeken bij aangrenzende domeinen en overkoepelende ontwikkelingen. We noemen bijvoorbeeld de ontwikkeling van de Friese Preventieaanpak en de samenwerkingsagenda, waar de zorgverzekeraar samen met gemeenten invulling aan heeft gegeven voor het totale sociale domein.

“De bedoeling van al onze inspanningen en ingezette middelen binnen de jeugdzorg is dat jeugdigen veilig opgroeien en zich ontwikkelen op een manier die past bij hun mogelijkheden”.

Omdat deze ontwikkelingen nog vaak eigenstandige ontwikkelingen zijn, verbinden wij deze ontwikkelingen en komen tot synergie.

Inzet van jeugdhulp heeft duurzame effecten

Als de ondersteuning of versterking van jeugdigen/het gezin nodig is via jeugdhulp, verwachten wij van de jeugdhulpmedewerkers dat zij anders gaan kijken naar een hulpvraag.

In de inkoop van de specialistische jeugdhulp is vastgelegd dat gewerkt wordt met (bewezen) effectieve interventies. Jeugdhulpaanbieders kunnen gebruik maken van de interventies uit een databank (bijvoorbeeld van het NJi) of zelf aantonen dat hun interventie effectief is.

Het gaat in Fryslân om het bieden van hulp in de eigen omgeving van een jeugdige/het gezin. Het gaat eerder om hulp ‘bijschakelen’ in het gezin of bijvoorbeeld op school. Het gaat er ook om die plaatsen zo te versterken dat de kans op terugval verkleind wordt. En waar nodig te zorgen voor een lichte vorm van vervolgondersteuning via de gebiedsteams of basisvoorzieningen.

Dit alles is essentieel om te voorkomen dat jeugdhulp nodig is en nodig blijft. Het vereist daarnaast dat jeugdhulp-aanbieders niet alleen specialistische hulp bieden, maar ook meedoen aan de versterking van de basis, terugvalpreventie en eerstelijnsondersteuning.

Een groep jeugdigen en gezinnen is blijvend niet in staat (volledig) op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk op te groeien of op te voeden. Voor deze groep zal levenslang professionele jeugdhulp nodig zijn, zeker bij ingrijpende ‘life-events’. Ook voor deze groep hebben we aandacht en vullen we onze taak optimaal in.

8 *Op dit moment bieden nog niet alle Friese wijk- en gebiedsteams lichte hulp en ondersteuning. Tegelijkertijd is dit wel een onderdeel van de beweging die we willen maken.*

2.3 Onze leidende principes

Om onze bedoeling en de beweging in het jeugdstelstel te kunnen realiseren hebben we herkenbare en gedragen leidende principes nodig. De leidende principes vormen de basis voor ons handelen. Ze geven aan wat wij als jeugdhulpregio belangrijk vinden. Het gaat over onze ambities en hoe we daarin met elkaar willen omgaan: onze identiteit. Ze bieden houvast om naast de verschillende invalshoeken, methodieken of belangen, samen de beste uitkomst voor Friese jeugdigen en gezinnen voor ogen te houden. Het zijn waarden die sturend zijn in de besluitvorming. Ze helpen onze doelen (richting) te vertalen naar structuren en werkprocessen (inrichting) en naar uitvoering van activiteiten (verrichting).

Daarnaast helpen ze fundamentele keuzes te maken over welke acties prioriteit moeten krijgen als het gaat om het realiseren van de resultaten. Niet alles kan tegelijk en we moeten in een open gesprek samen met onze partners focus aanbrengen: Hebben we dezelfde doelen? Ervaren we dezelfde knelpunten? Wat doen we eerst?

De leidende principes zijn het resultaat van verschillende gesprekken met jongeren en maatschappelijke partners. In dialoog met jongeren is een eerste selectie gemaakt van de belangrijkste leidende principes.

De gesprekstafel 'leidende principes' heeft verder gebouwd op deze resultaten en is tot een eerste prioritering gekomen.

De vijf leidende principes zijn:
1. jeugdige en gezin centraal;
2. goed samenspel;
3. hulp is passend en flexibel;
4. iedere jeugdige heeft recht op leerontwikkeling;
5. de basis op orde.

Jeugdige en gezin centraal ('het gewone leven is het uitgangspunt')
Het gewone leven van jeugdige en gezin is en blijft altijd het uitgangspunt. Dit betekent dat we altijd sámen met jeugdige, gezin en omgeving vaststellen wat nodig is om hen te ondersteunen en hulp niet afsluiten zonder vast te stellen dat zij op eigen kracht verder kunnen. Waar mogelijk bieden we jeugdhulp in de directe leefomgeving, zodat het leven van het gezin zoveel mogelijk door kan gaan op een manier die zij wensen en bij hen past. We tonen vertrouwen in wat het gezin met hulp van de omgeving zelf kan en bieden geen hulp en steun waar dat niet nodig is.

Goed samenspel
We voelen ons als netwerk verantwoordelijk voor de kwaliteit van de hulp. We zorgen voor goede samenwerking, met jeugdige en gezin èn met elkaar. Dat betekent dat we afstemmen wie het gezin ondersteunt bij het voeren van casusregie over de hulp, dat we duidelijk zijn over onze rol en afstemmen wie wat doet, om te zorgen dat de hulp passend is. Waar dat kan zorgen we voor één aanspreekpunt en zorgen we voor overzicht met één ondersteuningsplan. In ons taalgebruik, processen en systemen zorgen we ervoor dat we aansluiten bij elkaar en dubbel werk voorkomen.

Hulp is passend en flexibel ('kwaliteit en keuzevrijheid')
We bieden duidelijkheid over de beschikbaarheid en kwaliteit van de hulp zodat de jeugdige en het gezin zelf een keuze kunnen maken. We hebben aandacht voor de match tussen hulpvrager en professional. We blijven in contact met jeugdigen en het gezin als hulp niet direct van start kan gaan. Het zorgvuldig omgaan met gegevensdeling is in een flexibel systeem extra belangrijk. We zorgen voor meer herkenbaarheid, transparantie en eenheid in de informatie die we delen en de wijze waarop.

Het inzichtelijk en overzichtelijk houden van de kwaliteit van de jeugdhulp leidt tot betere jeugdhulp. We streven naar steeds betere monitoring en afspraken over hoe alle betrokkenen proactief bijdragen aan het bereiken van gestelde doelen. De ervaring van jeugdige en gezin speelt hierin een grote rol. We zetten hun denkkracht en ervaring in op alle niveaus.

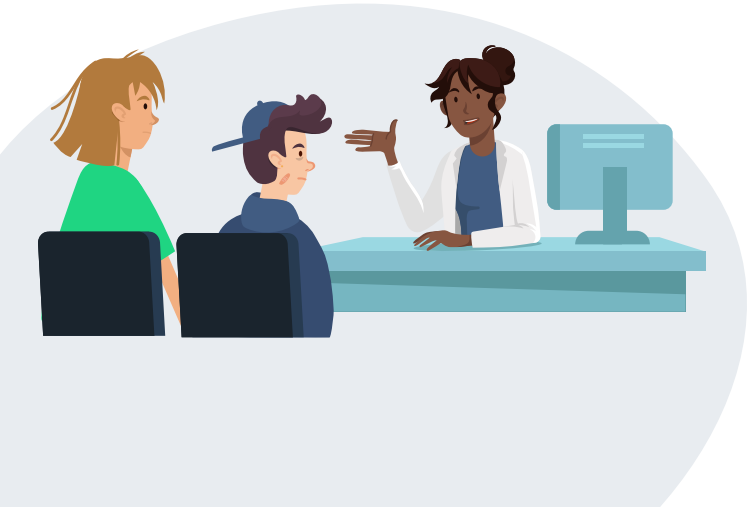
Elke jeugdige heeft recht op leerontwikkeling
Leren (en het onderwijs) heeft een belangrijke plek in het leven van jeugdigen. Leren is meer dan het ontwikkelen van cognitieve vaardigheden en dit gebeurt ook op andere plaatsen dan op school. Het ontwikkelen van levensvaardigheden en aandacht voor psychologische, sociale en emotionele ontwikkeling is belangrijk. Jeugdigen kunnen via leren hun talenten ontdekken en deze zo goed mogelijk inzetten. Passende ondersteuning en versterking is aanwezig als dat nodig is, zowel binnen school als in een niet-schoolse setting.

De basis op orde
Om te zorgen dat jeugdigen zich kunnen ontwikkelen, moeten de basisvoorwaarden op orde zijn: veiligheid, een thuis, voeding, onderwijs en inkomen. Jeugdigen moeten worden beschermd als hun ontwikkeling gevaar loopt. De ondersteuning en behandeling van de jeugdige wordt nog beter verbonden aan de (gewenste) thuiswereld en de andere gezinsleden. Als thuis wonen niet lukt, streven we (zolang dat nodig is) naar een kleinschalige vertrouwde en veilige omgeving waar de jeugdige zich thuis voelt.

2.4 Gemeentelijke toegang en specialistische jeugdhulp

De derde afspraak uit de NvO betreft de aansluiting tussen de gemeentelijke toegang en specialistische jeugdhulp. Goede toegang tot jeugdhulp betekent dat jeugd en gezin die een hulpvraag hebben zo snel mogelijk – en in zo min mogelijk stappen – passende ondersteuning krijgen. Het principe van 'matched care' staat voor ons centraal. Dat vraagt onder andere om een goede intake (vraagverheldering, probleem- en krachtenanalyse en verklarende analyse) en om gerichte triage (passende en effectieve jeugdhulp). Daarbij gaan we uit van normaliseren: we verbreden het pad van de normale ontwikkeling. We zetten hulp en steun in op de plekken in de gewone leefwereld om meedoen voor zoveel mogelijk jeugdigen mogelijk te maken. We kijken bij het verwijzen naar jeugdhulp àltijd naar de context waarin een hulpvraag zich voordoet en beslissen altijd sámen met jeugdige en gezin.

Een stevige basis helpt partners om hun zorgproces effectiever te maken en voorkomt dat we elkaars werk herhalen en daarmee het gezin belasten. We streven dan ook naar meer eenheid in de basis: het verwijsproces, benodigde professionaliteit en beoordeling en samenwerkingsafspraken bij onveiligheid.

Elke gemeente blijft een eigen koers houden maar successen worden sneller integraal overgenomen om zo het effect maximaal te benutten.

Onze regio heeft hierin al de volgende stappen gezet:

1. De regionale visie wijk- en gebiedsteams: de visie beschrijft de benodigde eenheid en stelt doorontwikkeling voor op de aspecten:
   - Werken aan Veiligheid
   - Effectief en efficiënt verwijzen naar specialistische jeugdhulp
   - Benodigde professionaliteit.
2. De gemeenten onderschrijven de Pedagogische visie 'Sa dogge wy dat': het fundament onder het professionele handelen van alle wijk- en gebiedsteams.
3. Regionaal ondersteuningsplan Jeugd: alle gemeenten werken met één basis ondersteuningsplan. Hiermee borgen we de minimale kwaliteit van vraagverheldering, gegevensdeling en resultaatsturing.
4. Regionale monitor toegang tot jeugdhulp: Hoe krijgt de regionale visie op gemeentelijke toegangsteams in de praktijk vorm? Wat kunnen we leren van wat we waarnemen? Welke afspraken moeten we met elkaar maken?
5. Leerbijeenkomsten Kenniswerkplaats Jeugd Friesland.

De leidraad bij de ingezette doorontwikkeling is gebaseerd op de door KPMG in 2019 geformuleerde basisfuncties gemeentelijke toegang jeugdhulp (wijk- en gebiedsteams), gedefinieerd aan de hand van vijf basisfuncties. Het is de lokale verantwoordelijkheid van iedere gemeente om te zorgen dat deze functies geborgd zijn in het lokale team. Daarnaast werkt het rijk op dit moment aan een bestuurlijk kader voor lokale teams (in het kader van de Hervormingsagenda). Dit uniformeert de eisen ten aanzien van de lokale toegang op landelijk niveau. Naar verwachting is dit kader in het najaar van 2022 gereed. Uiteraard gaan wij het kader ook in onze jeugdhulpregio concreet vertalen.

Regionaal Expertiseteam Jeugd

Om onvoldoende passend hulpaanbod in de regio, problemen in de samenwerking of onvoldoende effectieve hulp tegen te gaan, is er in Fryslân het Regionaal Expertiseteam Jeugd (REX Jeugd). REX Jeugd brengt een bindend advies uit over casussen die vastlopen door bijvoorbeeld onvoldoende samenwerking of het ontbreken van aanbod. REX Jeugd is onafhankelijk en bestaat uit verschillende experts op het brede terrein van jeugd.

Jeugdhulpaanbieders, verwijzers èn ook ouders kunnen een casus aanmelden bij het REX. REX Jeugd geeft, naast het bindend advies, ook aanbevelingen over beleid en inkoop, bijvoorbeeld door regionaal ontbrekend zorgaanbod te signaleren en te benoemen.

Het Friese team REX Jeugd vormt samen met de teams REX Jeugd van respectievelijk Groningen en Drenthe de basis van het Jeugdexpertise Netwerk Noord-Nederland (JENN). Doel van het JENN is structureel met partners ervoor zorgen dat jeugdigen en gezinnen met complexe en/of weinig voorkomende problematiek op tijd de hulp krijgen die ze nodig hebben.

Samenvatting hoofdstuk 3

De Friese gemeenten werken in partnerschap met maatschappelijke partners aan het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. Er zit een verschil tussen partnerschap opschrijven en dit ook daadwerkelijk uitvoeren. De wijze waarop het partnerschap precies wordt ingevuld, is onderwerp van gesprek voor het jaarplan van 2023 (zie hiervoor hoofdstuk 5).

Eén onderdeel van een goede samenwerking is een lerend netwerk. Met en rond jeugd en gezin vormen gemeenten, jeugdhulpaanbieders, onderwijsorganisaties, huisartsen, gecertificeerde instellingen, kennisinstellingen en andere partners al één groot netwerk. In dit lerend netwerk gaan we aan de slag met de volgende thema's:

- Normaliseren is een belangrijk uitgangspunt om in gezamenlijkheid verder uit te werken. De afgelopen jaren heeft dit thema vooral een beleidsmatige invulling gekregen en minder in de dagelijkse praktijk van professionals. Om hieraan bij te dragen versterken we gezamenlijk het opvoedkundig klimaat in gezinnen, de omgeving, wijken, scholen en in voorzieningen als kinder- en peuteropvang.
- Vanuit de Friese gemeenten ondersteunen we het streven naar meer inclusief onderwijs met normaliseren als uitgangspunt. Inclusief betekent dat scholen (in samenwerking met gemeenten) voor alle jongeren een veilige plek zijn waar ze de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. In intensieve samenwerking verkennen gemeenten en onderwijs op welke manier een contextgerichte aanpak, met gebruik van de in de gemeente aanwezige steunstructuren, kan bijdragen aan het versterken van het pedagogisch klimaat op scholen.
- We gaan meer praktijk- en datagericht monitoren. Het meten van resultaten gebruiken we als instrument om te sturen op kwaliteit. We vinden het belangrijk jeugdhulpaanbieders te betrekken bij het opstellen van kritieke prestatie-indicatoren (KPI's), monitoring en sturingsinformatie. Deze informatie is belangrijk om de zorgbehoefte scherp in beeld te krijgen en te houden. Hierbij ontstaan aanknopingspunten om het bestaande aanbod beter te laten aansluiten op de zorgbehoefte of ontbrekend zorgaanbod te ontwikkelen. Daarnaast is het gezamenlijk duiden van de gegevens een belangrijke ontwikkelstap.
- We willen meer dan nu leren van ervaringsdeskundige ouders en jeugdigen. Gedurende de looptijd van de regiovisie bouwen we verder aan bestaande initiatieven, zoals het regionaal jongerennetwerk en de jeugdwelzijnsraad.

Het lerend netwerk is breder dan alleen de regio Fryslân. Bovenregionaal wordt samengewerkt met Groningen en Drenthe op het niveau 3Noord. Ook hier wordt toegewerkt naar een passende governancestructuur.

3. Samen leren en ontwikkelen

Met een duidelijke visie voor de jeugdhulp en de leidende principes uit hoofdstuk 2 is de vraag hoe de Friese gemeenten en maatschappelijke partners hierop gaan sturen. Dit hoofdstuk beschrijft onze sturingsfilosofie, de governance, het (lerend) zorglandschap en de (boven)regionale samenwerking. Het gaat om de afspraken 4 en 5 uit de NvO.

3.1 Sturingsfilosofie

De sturingsfilosofie beschrijft de manier waarop gemeenten willen sturen op het realiseren van hun maatschappelijke doelstellingen. De Friese gemeenten kiezen voor partnerschap met maatschappelijke partners omdat verwacht wordt dat hiermee het bereiken van maatschappelijke resultaten en daadwerkelijke transformatie in de jeugdhulp de meeste kans van slagen heeft. Het gaat bij partnerschap om de gezamenlijke overtuiging dat met respect voor ieders rol en positie en vertrouwen op elkaars kennis en expertise samengewerkt wordt om een gezonde en veilige ontwikkeling voor de jeugdigen in Fryslân te realiseren. Gemeenten en maatschappelijke partners vullen elkaar aan in plaats van alles zelf of vanuit het eigen perspectief of belang te willen doen.

We willen in Fryslân een goede en gedragen balans vinden tussen vertrouwen en controle enerzijds en formaliteiten en normen anderzijds. Ons uitgangspunt is dat we partnerschap zien als morele verantwoordelijkheid voor iedere betrokkene bij de jeugdhulp. Dit partnerschap gaat verder dan samenwerking.

Uit onder andere de evaluatie van het bekostigingsmodel voor de specialistische jeugdhulp in Fryslân is gebleken dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van partnerschap. Er is sprake van onderlinge concurrentie tussen aanbieders en gemeenten geven zelf niet altijd het goede voorbeeld met betrekking tot het gewenste gedrag. Het gaat veel tijd kosten om het ideaalbeeld van partnerschap te realiseren en het vertrouwen in elkaar te herstellen en vervolgens te bewaren. Tegelijkertijd is partnerschap als sturingsfilosofie nodig, omdat de gewenste inhoudelijke transformatiebeweging zoals beschreven in het vorige hoofdstuk anders niet haalbaar is. Een sturingsfilosofie die niet alleen het eigenbelang aanwakkert, maar ook zorgt voor het (willen) realiseren van het gezamenlijke en maatschappelijke belang is nodig. Daarvoor is ook partnerschap tussen aanbieders onderling nodig.

Er zit echter een groot verschil tussen partnerschap opschrijven en partnerschap daadwerkelijk in de praktijk brengen. Toch denken we dat we dit kunnen bereiken door:

1. Een gedeelde visie op inhoud vast te stellen.
2. Gezamenlijk vaststellen van leidende principes.
3. Een gedeelde visie op de (invulling) partnerschap te realiseren.
4. Tijd te nemen om dit samen op te bouwen en hierop te reflecteren.
5. Scholing, training en coaching voor medewerkers voor de juiste rolinvulling te organiseren.

Met deze regiovisie zetten we een belangrijke stap om punt 1 en 2 te realiseren en maken we de keuze voor de sturingsfilosofie expliciet. Hiervoor leggen we met het vaststellen van de regiovisie ook het bestuurlijke commitment vast. Punt 3 tot en met 5 vragen meer tijd en inzet. In hoofdstuk 5 wordt vooruitgekeken naar het vervolg op de regiovisie, waarbij ook de (structurele) wijze van overleg aan bod komt. Dit dient mede als een platform om het partnerschap gezamenlijk verder te concretiseren en, ook op het uitvoerende niveau, eigen te maken.

“Het gaat bij partnerschap om de gezamenlijke overtuiging dat met respect voor ieders rol en positie en vertrouwen op elkaars kennis en expertise samengewerkt wordt”.

3.2 Lerend zorglandschap

Bij partnerschap als sturingsfilosofie hoort een lerend netwerk. Jeugdigen en gezinnen, gemeenten, jeugdhulpaanbieders, onderwijsorganisaties, huisartsen, gecertificeerde instellingen, kennisinstellingen en andere partners vormen samen al één groot netwerk, bestaand uit allerlei kleinere netwerken die continu in beweging zijn.

We willen meer en bewuster gebruik gaan maken van de kracht van ons regionaal lerend netwerk om onze doelen te bereiken. We willen de mogelijkheden van (de samenwerking in) de jeugdhulpketen beter benutten, actief leren van elkaars kennis en ervaringen en daarmee de kwaliteit van hulp verbeteren. Voorop staat dat beter weten moet leiden tot anders dóen.

Preventie en normaliseren

De afgelopen jaren is het begrip normaliseren vooral uitgelegd op de manier dat de verantwoordelijkheid voor jeugdigen allereerst bij henzelf en hun opvoeders dient te worden gelegd en dat men indien nodig een beroep doet op jeugdhulp. In operationele zin heeft de betekenis van normaliseren voor de ontwikkeling van de algehele pedagogische steunstructuur, het professioneel handelen en samenwerking, nog te weinig samenhangende invulling gekregen. Het is daarom van belang dat we de komende tijd als regio het thema normaliseren actief oppakken en manieren ontwikkelen om dit in de praktijk concreet te maken. Naast maatschappelijke partners zoals scholen, jeugdgezondheidszorg (jgz), zorgaanbieders en gemeenten, verdienen jeugdigen en hun netwerk in deze concretisering een prominente plek aan tafel.

De huidige Jeugdwet schrijft immers voor dat het kernconcept de-medicaliseren, ontzorgen en normaliseren verwezenlijkt kan worden door ‘onder meer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen’. Dat vraagt van de regio om een eenduidige beleving van het thema en de daarbij gepaard gaande acties, zoals het versterken van de pedagogische context, de afweging van de professional en alternatieve oplossingen voor of naast jeugdhulp. Dit raakt aan de geschetste beweging die we in de jeugdhulp willen maken, zoals beschreven in hoofdstuk 2.

Onderwijs en Jeugdhulp

Vanuit de Friese gemeenten ondersteunen we het streven naar meer inclusief onderwijs met normaliseren als uitgangspunt, waarbij normaliseren opgevat dient te worden als het omarmen van variëteit tussen mensen. Inclusief betekent dat scholen (in samenwerking met gemeenten) voor alle jongeren een veilige plek zijn, waar ze de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Dit betekent niet dat de schoolomgeving voor iedere jeugdige hetzelfde moet zijn. Kinderen en jongeren zijn verschillend en dat mag tot uiting komen in de context waarin zij les krijgen. Inclusiviteit betekent dat in de basis de ondersteuning aansluit bij de omgeving waarin een leerling zich bevindt. Als er wel extra ondersteuning nodig is, dan draagt dit bij aan de jeugdige in de onderwijscontext.

In intensieve samenwerking verkennen gemeenten en onderwijs op welke manier een contextgerichte aanpak, met gebruik van de in de gemeente aanwezige steunstructuren, kan bijdragen aan het versterken van het pedagogisch klimaat op scholen.
Om elke jeugdige zich optimaal te laten ontwikkelen is in sommige gevallen extra steun, hulp in de thuissituatie of behandeling van een professional nodig. Door middel van een lerende aanpak onderzoeken jeugdige en gezin, scholen, jeugdgezondheidszorg, gemeenten en zorgaanbieders hoe jeugdhulp bijdraagt aan een integrale oplossing. Het vertrekpunt van de cyclus van de lerende aanpak is de aanname dat samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd bijdraagt aan het vergroten van ontwikkelkansen van jeugdigen.

Maatschappelijke opgaven

Prioritering is belangrijk. Met welke grote maatschappelijke opgaven voor onze regio gaan we aan de slag, welke verbeteracties zijn nodig en wie trekken hierbij samen op? Hiervoor stellen we jaarplannen op. Dit plan is geen beleidsplan, maar is bedoeld als concrete te-doen-lijst. Samen met onze maatschappelijke partners stellen we vast welke maatschappelijke opgaven prioriteit krijgen en waar we precies naartoe werken. Naast de jaarplannen behouden we het meerjarig perspectief, zodat we de doelstellingen en ambities uit deze regiovisie vasthouden.

Naast nieuwe initiatieven geeft het plan weer hoe lopende en aanpalende acties en projecten bijdragen aan het realiseren van de resultaten. We doen dit onder andere door verbindingen te leggen met en tussen verschillende actuele ontwikkelingen, zoals de Friese Preventieaanpak en het project Geweld hoort nergens thuis. Meer informatie over de jaarplannen leest u in hoofdstuk 5, waarin we het vervolg op de regiovisie schetsen.

Monitoren: Praktijk èn datagericht transformeren

Het meten van resultaten gebruiken we als instrument om te sturen op kwaliteit. We vinden het belangrijk om jeugdhulpaanbieders te betrekken bij het opstellen van

KPI's, monitoring en sturingsinformatie. Samen met onze maatschappelijke partners werken wij aan goed ingerichte regionale informatievoorziening. Deze informatie is de basis voor een regionale monitor waarmee we structureel relevante informatie bieden over de stand van zaken en de ontwikkelingen in de jeugdhulp en de gemeentelijke toegang. Het gaat dan ook vooral om het verbeteren en effectiever benutten van bestaande data, informatie en expertise in het verbeterproces. Hierdoor kan steeds beter proactief gehandeld worden in plaats van reactief en kunnen trends en ontwikkelingen beter worden voorspeld.

Duidelijkheid in het gebruik van indicatoren is de basis om te kunnen verbeteren. Daarin bestaat een stevige samenhang tussen informatie uit de lokale infrastructuur, zoals onderwijs, basisondersteuning, wijk-/gebiedsteams en het regionale hulp- en ondersteuningsaanbod.

In samenwerking met kennis- en data-experts verkennen we welke databronnen belangrijk zijn en afstemming vragen om onze maatschappelijke opgaven te kunnen volgen.

Het leren van casussen valt eveneens onder praktijkgericht transformeren. Om effectief te leren van de praktijk blijven we gebruik maken van de bevindingen van onze partners, inzichten in hulptrajecten van de expertisetafels (REX Jeugd, JENN, Team Toegang) en de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland.

Om te weten of we slagen in onze regionale ambities toetsen we dit altijd bij jeugd en gezin. Nog niet overal halen we hun ervaring op een eenvoudige en gestructureerde manier op. We onderzoeken of een gezamenlijk instrument hierbij kan helpen, evenals het samenbrengen van lokale cliëntervaringsonderzoeken.

In de komende jaren worden data uit het berichtenverkeer verrijkt met data uit andere bronnen. We intensiveren het gebruik van de basisset aan landelijke indicatoren voor het monitoren van de outcome van jeugdhulp. Ook zullen we regelmatig gesprekken plannen rond het thema 'Samenwerken aan Resultaten en Kwaliteiten' waarin we aan de hand van tellen en vertellen samen met partners de gegevens vertalen in informatie.

Handelen: Effectief samen leren en ontwikkelen

Een lerende regio is per definitie dynamisch en de netwerkstructuur waarbinnen er geleerd wordt, moet duurzaam zijn. Binnen dit netwerk zijn heldere afspraken gemaakt over wie wat doet:

1. Hoe de samenwerking vorm krijgt in de praktijk.
2. Op welke schaal samenwerking het best kan worden georganiseerd.
3. Welke kwaliteitseisen we daaraan stellen.

Om vervolgens samen te leren, is een proces dat onderhouden moet worden.

"Cijfers geven niet een goed beeld hoe ik de hulp ervaar. Smileys werken voor mij bijvoorbeeld al beter". (jeugdige over cijfers in de jeugdhulp)

Naast inzicht en openheid over het eigen doen en laten van de betrokken partners, vereist dit ook een gezamenlijke leervriendelijke cultuur. Tegenvallende resultaten en onderliggende oorzaken kunnen in deze cultuur besproken worden. Een voorstel voor een gezamenlijke lerende omgeving wordt gedaan in het afsluitende hoofdstuk over het vervolg op de regiovisie.

Ervaringsdeskundigheid en jongerenparticipatie

Kinderen-, jongeren- en opvoederparticipatie zijn een essentieel onderdeel van beleidsontwikkeling in de jeugdhulp. Daarbij gaat het zowel om de participatie van jongeren vanuit hun ervaring met jeugdhulp als jongerenparticipatie gericht op alle jongeren uit de regio. Er is al een aantal initiatieven tot stand gekomen waarbij gebruik gemaakt wordt van deze kennis en ervaring. Deze willen we de komende jaren verbinden en versterken:

1. **Jongerenadviesraden - kinderburgemeesters**
   Jongerenparticipatie krijgt in diverse gemeenten al vorm, onder andere in lokale adviesraden of in de vorm van een kinderburgemeester. De door hen als belangrijk aangemerkte thema's willen wij in het jeugdbeleid zichtbaar maken en laten aansluiten op elkaar.
2. **Zorgbelang – de Adviesvangers**
   Via Zorgbelang zijn jongeren uit diverse cliëntenraden met elkaar verbonden. Een aantal jongeren (zogenoemde adviesvangers) in het netwerk daagt hun leeftijdsgenoten uit mee te denken, ideeën aan te dragen of hun mening te geven over vragen van gemeentes en organisaties.
3. **ExpEx**
   Bestaat ook uit getrainde jongeren die zelf ervaring hebben in de jeugdhulp en die zich inzetten als maatje van jongeren en/of adviseur van instellingen en overheden.
4. **Kenniswerkplaats – leren van praktijkervaringen**

In het project 'Leren van praktijkervaringen in de hulpverlening' reflecteren jongeren, ouders, hulpverleners en beleidsmakers samen op vragen uit de praktijk. Doel is om samen te leren van zowel de hulpverleningstrajecten waarin de hulp vastliep, als waarin de hulp juist goed verliep. Elke deelnemer denkt mee vanuit eigen ervaring, kennis en expertise. Naast de bestaande initiatieven zetten we ons als regio in om jongeren vaker de gelegenheid te bieden om onderwerpen te agenderen en mee te denken over regionale thema's. Dat vraagt van ons dat we participatie voor hen toegankelijker maken door bij jongeren aan te sluiten in taalgebruik en vindplekken als het onderwijs, sportverenigingen, jongeren- en buurtwerk beter te benutten en door digitaal op bijvoorbeeld social media goed zichtbaar te zijn.

3.3 Het zorglandschap

De regio Fryslân heeft goed zicht op het gebruik van zorg, het aantal gecontracteerde partijen en de soort ondersteuning die deze aanbieders verzorgen. Toch ontbreekt nog specifieke informatie over lacunes en trends in het zorgaanbod. Om de gewenste beweging te kunnen vaststellen èn te kunnen maken is de juiste (sturings) informatie over de belangrijkste ontwikkelingen in het zorglandschap noodzakelijk.

Het is belangrijk om te benoemen dat het zorglandschap niet alleen gaat over jeugdhulp, maar ook over de raakvlakken met onderwijs, (jeugd)gezondheidszorg, wijk-/gebiedsteams en andere voorliggende voorzieningen. De onderlinge samenhang is nodig om de juiste beweging te kunnen maken, zowel in visie als in informatie. Zo krijgen alle jeugdigen en gezinnen passende hulp en is alle hulp en ondersteuning beschikbaar. Sturing vanuit de gezamenlijke gemeenten is hierbij gewenst om het mogelijk te maken dat maatschappelijke partners gemakkelijker kunnen samenwerken, bijvoorbeeld door op en af te schalen.

Om meer inzicht te krijgen in het zorglandschap gaan we onder andere aan de slag met de volgende punten:

1. Meer inzicht in het zorglandschap begint met het inzicht in welke jeugdhulpaanbieders welke hulp leveren. Hoewel dit grotendeels bekend is, willen we dit meer overzichtelijk presenteren om de beweging in het zorglandschap beter in beeld te krijgen.
2. De analyse bij de start van ieder traject is essentieel. Een goede analyse zorgt ervoor dat passende hulp ingezet kan worden. Daarnaast geeft dit informatie over de behoefte aan bepaalde typen hulp en ondersteuning. Deze informatie benutten de Friese gemeenten om hierop kunnen te sturen.
3. De contractmanagers van de Friese gemeenten en Sociaal Domein Fryslân halen in gesprekken met zorgaanbieders op waar de lacunes in het preventieve èn specialistische zorglandschap liggen. Zo bundelen contractmanagers kwantitatieve data en kwalitatieve gegevens uit gesprekken met maatschappelijke partners.
4. Er dient een infrastructuur te komen waarin gezamenlijk geleerd wordt. Tegelijkertijd moeten we beter gebruik maken van de bestaande infrastructuur. Zo is er bijvoorbeeld het Regionaalexpertise Team Jeugd (REX Jeugd), het JENN, Team Toegang en de leerstructuur van de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland.

Deze punten bieden goede aanknopingspunten om het zorglandschap beter in beeld te krijgen en hier vervolgens gerichter op te sturen. Het slothoofdstuk en paragraaf 3.2 in deze regiovisie raken aan deze infrastructuur waarin we gezamenlijk leren.

3.4 Arbeidsmarkt-problematiek

Er is sprake van spanning op de arbeidsmarkt. Vrijwel alle sectoren hebben te maken met een tekort aan gekwalificeerd personeel. Hetzelfde geldt in het sociaal domein. Voor alle stakeholders is het belangrijk aandacht te besteden aan 'employer branding' en het werkgeluk van medewerkers. De krapte op de arbeidsmarkt vraagt mogelijk ook om een nieuwe inrichting van hulp en zorg en hoe we ons werk doen. Als gemeenten herkennen en erkennen we de uitdagingen op de arbeidsmarkt en de gevolgen daarvan voor de jeugdhulp. Goed geschoold en voldoende personeel is een randvoorwaarde om te komen tot een succesvolle uitwerking van de regiovisie in Fryslân.

Tegelijkertijd zijn de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt niet de verantwoordelijkheid van de Friese gemeenten. Omdat voldoende geschoold en gekwalificeerd personeel een voorwaarde is voor duurzaam goede jeugdhulp, gaan gemeenten èn jeugdhulpaanbieders wel hierover in gesprek. De jeugdhulpaanbieders hebben hierbij een initiërende rol waarbij zoveel mogelijk aangesloten wordt bij lopende initiatieven zoals bij de leerschool van NHL Stenden.

3.5 Regionale en bovenregionale samenwerking tussen gemeenten

Gegeven onze schaal (in totaal zijn er op 1 januari 2022 in Fryslân 15.000 jeugdigen die aangewezen zijn op jeugdhulp) kunnen we voor weinig voorkomende jeugdhulp niet altijd zelf een kwalitatief volwaardige of bedrijfseconomisch haalbare infrastructuur in stand houden. Daarvoor is samenwerking op het niveau van de drie noordelijke provincies (vier jeugdhulpregio's) noodzakelijk. Het feit dat het rijk nog werkt met centrumgemeenten voor bijvoorbeeld gesloten jeugdhulp, maakt de bovenregionale samenwerking extra complex.

Op het niveau van 3Noord zijn initiatieven genomen om met begeleiding vanuit het landelijke ondersteuningsbureau Transformatie jeugdhulp te onderzoeken welke governance-structuur passend en werkzaam is op bovenregionaal niveau. Centrumgemeenten, jeugdhulpregio's en betrokken jeugdhulpaanbieders zijn gezamenlijk in overleg over een passende governance-structuur die in staat is snel beslissingen te nemen over onderwerpen die op bovenregionaal niveau aandacht vragen. Wijzigingen in de Jeugdwet en bestuurlijke afspraken in de Hervormingsagenda kunnen in de periode 2023-2026 nog leiden tot een andere governance op regionaal, bovenregionaal of landelijk niveau.

Samenvatting hoofdstuk 4

De 18 Friese gemeenten willen de administratieve lasten voor alle maatschappelijke partners zo laag mogelijk houden. Tegelijkertijd zijn er bepaalde keuzes gemaakt die de administratieve lasten beïnvloeden. Deze keuzes zijn gemaakt omdat de administratieve handelingen bijdragen aan het duurzaam leveren van kwalitatieve jeugdhulp.

Jeugdhulpaanbieders mogen van ons de zorgvuldigheidseisen verwachten ten aanzien van inkoopprocedures. We publiceren tijdig, hanteren meerjarige contracten en bieden continuïteit van zorg. De tarieven in de regio zijn gebaseerd op zorgvuldig onderzoek en tot stand gekomen in overleg met jeugdhulpaanbieders.

4. Opdrachtgeverschap van de Friese gemeenten

De regiovisie onderstreept het belang van het maken van afspraken over het opdrachtgeverschap van gemeenten en jeugdhulpregio's. Zo dienen regio's de administratieve lasten laag te houden (afspraak 6), zorgvuldigheidseisen te hanteren (afspraak 7) en reële tarieven te bieden (afspraak 8). In onderstaande teksten komen deze drie onderwerpen aan bod.

4.1 Lage administratieve lasten

Ook in onze jeugdhulpregio willen we de administratieve lasten voor alle maatschappelijke partners, zoals jeugdhulp-aanbieders, verwijzers en gemeenten, zo laag mogelijk houden. Tegelijkertijd zijn er bepaalde keuzes gemaakt die invloed hebben op de administratieve druk in de regio:

- De keuze voor ons bekostigingssysteem (trajectfinanciering en resultaatsturing) draagt eraan bij dat er administratieve handelingen noodzakelijk zijn buiten het berichtenverkeer om.
- Per perceel is de best passende uitvoeringsvariant (inspanningsgerichte, resultaatgerichte of taakgerichte financiering) gekozen. Dit geeft voor betrokkenen extra administratieve lasten. Toch denken we dat het voordeel van maatwerk, dat we op deze manier kunnen zoeken, opweegt tegen de extra administratieve lasten.
- Het werken met hoofd- en onderaannemers, de verplichting van een kwaliteitsverslag (m.i.v. 2023) en het door jeugdhulpaanbieders vragen om aan te tonen dat van effectieve interventies gebruik wordt gemaakt, legt een extra claim op alle partijen.

Deze keuzes zijn gemaakt omdat de administratieve handelingen bijdragen aan het duurzaam leveren van kwalitatieve jeugdhulp. In verschillende bijeenkomsten is samen met jeugdhulp-aanbieders gesproken over deze thema's. De komende jaren willen we bij de uitwerking van de regiovisie het verminderen van administratieve handelingen opnemen als één van de thema's om gezamenlijk uit te werken.

Dit heeft ook te maken met de gevolgen van administratieve lasten voor de verschillende onderdelen uit deze regiovisie. Zo leiden te veel administratieve lasten bijvoorbeeld tot minder werkplezier en daarmee tot extra inspanningen op de arbeidsmarkt.

4.2 Zorgvuldigheidseisen

De uitgangspunten die rondom tijdigheid in de NvO zijn opgenomen zijn ook voor onze jeugdhulpregio in de lopende inkoopprocedures (Wonen en Specialistische Jeugdhulp) en bij de toekomstige procedures uitgangspunt van handelen. Jeugdhulpaanbieders mogen van ons verwachten dat we de inkoopprocedures uiterlijk 1 april voorafgaand aan het nieuwe contractjaar publiceren. De inkoopprocedure ronden we uiterlijk af op 1 oktober van het jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van nieuwe contracten.

Het uitgangspunt dat we meerjarige contracten sluiten met jeugdhulpaanbieders, vullen we ook daadwerkelijk in. Voor de percelen Specialistische Jeugdhulp (SJH) en Wonen is de termijn twee keer vier jaar.

Voor Hoogspecialistische Jeugdhulp is dat vijf jaar, voor Enkelvoudige Dyslexie twee keer twee jaar (vanwege de te verwachten landelijke ontwikkelingen in dat perceel) en voor Pleegzorg ook twee keer vier jaar.

Continuïteit van zorg bestaat uit twee elementen: de continuïteit voor jeugdigen en de continuïteit van jeugdhulpaanbieders.

- Voor de continuïteit van zorg richting jeugdigen is in elk van de inkoopprocedures in de betreffende raamcontracten aangegeven dat jeugdhulpaanbieders verplicht zijn te zorgen voor die continuïteit van zorg. Er is hiervoor een exit-protocol ontwikkeld die ingevuld wordt als een jeugdhulp-aanbieder stopt (of moet stoppen) met het leveren van zorg in onze regio.
- Als het gaat om de continuïteit van jeugdhulp-aanbieders volgen wij nauwgezet de ontwikkelingen rondom jaarresultaten, liquiditeit en solvabiliteit tijdens de periodieke contractmanagementgesprekken en voortgangsgesprekken (op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau).

4.3 Reële tarieven

Wij werken in onze regio niet met aanbieder-specifieke tarieven, maar met generieke tarieven. Dat houdt in dat we werken met gemiddelden voor onder meer de opslag overhead die we hanteren. Ook hanteren we een norm voor de productieve uren van direct bij de hulpverlening of behandeling betrokken functionarissen.

Door het gebruik van generieke tarieven bestaat de mogelijkheid dat voor sommige jeugdhulp-aanbieders geldt dat zij hun exploitatie niet volledig gedekt krijgen. In dat geval kijken we naar de positie van de betreffende jeugdhulp-aanbieder in het totale zorglandschap en zullen we afhankelijk van de impact die het wegvallen van het aanbod heeft, in gezamenlijkheid zoeken naar oplossingen voor exploitatieproblemen. We lossen deze uitdagingen niet op door de tariefstelling aan te passen, maar spreken een pakket met maatregelen af die maken dat ook de bedrijfsvoering van de betreffende jeugdhulp-aanbieder past binnen de kaders die de generieke tarieven bieden.

De regio Fryslân vindt dat de tarieven reëel zijn. Deze zijn en blijven in de toekomst gebaseerd op zorgvuldig onderzoek. De bevindingen met betrekking tot een uit te voeren kostprijs-onderzoek en onze afwegingen in dat kader, zijn transparant en worden voorgelegd aan en besproken met de betrokken jeugdhulpaanbieders.

Samenvatting hoofdstuk 5

Ook het vervolg van de regiovisie willen we in partnerschap vormgeven. In jaarplannen worden de concrete acties en thema's benoemd waarmee we dat jaar aan de slag gaan. Het eerste jaarplan geldt voor 2023. Daarnaast zijn we structureel met elkaar in gesprek op bestuurlijk, tactisch en operationeel niveau. De overlegstructuur wordt na de zomer van 2022 opgezet en hier wordt gezamenlijk toegewerkt naar het eerste jaarplan van de regiovisie.

5. Vervolg op regiovisie

De Friese regiovisie geeft de koers aan voor de komende jaren in de jeugdhulp. Zoals iedere visie geeft ook de Friese regiovisie jeugdhulp vooral op hoofdlijnen de richting van de jeugdhulp aan. Wat we willen bereiken in de jeugdhulp wordt duidelijk, maar hoe we dit gaan bereiken komt nog in mindere mate aan bod. Alleen door deze 'hoe-vraag' gezamenlijk als gemeenten met de maatschappelijke partners in te vullen, brengen we de jeugdhulp in de regio Fryslân een stap verder.

5.1 Jaarplannen

De Friese gemeenten willen de concretisering vormgeven via jaarplannean èn een overlegstructuur.

In de jaarplannen komt concreet aan bod wie op welk moment met welke acties aan de slag gaat. Net zoals bij de regiovisie is het zaak om met een brede vertegenwoordiging van maatschappelijke partners tot de jaarplannen te komen en deze uit te voeren. Het zijn immers niet alleen gemeenten, maar ook jeugdhulpaanbieders, GI's, onderwijs, GGD en huisartsen die een rol hebben en krijgen in de uitwerking van de regiovisie.

De jaarplannen bevatten ook een stevige analyse van de huidige situatie. Gecombineerd met de geschetste beweging in deze regiovisie creëren we hiermee een beeld van de nog te zetten stappen. We behouden eveneens het meerjarig perspectief uit deze regiovisie in de jaarplannen.

De ambities, doelstellingen en uitgangspunten blijven zo leidend voor de jaarplannen.

5.2 Structureel overleg

Om de concretisering en de voortgang van de regiovisie te borgen is een structurele manier van overleg noodzakelijk. We moeten, met andere woorden, samen in gesprek zijn en blijven om de juiste beweging in de jeugdhulp voort te zetten en te borgen. We zetten het uitgangspunt partnerschap hiermee ook bij de concretisering van de regiovisie door.

De structurele wijze van overleg geven de Friese gemeenten op drie niveaus vorm.

1. Bestuurlijk
De bestuurders bewaken de ambities en doelstellingen uit de regiovisie. Realiseren we de juiste beweging in de jeugdhulp en het zorglandschap? Hierin zitten niet alleen bestuurders van de Friese gemeenten, maar ook de bestuurders van de belangrijkste ketenpartners. De jaarplannen worden op dit niveau vastgesteld. Om gezamenlijke verantwoordelijkheid te creëren worden aan verschillende thema's uit de jaarplannen verantwoordelijke bestuurders gekoppeld, zowel van gemeenten als van de maatschappelijke partners.

2. Tactisch
Alle verschillende onderdelen van het jaarplan moeten nader ingevuld worden. Op het tactisch niveau opereren onder andere de beleidsmedewerkers, kwaliteitsmedewerkers, (team)managers en contractmanagers van maatschappelijke partners èn gemeenten. Zij vormen de schakel tussen het uitvoerende en bestuurlijke niveau en schrijven beleid en voeren projecten uit.

3. Operationeel
Professionals in de uitvoering (van gemeenten en maatschappelijke partners) komen direct in aanraking met het beleid, de werkwijze en gemaakte afspraken op bestuurlijk en tactisch niveau. Zij worden actief betrokken op tactisch niveau om vooraf mee te denken bij de projecten, maar geven ook na implementatie aan wat wel en niet werkt. Zo creëren we een werkwijze waarin de effectiviteit van het beleid in de uitvoering leidend is voor ons handelen.

We werken in de drie niveaus vanuit het vertegenwoordigingsmodel. Dit betekent dat met een selectie van maatschappelijke partners de drie niveaus ingevuld worden. Wij streven hierbij naar een zo goed mogelijke afspiegeling van de maatschappelijke partners. Verder krijgen ervaringsdeskundigen een plek in de structurele manier van overleg om de kans op realistisch en effectief beleid te vergroten.

5.3 Vaststellen regiovisie

De vaststelling van de regiovisie vindt plaats in de 18 Friese gemeenteraden in het najaar van 2022 of begin 2023. Het opzetten van de overlegstructuur en de eerste stappen in de concretisering worden al eerder gezet.

We werken samen met maatschappelijke partners aan de volgende twee resultaten:

1. Het eerste jaarplan voor concretisering van de regiovisie is opgesteld samen met maatschappelijke partners in het eerste kwartaal van 2023;
2. De overlegstructuur zoals hierboven beschreven is opgezet in het eerste kwartaal van 2023 en op ieder niveau heeft tenminste één bijeenkomst plaatsgevonden.

5.4 Jaarplan 2023

In voorbereiding op de jaarplannen heeft in mei 2022 een gesprek plaatsgevonden tussen gemeenten en maatschappelijke partners. Onder andere de prioritering van het jaarplan stond op de agenda. Uit het gesprek is naar voren gekomen dat in ieder geval de onderstaande thema's als eerste de aandacht vragen bij het opstellen van het jaarplan 2023:

- We versterken de samenhang tussen onderwijs en jeugdhulp. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over het concretiseren van de rol- en taakverdeling tussen specifieke functies en het verduidelijken (en toepassen) van bestaande afspraken tussen gemeenten en het onderwijs. Dit raakt aan de belangrijke preventieve rol van het onderwijs.
- We concretiseren partnerschap tussen gemeenten en maatschappelijke partners. We beschrijven hoe we met elkaar samenwerken en wat we wanneer van elkaar verwachten.
- We concretiseren de precieze rol van de wijk- en gebiedsteams (ten aanzien van specialistische jeugdhulp èn de sociale basis). De toegang speelt een belangrijke verbindende rol in de jeugdhulp en vormt een basis voor normaliseren.
- We geven ervaringsdeskundigen (ouders en jeugdigen) een structurele stem bij het uitwerken van de regiovisie. We maken in het jaarplan 2023 afspraken over de wijze waarop we dit organiseren.

In de dagelijkse praktijk is sprake van een eigen dynamiek. Jeugdhulpaanbieders, wijk- en gebiedsteams en individuele professionals zijn dagelijks bezig met hun belangrijke werk en bedenken dan soms vernieuwende ideeën die passen bij de beweging die wij in deze regiovisie benoemen. Voor dergelijke initiatieven, die een regionale impact kunnen hebben, moet ruimte zijn.

In de op te stellen jaarplannen geven we onder andere aan of er initiatieven zijn die als thema regionaal opgepakt kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is het initiatief dat de aanbieders Hoogspecialistische Jeugdhulp willen nemen om de samenwerking met wijk- en gebiedsteams te versterken op het gebied van vroegsignalering. Door deze innovatieve thema's op te nemen in de jaarplannen en een plek te geven in de regionale initiatieven, werken we samen gericht aan het verbeteren van de gespecialiseerde jeugdhulp in Fryslân.

Vragen en meer informatie

www.friesejeugdhulp.nl

oktober 2022

Sociaal Domein Fryslân

Aan het College van Burgemeester en Wethouders

van de gemeente Leeuwarden

Betreft : Fryske Regiovisie Jeugdhulp

Datum : 28 november 2022

Geacht College,

Hartelijk bedankt voor uw adviesaanvraag over de Fryske Regiovisie Jeugdhulp. Als adviesraad maken we graag gebruik van de mogelijkheid om u te adviseren. We zijn verheugd om te vernemen dat de gemeente Leeuwarden zich samen met de andere Friese gemeenten blijvend inzet voor goede jeugdhulp. De themagroep jeugd waardeert de samenwerking met de betrokken beleidsambtenaren en de tijd die is genomen om de ontwikkelde Fryske Regiovisie Jeugdhulp toe te lichten in een gesprek. In dit gesprek hebben we kennisgenomen van de ontwikkeling van de visie voor de regio en gesproken over de te verwachten lokale invulling.

In het gesprek hebben we aandacht gevraagd voor de volgende thema's:

- Inzetten op normaliseren.
- De verbinding met het lokale accent in de gemeente Leeuwarden gezien de IKC vorming.
- Wat inclusief onderwijs vraagt van de betrokken actoren in de gemeente Leeuwarden met aandacht voor het pedagogisch klimaat en het gedachtegoed “it takes a village to raise a child".

De adviesraad adviseert positief op de voorgelegde Fryske Regiovisie Jeugdhulp.

Tijdens het gesprek is toegelicht dat de concretisering wordt uitgewerkt in een jaarplan. De adviesraad, specifiek de themagroep jeugd, stelt het op prijs om betrokken te blijven bij de concrete implementatie van de Fryske Regiovisie Jeugdhulp voor de gemeente Leeuwarden. We kijken uit naar het vervolg en wensen u veel succes met de afronding van deze Regiovisie.

Hoogachtend,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Leeuwarden

R. de Boer, voorzitter

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel Vaststellen Regiovisie Jeugdhulp

Zaaknummer: 2023-006383

Aan de gemeenteraad.

Met dit raadsvoorstel stellen we u voor om de Fryske regiovisie jeugdhulp vast te stellen.

Inleiding

De 18 Friese gemeenten zetten zich blijvend in voor goede jeugdhulp. Een scherpe visie, sterke regionale samenwerking en goed opdrachtgeverschap zijn belangrijke voorwaarden voor goede jeugdhulp. In de Fryske regiovisie jeugdhulp komen de ambities in de jeugdhulp voor de periode 2023 – 2026 aan bod. Hiermee willen de Friese gemeenten blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp leveren.

De regiovisie sluit aan bij de door gemeenten in Nederland vastgestelde Norm voor Opdrachtgeverschap[1] (NvO). De NvO beschrijft aan de hand van acht afspraken handvatten om de samenwerking en het opdrachtgeverschap te versterken. Alle gemeenten in Nederland hebben zich gecommitteerd aan de NvO en daarmee de afspraak om de acht afspraken vast te leggen in een regiovisie voor de jeugdhulp.

De gemeenteraad is op verschillende momenten geïnformeerd over de achtergrond, de bedoeling en de totstandkoming van de Fryske regiovisie. Zo hebben in januari 2022 en mei/juni 2022 informatiebijeenkomsten plaatsgevonden over de regiovisie. De leden van uw gemeenteraad hebben gedurende deze bijeenkomsten ook inhoudelijke aandachtspunten mee kunnen geven. Op basis van deze overleggen is onder andere het belang in de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp benadrukt en uitgeschreven in de regiovisie.

Voorafgaand aan de besluitvorming heeft in oktober 2022 wederom een informatiebijeenkomst plaatsgevonden voor gemeenteraadsleden van de 18 Friese gemeenten.

Bijeenkomsten met maatschappelijke partners

De regiovisie is het resultaat van een zorgvuldig doorlopen proces met diverse maatschappelijke partners in de jeugdhulp, zoals het onderwijs, een vertegenwoordiging van huisartsen, jeugdhulpaanbieders en cliënten. Zij hebben op verschillende momenten uitgebreid inbreng gegeven op de

[1] Meer informatie over de Norm voor Opdrachtgeverschap en de verschillende eisen is te vinden via: https://sociaalweb.nl/nieuws/handreiking-regiovisie-en-factsheet-nvo-jeugd en https://vng.nl/nieuws/aan-de-slag-met-de-norm-voor-opdrachtgeverschap

regiovisie. Zo zijn er gesprekstafels georganiseerd over de ambities in de jeugdhulp, de sturingsfilosofie, het zorglandschap en leidende principes. In een consultatiefase is aan maatschappelijke partners gevraagd te reageren op de conceptteksten uit de regiovisie. De binnengekomen reacties op deze regiovisie zijn zorgvuldig gewogen. Sommige reacties hebben direct tot aanpassingen in de regiovisie geleid, terwijl andere reacties later bij het opstellen van de jaarplannen aan bod komen.

Het proces om tot de regiovisie te komen is gebaseerd op partnerschap. De regiovisie dient mede dankzij dit proces een doorleefde regiovisie te worden.

Adviesraad Sociaal Domein Leeuwarden (ASD)

De adviesraad adviseert positief op de voorgelegde Fryske Regiovisie Jeugdhulp. De ASD vraagt aandacht voor de volgende thema's:

- Inzetten op normaliseren.
- De verbinding met het lokale accent in de gemeente Leeuwarden gezien de IKC vorming.
- Wat inclusief onderwijs vraagt van de betrokken actoren in de gemeente Leeuwarden met aandacht voor het pedagogisch klimaat en het gedachtegoed "it takes a village to raise a child".

De adviesraad wordt betrokken bij de concrete implementatie van de Fryske Regiovisie Jeugdhulp voor de gemeente Leeuwarden.

Regionaal en lokaal

Deze Fryske visie is een regionale visie op jeugdhulp van de 18 Friese gemeenten. Tegelijkertijd krijgt de regiovisie per gemeente een unieke uitwerking en vertaling. Iedere gemeente heeft immers de pedagogische basis en preventieve voorzieningen op een eigen manier georganiseerd. De precieze weg naar het realiseren van de ambities en doelstellingen uit de regiovisie zal dus ook in iedere gemeente anders bewandeld worden.

Het vaststellen van de regiovisie is een belangrijke stap in het realiseren van de doelstellingen uit de Fryske regiovisie jeugdhulp. De onderdelen van de regiovisie krijgen naast lokaal ook regionaal een nadere uitwerking. Ook dit vindt plaats in partnerschap. Hoofdstuk 5 beschrijft de wijze waarop de Friese gemeenten dit gaan realiseren. Het opstellen van concrete jaarplannen draagt bij aan het daadwerkelijk realiseren van de doelstellingen uit de Fryske regiovisie.

Bij de uitwerking van de ambities en doelstelling op lokaal niveau kijken we nadrukkelijk naar de verbinding met lopende ontwikkelingen (zoals Kansen voor Kinderen 2, Kansrijke start, de uitwerking van Jeugdpreventie+). Bij nieuwe ontwikkelingen vormt de regiovisie een belangrijke leidraad.

Hervormingen jeugdzorg

Op 13 mei 2022 hebben de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister voor Rechtsbescherming in een kamerbrief hun plannen beschreven voor de toekomst van de jeugdzorg. Op zowel inhoudelijke als administratieve thema's worden tal van onderzoeken, ontwikkelingen en mogelijke hervormingen aangekondigd. Het gaat onder andere om diverse

wetstrajecten, het verkennen van nieuw financiële maatregelen, het versterken van de arbeidsmarkt, het verstevigen van de sociale basis, het aanpassen van de reikwijdte van de jeugdhulp en het vereenvoudigen van de uitvoeringspraktijk. Het laatstgenoemde vindt onder andere plaats door de marktwerking te verminderen, de samenwerking te intensiveren en de inkoop van zorg te verbeteren. Veel van de aankondigingen landen in vervolgtrajecten, zoals de Hervormingsagenda. De Hervormingsagenda is nog niet vastgesteld omdat Rijk en VNG geen overeenstemming hebben over de financiële afspraken. Begin 2023 worden de gesprekken tussen Rijk en VNG weer hervat.

In de Friese inkooptrajecten in 2021 en 2022 is op diverse onderdelen al vorm en inhoud gegeven aan onderdelen van de Hervormingsagenda: het werken met effectieve interventies, het opstellen van een kwaliteitskader, de afbakening (aanpassing van de reikwijdte) van de specialistische jeugdhulp en het uitgaan van partnerschap zijn daar voorbeelden van. De verwachting is dat de Hervormingsagenda in het najaar van 2022 wordt vastgesteld. In de nadere uitwerking van de regiovisie zullen we uiteraard rekening houden met de uitwerking van de hervormingsagenda op landelijk niveau.

Beoogd effect

- Blijvend realiseren van passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp in de regio Friesland
- Een optimaal werkend lokaal jeugdstelsel met een sterke sociale basis gericht op normaliseren en preventie en een toegang waarin het inzetten van de juiste hulp op het juiste moment, zo licht als mogelijk, maar zwaar indien nodig (ook wel Matched care) voorop staat.

Argumenten

- *De regiovisie dient als kapstok voor de jeugdhulp in Friesland in de periode 2023 – 2026*
  Met het vaststellen van de regiovisie stelt de gemeenteraad een kapstok vast voor de jeugdhulp in gemeente Leeuwarden en heel Friesland. De kapstok kent verschillende vertakkingen en raakvlakken. Eén van deze vertakkingen is de lokale vertaling die iedere gemeente dient te maken. Voor de gemeente Leeuwarden betekent dit dat we voor 2023-2024 een lokaal jaarplan opstellen en dat we de uitgangspunten uit de regiovisie als leidraad nemen bij nieuwe ontwikkelingen.
  Op 9 november 2022 heeft u de motie ‘Sterke Gezinnen’ aangenomen. In de motie wordt het college opgeroepen de punten uit het Manifest Sterke Gezinnen waar mogelijk en toepasbaar binnen de Gemeente Leeuwarden te integreren in het beleid.
  Met de regiovisie wordt hier een uitwerking aan gegeven. De regiovisie sluit aan bij de volgende punten uit het Manifest Sterke Gezinnen:
  1. *Coördineer en verbind binnen de gemeente alle initiatieven rondom gezinsondersteuning*
  2. *Zorg voor een ruim, breed en laagdrempelig aanbod van opvoedondersteuning*
  8. *Kijk bij hulpvraag van een gezinslid integraal naar het gezin als geheel*

Jeugdige en gezin centraal (‘het gewone leven is het uitgangspunt’). Het gewone leven van jeugdige en gezin is en blijft altijd het uitgangspunt. Dit betekent dat we altijd sámen met jeugdige, gezin en omgeving vaststellen wat nodig is om hen te ondersteunen en hulp niet afsluiten zonder vast te stellen dat zij op eigen kracht verder kunnen.

10. *Werk aan acceptatie en herwaardering van de waarde van het gezin in al haar samenstellingen*
    Positief opgroeien is het basisuitgangspunt, waarbij ouders in hun rol als opvoeder centraal staan. Mede-opvoeders hebben elk een eigen rol en taak en werken intensief samen, zeker met de betrokken ouders en jeugdige. Vertrouwen in en versterken van de pedagogische kwaliteit in het gezin, de school, de omgeving en de wijk zijn belangrijke voorwaarden. Om het positief opgroeien mogelijk te maken is een goede verbinding tussen de betrokkenen in het pedagogische klimaat (school, het gezin en de wijk) essentieel.
12. *Laat mensen niet vastlopen in systemen en protocollen*
    De bedoeling staat centraal: regels en protocollen faciliteren de bedoeling. Is dat niet het geval? Dan verdwijnen de betreffende regels of passen we ze aan.

- *De regiovisie is tot stand gekomen met inbreng van maatschappelijke partners*
  Het gehele proces om tot de Fryske regiovisie te komen is ingericht op basis van partnerschap. Dit alles met het doel om een ‘doorleefde’ regiovisie te realiseren. Alle onderdelen uit de regiovisie zijn het resultaat van overleg met maatschappelijke partners. Door jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen, cliënten, huisartsen, de GGD en het onderwijs bij iedere stap te betrekken is de kans op een gedragen visie vergroot. Na de besluitvorming vragen de Friese gemeenten aan de maatschappelijke partners om zich te committeren aan de inhoud en het vervolg van de regiovisie.

- *De regiovisie gaat verder dan alleen de visie, maar beschrijft ook een concreet vervolg.*
  Een visie beschrijft per definitie het “wat” en nog minder het “hoe”. In hoofdstuk 5 van de Fryske regiovisie staat beschreven hoe gemeenten Leeuwarden samen met maatschappelijke partners, andere Friese gemeenten en SDF het “hoe” gaan invullen. Via concrete jaarplannen wordt gezamenlijk uitgesproken en opgeschreven hoe de ambities en doelstellingen uit de regiovisie gerealiseerd kunnen worden.

- *De regiovisie voldoet aan de afspraken uit de Norm voor Opdrachtgeverschap*
  In de Norm van Opdrachtgeverschap staat beschreven dat gemeenten een regiovisie dienen op te stellen samen met maatschappelijke partners. Concreet geven acht afspraken de minimale inhoud van de regiovisie aan. De acht afspraken komen allen terug in de regiovisie. Het is belangrijk om te benoemen dat de acht eisen verschillen in orde van grootte. Zo gaan een aantal afspraken over administratieve lasten, zorgvuldigheidseisen en reële tarieven, terwijl andere afspraken gaan over ambities en doelstellingen. Dit betekent dat sommige van de afspraken nog een

verdere uitwerking krijgen in jaarplannen. Een aantal onderdelen uit de Friese inkooptrajecten in 2021 en 2022 raakt aan de afspraken uit de NvO. Zo komt de afspraak over de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdfuncties ook terug in de inkooptrajecten, en is een kostprijsonderzoek uitgevoerd om tot reële tarieven te komen.

Kanttekeningen en risico's
Een belangrijk onderdeel van het succes van de regiovisie is afhankelijk van de samenwerking tussen de Friese gemeenten en maatschappelijke partners. Zoals beschreven in de regiovisie gaan de Friese gemeenten uit van partnerschap en gezamenlijke verantwoordelijkheid bij het uitvoeren en concretiseren van de onderdelen uit de regiovisie. Gezamenlijke verantwoordelijkheid betekent ook dat de invulling van het vervolg mede afhankelijk is van de maatschappelijke partners.

Er gebeurt van alles in de jeugdhulp in Leeuwarden en heel Friesland. In de uitwerking van de regiovisie dient de juiste verbinding aangegaan te worden met de andere relevante visies en de daaruit volgende processen. Het gaat hier bijvoorbeeld over de aansluiting met de Friese Preventieagenda en de Samenwerkingsagenda. Bij het opstellen van de jaarplannen wordt nadrukkelijk de verbinding gemaakt met deze (en andere relevante) visies en processen.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid en partnerschap vraagt veel van maatschappelijke partners. Zo nemen ze een belangrijke rol in bij het uitvoeren van de Fryske regiovisie. Uiteraard gaat dit gepaard met de inzet van medewerkers en tijd. Het is belangrijk om waar mogelijk de juiste verbindingen te maken met bestaande werkgroepen en initiatieven om zo de kans op dubbel werk te verkleinen.

Financiën
Het vaststellen van de Fryske regiovisie jeugdhulp heeft geen directe financiële consequenties. De financiële middelen die benodigd zijn voor de implementatie van deze visie worden verwerkt in het nog op te stellen jaarplan 2023 dat naar verwachting in Q2 2023 gereed is.

Vervolgacties op hoofdlijnen
- De concretisering van de regiovisie vindt plaats in samenwerking met de maatschappelijke partners. De eerste gesprekken hierover hebben reeds plaatsgevonden. De resultaten van deze gesprekken worden gebundeld in het jaarplan voor 2023.
- Naast de vaststelling van de regiovisie door de 18 gemeenteraden, nodigen we regionaal ook de maatschappelijke partners uit om zich te verbinden aan de inhoud en de vervolgstappen.
- Het college hecht veel waarde aan de betrokkenheid van de gemeenteraad bij het vervolgproces. De precieze invulling hiervan is onder andere besproken tijdens de regionale bijeenkomst die in oktober 2022 heeft plaatsgevonden. Het college rapporteert op de gebruikelijke wijze naar de raad en indien het nodig is om nadere kaders te stellen wordt de raad betrokken.

- SDF organiseert jaarlijks een bijeenkomst voor de gemeenteraden van de 18 Friese gemeenten over de voortgang van de Fryske regiovisie jeugdhulp. Naast de voortgang, komt hier ook de verhouding met andere regionale processen aan bod.

Leeuwarden, ,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	2152
Extern Zaak ID	2022-276360
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	22 februari 2023
Agendapunt	4.3
Titel	Vaststellen bestemmingsplan “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee”
Eigenaar	Herder den, Anne den
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
Raadsvoorstel vaststellen bestemmingsplan Barrahûs
Reactienota zienswijzen bestemmingsplan Barrahûs
Nota ambtshalve wijzigingsvoorstellen Barrahûs
brief gemeenteraad stikstofberekening 8-2-2023
Stikstof memo + berekening Leeuwarden - Middelsee jan 2023

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	17 januari 2023
Besluitvorming (raad)	**22 februari 2023**

Toelichting

Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” heeft ter visie gelegen. Er zijn twee zienswijzen ingediend, nl van ProRail en van een bewoner. De zienswijze van ProRail leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan. De gemeenteraad wordt voorgesteld het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen om:
   a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” vast te stellen;
   b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” vast te stellen;
   c. Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06028BP00 -VG01;

d. Geen exploitatieplan vast te stellen;
e. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

Besluit

1. De gemeenteraad besluit
   a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” vast te stellen;
   b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” vast te stellen;
   c. Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06028BP00 -VG01;
   d. Geen exploitatieplan vast te stellen;
   e. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Bestemmingsplan Leeuwarden - Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee

Zaaknummer: 2022-276360

Aan de gemeenteraad.

Aanleiding
Het ontwerpbestemmingsplan ‘Bestemmingsplan Leeuwarden - Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee’ heeft ter visie gelegen vanaf 20 oktober 2022. Het is nu gereed om ter vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad.

Algemeen
In het zuidelijk deel van de wijk Middelsee, bij het bestaande buurtschap Barrahûs, zal ruimte worden geboden voor organische gebiedsontwikkeling. Hier kunnen de toekomstige bewoners hun eigen kavel kiezen (ligging, omvang, vorm) en daarop een woning van hun keuze bouwen. Uitgangspunt is dat er minimale regels gaan gelden.

Zienswijzen
Tijdens de zienswijzentermijn heeft er geen inloopbijeenkomst plaatsgevonden. Het bestemmingsplan heeft namelijk in het kader van de inspraak ook ter visie gelegen, in welke periode al een bijeenkomst heeft plaatsgevonden. Daarnaast is er persoonlijk gesproken met de bestaande bewoners van het gebied.
Er zijn twee zienswijzen ontvangen, van ProRail en van een bewoner van het gebied. De zienswijze van ProRail gaat in op het onderzoek naar mogelijke trillingshinder. De bewoner gaat in op hoe lang hij in het gebied woont, de aanduiding op de verbeelding waar geen aansluitende wegen op de Brédyk mogen komen en op het uiterlijk van het geluidsscherm. Voor de reactie op de zienswijzen wordt verwezen naar de bijgevoegde reactienota. De zienswijze van ProRail leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

Ambtshalve wijzigingen
Ambtshalve wordt voorgesteld om enkele wijzigingen door te voeren. Dit betreft met name het herstel van regels in verband met een kennelijke verschrijving en met regelgeving op het gebied van stikstof die veranderd is. De ambtshalve wijzigingen zijn opgenomen in de ‘Nota ambtshalve wijzigingsvoorstellen’ in de bijlage.

Financiën
Het plangebied Barrahûs maakt deel uit van het staduitbreidingsplan De Zuidlanden/Middelsee. Voor de Zuidlanden/Middelsee is een exploitatieopzet vastgesteld waar het plan Barrahûs deel van uitmaakt. De exploitatieopzet Zuidlanden/Middelsee is kostendekkend voor alle deelplannen gezamenlijk en is recentelijk geactualiseerd. De binnen Barrahûs te ontwikkelen gronden zijn in eigendom van de gemeente. Kostenverhaal is hiermee anderszins verzekerd. Het is niet noodzakelijk een exploitatieplan op te stellen zoals bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.

Vervolg
Na vaststelling van het bestemmingsplan wordt het besluit gepubliceerd en bestaat er de mogelijkheid beroep aan te tekenen bij de Raad van State.

Leeuwarden, 17 januari 2023,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Bestemmingsplan Leeuwarden - Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee

Het ontwerpbestemmingsplan 'Bestemmingsplan Leeuwarden - Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee' heeft in de periode vanaf 20 oktober 2022 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn twee zienswijzen ontvangen.

Hieronder wordt de inhoud van de zienswijzen samengevat en volgt het gemeentelijke commentaar.

Zienswijze 1 - ProRail

Op 1 december 2022 heeft een overleg plaatsgevonden tussen ProRail, gemeente en Rho adviseurs. Het doel van het gesprek was de zienswijze te bespreken om te onderzoeken of de gemeente de punten op de juiste manier heeft geïnterpreteerd. Ook een oplossingsrichting is besproken.

A. *Trillingen. Met betrekking tot trillingen veroorzaakt door het treinverkeer geeft ProRail aan dat in het kader van het trillingsonderzoek te kort is gemeten. Eén trein van ieder type zou niet voldoende zijn. De enige manier om vast te stellen dat die ene gemeten trein in voldoende mate representatief is, is door meer treinpassages over een langere periode te meten. Daarnaast onderbouwt het trillingsrapport niet op welke manier de aanleg van een wal en de ophoging van het land zou leiden tot een reductie van trillingen. Om die redenen vindt ProRail dat er wel degelijk aanleiding is om aan de uitkomsten van het onderzoek te twijfelen. ProRail verzoekt alsnog zorgvuldig onderzoek uit te voeren.*

Reactie:

A. Er zal aanvullend trillingsonderzoek plaatsvinden. Echter, dat onderzoek zal pas uitgevoerd worden zodra het terrein bouwrijp gemaakt is en opgehoogd is. Dan is er sprake van een definitieve situatie met betreking tot de ondergrond en zetting. Een meting op dat moment geeft betere informatie over mogelijke trillingshinder voor de te realiseren woningen. Om te borgen dat dit onderzoek na vaststelling van het bestemmingsplan plaatsvindt, wordt een voorwaardelijke verplichting in de regels opgenomen voor de te bouwen woningen in een zone van 100 meter vanuit het spoor. De toelichting zal worden aangepast in die zin dat de aanvullende regeling zal worden uitgelegd.

   De volgende voorwaardelijke verplichting zal worden opnemen in de regels van de woonbestemming, waarbij de eerste regel ziet op trillingsonderzoek op gebouwniveau. De tweede regel op maaiveldniveau. Als uit het trillingsonderzoek op maaiveldniveau blijkt dat de trillingen binnen de normen blijven, dan stopt de oderzoeksverplichting. Voldoe je hier niet aan, dan moeten berekeningen uitgevoerd worden op gebouwniveau. Hiervoor is de eerste regel opgenomen.

   De formulering van de voorwaardelijke verplichting luidt als volgt:
   Voorwaardelijke verplichting
   a. Het bouwen van bouwwerken is alleen toegestaan binnen de aanduiding 'overige zone - aandachtsgebied trillingen' wanneer uit een (dynamische) berekening van de trillingssterkte blijkt dat er wordt voldaan aan de streefwaarden voor woningen in nieuwe situaties voor herhaald voorkomende trillingen zoals bedoeld in de Meet- en beoordelingsrichtlijn "Hinder voor personen in gebouwen" (Stichting Bouwresearch, geactualiseerde versie 2002).
   b. In afwijking van lid a. is het bouwen van bouwwerken binnen de aanduiding 'overige zone - aandachtsgebied trillingen' toegestaan indien uit trillingsonderzoek blijkt dat de trillingssterkte op maaiveldniveau voldoet aan de streefwaarden voor woningen in nieuwe situaties voor herhaald voorkomende trillingen zoals bedoeld in de Meet- en beoordelingsrichtlijn "Hinder voor personen in gebouwen" (Stichting Bouwresearch, geactualiseerde versie 2002).

Conclusie zienswijze 1: deze zienswijze leidt tot een aanpassing in het bestemmingsplan in die zin dat in de regels een voorwaardelijke verplichting wordt opgenomen met betrekking tot het uitvoeren van trillingsonderzoek en dat deze regeling in de toelichting wordt uitgelegd.

Zienswijze 2 – bewoner van het gebied

A. *Bewoner geeft aan in de inspraakreactie vemeld te hebben dat hij in het gebied woont sinds 1976 en dat hij dat niet terugziet in de gemeentelijke reactie.*

B. *Indiener geeft aan dat er stippellijnen tegenover zijn pand zijn opgenomen op de verbeelding en dat hij aanneemt dat dat een zone is waar geen ontsluitingsweg op de Brédyk mag komen. Hij verzoekt deze zone te vergroten, over de voledige lengte van zijn perceel.*

C. *Indiener geeft aan met de gemeente in gesprek te zijn geweest over het uiterlijk van het geluidsscherm. Indiener verzoekt hedera te plaatsen tegen het scherm.*

Reactie:

A. Voor de ruimtelijke kaders van het bestemmingsplan en voor het indiener van een inspraakreactie of zienswijze is het niet van belang hoe lang iemand in het gebied woont. Vandaar dat dat niet is vermeld.
B. Het klopt dat de aanduiding tegenover het pand van indiener is opgenomen om juridisch vast te leggen dat er geen aansluiting vanuit de nieuwe wijk op de Brédyk wordt gemaakt tegenover zijn pand. De lengte van de aanduiding is 20 meter, deze lengte wordt voldoende geacht om onevenredige hinder van inschijnende koplampen in de ramen van indiener te voorkomen.
C. Er wordt een geluidsscherm geplaatst langs het spoor. Zoals indiener al aangeeft, is de gemeente in gesprek met de bewoners van het gebied, onder andere over het uiterlijk van het scherm. Het uiterlijk van het scherm wordt niet vastgelegd in het bestemmingsplan, en het scherm valt buiten het plangebied van het bestemmingsplan. Om die reden wordt er in het bestemmingsplan niets vastgelegd hierover.

Conclusie zienswijze 2: deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing in het bestemmingsplan.

Conclusie: zienswijze 1 leidt tot een aanpassing in het plan, zienswijze 2 niet.

Ambtshalve wijzigingsvoorstellen Bestemmingsplan Leeuwarden - Buurtschap Barrahûs onderdeel van Middelsee

Aan de gemeenteraad worden de volgende ambtshalve wijzigingen voorgesteld ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

1) De tekst van de aanhef onder de kop van artikel 6.3 klopt tekstueel niet, het betreft een kennelijke verschrijving. De tekst wordt vervangen.

   Er staat:

   6.3 Specifieke gebruiksregels

   Voor het gebruik van de gronden en bouwwerken gelden de volgende regels:

   Deze tekst wordt vervangen door:

   6.3 Specifieke gebruiksregels
   Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval wordt begrepen:

2) De uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 2 november jl. over de algemene vrijstelling voor bouw- en aanlegactiviteiten van de stikstofuitstoot zal tekstueel worden verwerkt in de toelichting.

3) Er wordt circa eind januari 2023 een nieuwe versie van de Aerius-calculator verwacht, waarin de rekensystematiek is aangepast. Ten behoeve van de aangepaste rekenmethode is een veegbesluit genomen. Hierin staan de aanpassingen die doorgevoerd gaan worden in de nieuwe Aerius calculator. Het is echter mogelijk de informatie uit het veegbesluit handmatig in te voeren in de huidige calculator en vervolgens de berekening uit te voeren, waarmee voldaan wordt aan de gewijzigde eisen. Deze berekening is uitgevoerd. De uitkomst wijzigt niet ten opzichte van de eerdere berekening, waardoor het bestemmingsplan uitvoerbaar is op het gebied van stikstof.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Stikstofberekening Middelsee
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	2022-276360 en 2022-276318
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Projecten SO
Contact	14058, Diane Prins
Bijlagen	1
Datum	8 februari 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 15 februari behandelt u in een informatieve sessie de bestemmingsplannen van Barrahûs en Middelsee fase 2.

Bij deze bestemmingsplannen is een stikstofberekening, de zogenaamde Aerius-berekening gevoegd. Op 26 januari 2023 is echter een nieuwe versie van de Aerius calculator uitgebracht omdat er een aantal wijzigingen is doorgevoerd. We hebben daarom deze berekening opnieuw laten doen zodat we bij de vaststelling van de plannen over de meest actuele informatie beschikken.
De uitkomst is gelijk gebleven, beide bestemmingsplannen blijven voor zowel de aanleg- als exploitatiefase op een netto-stikstofdepositie van 0,00 mol/ha/jaar. We willen u daarom verzoeken om deze stikstofcalculatie toe te voegen aan de stukken ter besluitvorming van de bestemmingsplannen Barrahûs en Middelsee fase 2. We zullen bij de definitieve versie van de bestemmingsplannen de eerdere versie vervangen met deze meest actuele.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

VOORTOETS STIKSTOF

LEEUWARDEN - MIDDELSEE

RHO ADVISEURS

RHO ADVISEURS

DATUM	31 januari 2023
PROJECT	AERIUS-berekening Middelsee
PROJECTLEIDERS	C. Tasma, G. van Halteren
OPDRACHTGEVER	Gemeente Leeuwarden
PROJECTNUMMER	20210452
AUTEUR	M.A. Bulthuis, Y. Meerstra

RHO ADVISEURS

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding **4**

1.1 De Locatie 4
1.2 Wettelijk kader 6

2. Emissiebronnen **7**

3. Verschilberekening **8**

3.1 Referentiesituatie 8
3.2 Exploitatiefase 10
3.3 Aanlegfase 19

4. Resultaten en conclusie **20**

STIKSTOFEMMISSIE EN DEPOSITIE

1. INLEIDING

Ten zuiden van de stad Leeuwarden wordt het nieuwe stadsdeel Middelsee ontwikkeld. Het voornemen is om een levendig en stedelijk stadsdeel te ontwikkelen met ruimte voor maximaal 3.300 woningen. De ontwikkeling van heel Middelsee heeft een totale omvang van circa 193 hectare. De schatting is dat de ontwikkeling over een periode van 10 jaar zal plaatsvinden. Om de ontwikkeling juridisch planologisch mogelijk te maken worden meerdere bestemmingsplannen voor de ontwikkeling opgesteld. Gezien de enorme omvang van deze plannen is het van belang om in een vroeg stadium te onderzoeken of de plannen mogelijk leiden tot verhoogde stikstofemissie en stikstofdepositie in de aanleg- en exploitatiefase. Dit stikstofonderzoek heeft betrekking op de ontwikkelingen in Middelsee fase 2 (de Werp) en Barrahûs. Voor de ontwikkelingen in Middelsee fase 1 is een bestemmingsplan opgesteld waarin het stikstofaspect is onderzocht. Het bestemmingsplan van Middelsee fase 1 is reeds vastgesteld. Deze voortoets brengt alle emissiebronnen in kaart en berekend de effecten van de emissiebronnen op omliggende Natura 2000-gebieden. De berekening die is opgesteld betreft een verschilberekening waarin de effecten van de emissiebronnen in de referentiesituatie zijn vergeleken met de effecten in de voorgenomen situatie.

1.1 De locatie

De plangebieden van Middelsee fase 2 (de Werp) en Barrahûs liggen aan de zuidkant van de stad Leeuwarden, direct ten westen van nieuwbouwwijk de Zuidlanden. Het plangebied wordt ingesloten door het van Harinxmakanaal, de Overijsselselaan, de N31, Middelsee fase 1 en de spoorlijn Leeuwarden – Zwolle. Het plangebied is in de bestaande situatie vrijwel volledig ingericht als agrarisch grasland, wat betekent dat het plangebied grotendeels een agrarisch gebruik kent. Een deel van fase 1 van Middelsee is in uitvoering. In figuur 1 is een overzicht weergegeven van het plangebied van heel Middelsee. Dit onderzoek heeft betrekking op de deelgebieden 7 t/m 18.

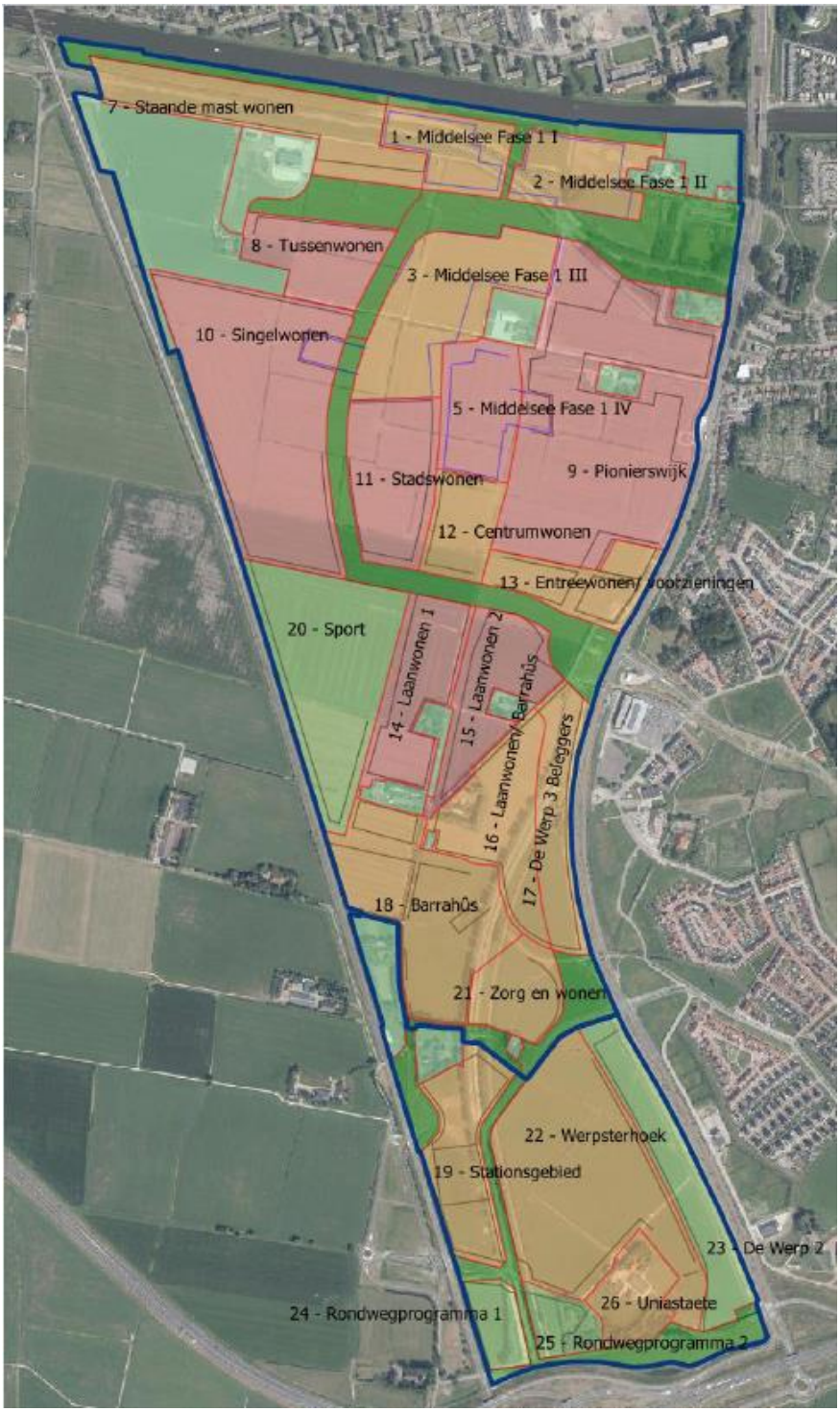
Het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied betreft de Grote Wielen. De Grote Wielen ligt op circa 6,7 kilometer afstand van het plangebied. De Alde Feanen en van Oordt's Mersken liggen op grotere afstand.

De ontwikkelingen

Middelsee fase 2 en Barrahûs omvatten de ontwikkeling van in totaal 2.487 woningen. Daarnaast wordt er detailhandel, dienstverlening en onderwijs mogelijk gemaakt langs en nabij de Overijsselselaan. Tot slot wordt er voor 92.546 m^2 aan sportvoorzieningen mogelijk gemaakt. Het gaat hier zowel om buiten als binnensport. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het exacte programma.

Tabel 1: Programma Middelsee

Functie	Omvang (obv grex)
Wonen	2.487
Horeca/detailhandel	3.222 m^2
Onderwijs/sociaal	17.500 m^2
Sport	92.546 m^2
Dienstverlening	14.727 m^2

Figuur 1 *Locatie Middelsee bron?*

1.2 Wettelijk kader

Algemeen
Naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 met betrekking tot het Programma Aanpak Stikstof wordt bij vrijwel ieder plan stilgestaan bij de mogelijke stikstofemissie en het effect daarvan op Natura 2000-gebieden.

De vervallen Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn)
Op 2 november 2022 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de bouwvrijstelling in relatie met stikstofdepositie die per 1 juli 2022 via de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) en het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (Bsn) in werking is getreden. De Wsn en de Bsn regelden een vrijstelling voor de vergunningsplicht van artikel 2.7 lid 2 Wnb voor de aanlegfase van bouwwerkzaamheden. Met de uitspraak van 2 november 2022 komt deze bouwvrijstelling (zgn. aanlegfase) te vervallen. Voor ruimtelijke plannen en projecten dient daarom de aanleg- en exploitatiefase meegenomen te worden om te bepalen of er een stikstofdepositie is. In het voorliggende onderzoek zijn de aanleg- en exploitatiefase meegenomen in de berekening.

Beslisboom toestemmingsverlening
Uit de op 12 oktober 2019 door de Rijkoverheid gepubliceerde beslisboom “Toestemmingverlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten” volgt dat de uitkomst van de berekening is dat er geen sprake is van stikstofdepositie (dat wil zeggen dat de op twee decimalen afgeronde bijdrage niet meer bedraagt dan 0,00 mol N/ha/jaar) er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten en er geen natuurvergunning nodig is.

Indien uit de berekening volgt dat de emissies van het plan resulteren in een stikstofdepositie van hoger dan 0,00 mol/ha/jaar, kan er gebruik worden gemaakt van stap 2 (interne saldering). Als de AERIUS-berekening met saldering vervolgens aantoont (zie volgend) dat een plan leidt tot tijdelijke en/of zeer geringe stikstofdepositie op overbelaste Natura 2000-gebieden, kan het toch zo zijn dat significante negatieve effecten via een ecologische voortoets kunnen worden uitgesloten. Als dit niet het geval is, kan overgegaan worden naar Stap 4 (passende beoordeling). Bij een passende beoordeling mag extern salderen mee worden gewogen.

Bepalen referentiesituatie bestemmingsplan
Bij het opstellen van een bestemmingsplan geldt volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling als referentiesituatie de **feitelijke aanwezige en planologisch toegestane** situatie voorafgaand aan de **vaststelling** van het bestemmingsplan.
ABRvS 4 maart 2020, http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2020:684

Wat betekent dat?

1. **Feitelijk aanwezig** betekent dat iets gerealiseerd en feitelijk aanwezig moet zijn (dus niet enkel vergund). Bij agrarische bedrijven gaat het bijvoorbeeld om de feitelijke veebezetting, niet de vergunde situatie waar vaak nog ‘lucht’ in zit.
2. **Planologisch legaal** betekent positief bestemd. Gebruik dat enkel is toegestaan op basis van het gebruiksovergangsrecht en dus niet positief is bestemd kan niet worden gebruikt als referentiesituatie.
3. **Voorafgaand** betekent aanwezig *tot op het moment van vaststelling van het bestemmingsplan*. Dit is tot nu toe alleen genuanceerd voor agrarisch gebruik dat *met het oog op* een nieuwe ontwikkeling al eerder was geëindigd. Dat dit met het oog op de ontwikkeling werd geëindigd moet wel blijken uit een schriftelijk stuk zoals een koopovereenkomst, ABRS 1 september 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1690 (Heiloo).

Met de uitspraak van Raad van State in de zaak 'Logtsebaan', van 20 januari 2021, is voor intern salderen geen vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming meer nodig.

2. EMISSIEBRONNEN

De voornaamste emissiebron in zowel de referentiesituatie als de bestaande situatie is bemesting. De plangebieden van Middelsee fase 2 en Barrahûs zijn in de bestaande situatie ingericht als agrarisch grasland waarbij de gronden intensief worden bemest. Bij de toepassing van bemesting komt stikstofemissie vrij in de vorm van ammoniak (NH_3). De toepassing van bemesting vindt plaats door middel van dieseltractoren. Bij gemotoriseerde voertuigen als dieseltractoren vind stikstofemissie plaats in de vorm van stikstofdioxide (NO_X) en ammoniak (NH_3). Ook is er in de referentiesituatie en de bestaande situatie sprake van wegverkeer op de doorgaande wegen in het plangebied. Tot slot bevinden zich enkele (woon)boerderijen in het plangebied waarbij sprake is van gasgestookte ketels. Bij het verstoken van aardgas komt stikstofdioxide (NO_x) vrij.

In de voorgenomen (nieuwe) situatie is het plangebied ingedeeld als stadsdeel met woningen, bedrijfs- en kantoorfuncties, retail, sport en maatschappelijke functies. Gedurende de exploitatie van het stadsdeel vindt er vrijwel alleen stikstofemissie plaats door wegverkeer bij de woningen en bedrijfsmatige- en maatschappelijke functies. De bebouwing wordt gasloos, oftewel stikstofemissie door gasgestookte ketels vindt niet plaats. Om de exacte verkeersintensiteit in mvt/etmaal in kaart te brengen is het van belang om te weten wat de aantallen zijn van de woningtypen die in Middelsee fase 2 en Barrahûs worden mogelijk gemaakt. Voor het bepalen van de verkeersintensiteit behorend bij de bedrijven is het bruto vloeroppervlak van belang. Het aantal verkeersbewegingen voor maatschappelijke instellingen als scholen kan worden bepaald op basis van het aantal leerlingen of klaslokalen. In tabel 16 is het exacte aantal verkeersbewegingen bepaald op basis van het programma van Middelsee fase 2 en Barrahûs.

3. AERIUS CALCULATOR EN UITGANGSPUNTEN

AERIUS Calculator, release 26 januari 2023
Met behulp van de nieuwste release van het rekenprogramma AERIUS Calculator (release 26 januari 2023) is gekeken naar de stikstofdepositie op de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden (automatische berekening). Vanuit de AERIUS Calculator is vervolgens een PDF-bestand met resultaten gegenereerd. In figuur 2 is het plangebied met de daaromheen liggende Natura 2000-gebieden weergegeven. De Natura 2000-gebieden die binnen 25 kilometer van het plangebied zijn onder andere de Groote Wielen en de Alde Feanen. Deze betreffen beide stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer.

Figuur 2 Plangebied met omliggende Natura 2000-gebieden Bron?

4. VERSCHILBEREKENING

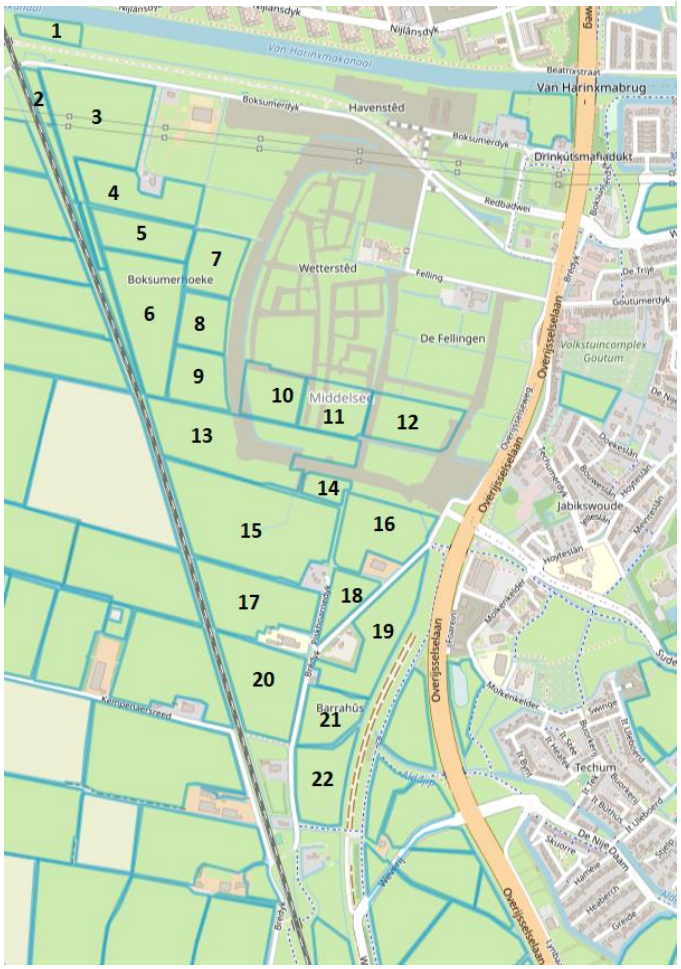
4.1 Referentiesituatie

Voor wat betreft bestemmingsplannen geldt de feitelijk aanwezige en planologisch toegestane situatie zoals uitgelegd in het wettelijk kader. Voor de gronden in de plangebieden van Middelsee fase 2 en Barrahûs is het vigerende bestemmingsplan Leeuwarden – De Zuidlanden, restgebied en omgeving (2013) van kracht. In het bestemmingsplan Leeuwarden – De Zuidlanden, restgebied en omgeving zijn alle gronden als agrarisch bestemd. Ook betreft het feitelijke gebruik van de gronden agrarisch in de vorm van agrarisch grasland. Het agrarische gebruik is dan ook planologisch legaal en feitelijk aanwezig. De bemesting van het agrarische grasland binnen het bestemmingsplan Leeuwarden – De Zuidlanden, restgebied en omgeving mag dan ook worden gebruikt als emissiebron in de berekening.

Om de ammoniakemissie van bemesting te berekenen is het eerst van belang om het aantal hectare aan agrarisch grasland te bepalen in de referentiesituatie (feitelijke en planologische toegestane situatie). Het aantal hectare aan agrarisch grasland bedraagt circa 69 hectare. Het aantal hectare aan agrarisch grasland is bepaald door middel van kadastrale kaarten en

perceelsrapporten van Boer & Bunder[1]. In figuur 3 is een overzicht gegeven van de gronden die worden bemest in de plangebieden. In tabel 2 is een overzicht gegeven van het aantal hectare per perceelnummer.

Figuur 3 Bemeste percelen plangebieden

Tabel 2 Hectare per bemest perceel

Perceel-nummering	Hectare
1	1
2	2
3	6
4	4
5	2
6	5
7	2
8	2
9	2
10	2
11	2
12	3
13	7
14	1
15	8
16	3
17	4
18	1
19	3
20	4
21	2
22	3

De mestwetgeving bepaalt hoeveel mest op gras- en bouwland mag worden gebracht. De huidige normen zijn vastgelegd in het mestbeleid 2022 (RVO 2022)[2]. Deze normen geven per teelt aan hoe veel mest (stikstof) per jaar per hectare mag worden opgebracht. Het aandeel stikstof uit dierlijke mest in deze norm is gelimiteerd tot maximaal 170 kg N per hectare per jaar[3]. Wanneer de bemestingsnorm hoger is dan wat uit dierlijke mest opgebracht mag worden, dient de overige bemesting te worden verkregen uit andere bemestingsbronnen. Over het algemeen is dat kunstmest. De maximale stikstofgift voor grasland met beweiden in het kleigebied bedraagt 345 kg N/ha/jr.

[1] https://boerenbunder.nl/report/53.17481,5.78443
[2] *Bron: ww.rvo.nl: stikstofgebruiksnormen januari 2022*
[3] Tenzij sprake is van derogatie, dan geldt afhankelijk van de grondsoort voor grasland een norm van 230 of 250 kg N uit dierlijke mest. Voor de onderhavige situatie is hier bij wijze van worst-case benadering niet vanuit gegaan.

Tabel 4: Gemiddelde emissiefactoren voor perceel bemesting

Bemesting	Emissiefactor
Drijfmest op grasland	22,3
Drijfmest op bouw-land	3,3
Stalmest op grasland	69,0
Kunstmest	3,6

Tabel 5: Samenvatting TAN-gehalte, Emissiefactoren en berekening ammoniakemissie

Perceel	Norm[3]	Dier-lijke mest[3]	TAN[1]	Emissie-factor[2]	Emissie dier-lijke mest per ha	Opp. Perceel	Emissie dier-lijke mest perceel	Kunst-mest[3]	Emissie-factor[2]	Emissie kunstmest per ha	Emissie kunst-mest per-ceel
Middel-see	345	170	0,66	0,223	25,0206	69	1.726,4214	175	0,036	6,3	434,7

De emissie is berekend op basis van het type mest, het TAN[4] -gehalte van de mest, de mest aanwendingstechniek en de bijbehorende emissiefactor, zie tabel 5. De totale emissie van dierlijk mest bedraagt 1.726,43 kg NH_3 en de emissie van kunstmest 434,7 kg NH_3.

In dit stikstofonderzoek zijn voor de referentiesituatie de emissies van dieseltractoren en het wegverkeer buiten beschouwing gelaten. De inzetduur van dieseltractoren op de agrarische gronden is lastig te bepalen. Ook kan de verkeersintensiteit van het wegverkeer op de wegen in het plangebied niet worden vastgesteld. Een verschilberekening met bemesting als enige emissiebron in de referentiesituatie kan worden gezien als een worst-case benadering.

4.2 Exploitatiefase

Middelsee fase 2 en Barrahûs omvatten de ontwikkeling van in totaal 2.487 woningen. Daarnaast wordt er detailhandel, dienstverlening en onderwijs mogelijk gemaakt langs en nabij de Overijsselselaan. Tot slot wordt er voor 92.546 m^2 aan sportvoorzieningen mogelijk gemaakt. Het gaat hier zowel om buiten- als binnensport. In tabel 6 is een overzicht weergegeven van het exacte programma.

Tabel 6: Overzicht beoogde ontwikkeling

Functie	Aantal / Omvang (o.b.v. grex)
Woningen	2.487
Horeca/detailhandel	3.222 m^2
Dienstverlening	14.727 m^2
Onderwijs/sociaal	17.500 m^2
Sport	92.546 m^2

[4] Het deel van de stikstof in de mest dat bestaat uit ammoniakaal stikstof (het overige is mineraal stikstof en draagt niet bij aan de ammoniakemissie uit de mest).

4.2.1 Verkeersgeneratie

De verkeersgeneratie van de beoogde ontwikkeling is berekend op basis van kencijfers uit CROW-publicatie 381. Hierbij wordt op basis van de omgevingsadressendichtheid en het autobezit de ondergrens van de bandbreedte gehanteerd. Op basis van de Nota parkeernormen van gemeente Leeuwarden (2014) is de stedelijkheidsgraad vastgesteld als 'sterk stedelijk'. Het projectgebied ligt in het 'rest bebouwde kom'.
Voor het bepalen van de verkeersgeneratie voor de verschillende functies in het gebied is uitgegaan van het volgende:

- Voor de functie wonen is uitgegaan van het woonmilieu 'Centrum-stedelijk overig'.
- Voor horeca/detailhandel is aangesloten bij de CROW-kentallen voor een wijkcentrum van gemiddelde omvang.
- De verkeersgeneratie van dienstverlening is bepaald op basis van de CROW-kentallen voor kantoren zonder baliefunctie.
- Om de verkeersgeneratie bij de te realiseren onderwijsinstellingen te bepalen is uitgegaan van één grote middelbare school met 1.500 leerlingen en twee basisscholen met elk 15 lokalen/ruimtes.
- Voor sport is uitgegaan van 1 hectare aan sporthallen, 1 hectare aan tennisvelden en 7,2 hectare aan sportvelden.

Wonen
Voor de functie wonen is uitgegaan van het woonmilieu 'Centrum-stedelijk overig'. Hiervoor noemt CROW-publicatie 381 (tabel 7) een gemiddelde verkeersgeneratie van 5,0 mvt/etmaal per woning voor weekdagen. Conform CROW-publicatie 381 geldt voor de functie wonen een factor van 1,11 voor omrekening naar de verkeersgeneratie voor een gemiddelde werkdag. Deze komt daarmee op 13.803 mvt/etmaal.

Tabel 7: Verkeersgeneratie functie wonen

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Woonmilieu III – Centrum-stedelijk overig	2.487	5,0 per woning	12.435	13.802,85
Totaal			**12.435**	**13.803**

Horeca/detailhandel
Voor horeca/detailhandel is aangesloten bij de CROW-kentallen voor een wijkcentrum van gemiddelde omvang gelegen in de 'rest bebouwde kom'. Hiervoor geldt een verkeersgeneratie van 1.585,2 (mvt/etmaal) voor een werkdag (tabel 8).

Tabel 8: Verkeersgeneratie functie Horeca/Detailhandel

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Wijkcentrum (gemiddeld)	3.222 m^2	49,2 per 100 m^2 bvo	1.585,2	1.585,2
Totale toename			**1.586**	**1.586**

Dienstverlening

De verkeersgeneratie van dienstverlening is bepaald op basis van de CROW-kentallen voor kantoren zonder baliefunctie.

Tabel 9: Verkeersgeneratie functie Dienstverlening

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Kantoor (zonder baliefunctie)	14.727 m^2	4,7 per 100 m^2 bvo	692,2	920,6
Totale toename			**693**	**921**

Conform CROW-publicatie 381 geldt voor de functie werken een factor van 1,33 voor de omrekening van de CROW-kentallen van weekdag naar werkdag. De verkeersgeneratie op een gemiddelde werkdag komt daarmee op 921 mvt/etmaal (tabel 9).

Onderwijs/sociaal

Middelbare school

Om de verkeersgeneratie bij de te realiseren onderwijsinstellingen te bepalen is uitgegaan van één grote middelbare school met 1.500 leerlingen en twee basisscholen met elk 15 lokalen/ruimtes. De middelbare school is een verplaatsing van een bestaande school. De twee basisscholen zijn een aanname.

Tabel 10: Verkeersgeneratie middelbare school

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Middelbare school	1.500 leerlingen	0,11 per leerling	165,0	231,0
Totale toename			**165**	**231**

Conform CROW-publicatie 381 geldt voor scholen een omrekenfactor van 1,4 van weekdag naar werkdagintensiteit. De verkeersgeneratie op een gemiddelde werkdag komt daarmee op 231 mvt/etmaal (tabel 10).

Basisschool
Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van een basisschool zijn vanuit het CROW geen kentallen beschikbaar. Voorheen werd dit berekent met behulp van de 'Rekentool Verkeersgeneratie & Parkeren' van het CROW, maar deze tool is niet meer beschikbaar. De verkeersgeneratie van een schoollocatie is onder te verdelen in het verkeer voor het halen en brengen van leerlingen en de verkeersgeneratie van de personeelsleden van de school.

Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van de twee basisscholen zijn daarom de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Elke basisschool heeft 15 lokalen, een totaal van 30 lokalen;
- Elke klas heeft gemiddeld 23 kinderen (bron: www.gemiddelden.nl);
- Per basisschool wordt uitgegaan van 25 personeelsleden (leraren, ondersteuning, directie etc.), een totaal van 50;
- Circa 40% van het aantal kinderen wordt met de auto gebracht en gehaald;
- Een autobezetting van 1,2 kinderen per auto;
- 60% van de kinderen wordt zowel 's ochtends, tijdens lunch en 's middags gebracht en gehaald (per motorvoertuig acht ritten per dag);
- 40% van de kinderen wordt alleen 's ochtends gebracht en 's middags gehaald (per motorvoertuig vier ritten per dag).

Beide basisscholen hebben elk 15 lokalen met gemiddeld 23 kinderen. Hiermee komt het totaal aantal kinderen op (15*23)*2= 690 . Van het totaal aantal kinderen wordt verwacht dat 40% met de auto wordt gebracht en gehaald. Dit gaat afgerond om (690*40%) 276 kinderen. Van deze 276 kinderen wordt er 60% (276*60%= 160) 's ochtends, tijdens de lunch en 's middags gebracht en gehaald. De overige 40% (276* 40%), 111 leerlingen, worden alleen 's ochtends gebracht en 's middags gehaald.

Verder wordt uitgegaan van een bezetting per auto van 1,2. Dit geeft een verkeersgeneratie van (160/1.2) 134 auto's die zowel 's ochtends, tijdens de lunch en 's middags de kinderen brengen en halen(per motorvoertuig acht ritten per dag). De overige (111/1.2) 93 auto's komen alleen 's ochtends en 's middags (per motorvoertuig vier ritten per dag).

Tabel 11: Berekening verkeersgeneratie basisschool door ouders

	Aantal auto's	Motorvoertuig ritten per dag	Verkeersgeneratie (werkdag)
's ochtends, tijdens lunch en 's middags gebracht en gehaald	134	8	536
's ochtends gebracht en 's middags gehaald	93	4	372
Totaal			**908**

Het halen en brengen van de kinderen levert een verkeersgeneratie van 908 mvt/etmaal op (tabel 11). Verder wordt ervan uitgegaan dat er in totaal (beide scholen samen) 50 personeelsleden werken, waarvan 75%(50*75%= 38) met de auto komt. Elk personeelslid zorgt voor twee ritten per dag. Dit levert (38*2) 76 mvt/etmaal op.

Tabel 12: Verkeersgeneratie basisscholen

	Verkeersgeneratie (werk-dag)
Kinderen	908
Personeel	76
Totaal	**984**

Middelbare school en basisschool totaal

In totaal bedraagt de verkeersgeneratie van beide basisscholen samen 984 mvt/etmaal (tabel 12). Hierbij komt de verkeersgeneratie van de middelbare school (165 mvt/weeketmaal). Hiermee komt de totale verkeersgeneratie op: 703+165= 868 mvt/weekdag en 984+231= 1.215 mvt/werkdag (tabel 13).

Tabel 13: Verkeersgeneratie functie Onderwijs/Sociaal

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Middelbare school	1.500 leerlingen	0,197 per leerling	165,0	231,0
Basisschool (2x)	30 lokalen		702,9*	984,0
Totale toename			**868**	**1.215**

*Uitgaande van een omrekeningsfactor van 1,4 van werkdag naar weekdag voor scholen. 984/1,4= 702,85

Sport

Voor sport is uitgegaan van 1 hectare aan sporthallen (circa 4 stuks), 1 hectare aan tennisvelden en 7,2 hectare aan overige sportvelden. Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van een sportveld zijn vanuit het CROW geen kentallen beschikbaar. Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van de tennisvelden wordt aangesloten bij het kencijfer voor een tennishal.

Tabel 14: Verkeersgeneratie Sporthal en Tennisvelden

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Sporthal	10.000 m^2	8,6 per 100 m^2 bvo	860,0	860,0
Tennishal	10.000 m^2	2,7 per 100 m^2 bvo	270,0	270,0
Totale toename			**1.130**	**1.130**

Omdat er voor sportvelden geen kentallen vanuit het CROW beschikbaar zijn, is de verkeersgeneratie berekend op basis van ervaringscijfers.

Sportveld
Bekend is dat een sportvereniging met circa 1.600 leden een terrein nodig heeft met sportvelden, parkeervoorzieningen en een clubgebouw van circa 6 hectare. Dit betekent dat er ruimte beschikbaar is voor een sportvereniging met circa 1.900 leden bij ongveer 7,2 hectare. . Gemiddeld heeft een sportteam circa 15 leden. Dit betekent dat er 128 teams zouden zijn, echter is er voor de worstcase-scenario uitgegaan van 130 teams.

De meeste teams trainen gemiddeld 2x per week, echter geldt dit niet voor teams met kleine kinderen en de veteranen-teams. Deze teams trainen meestal 1x per week. Voor het berekenen van de verkeersgeneratie wordt er daarom uitgegaan van 1,8 trainingen per week en 1 wedstrijd per week.

Uit ervaringscijfers blijkt dat voor voetbal- en hockeyverenigingen kan worden uitgegaan van twaalf motorvoertuigbewegingen (zes motorvoertuigen) per team per training en 24 motorvoertuigbewegingen (12 motorvoertuigen) per team per wedstrijd.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten kan de verkeersgeneratie voor de sportvelden als volgt worden berekend:
- Training: 130*1,8= 234 trainingen per week
- Wedstrijden: 130*1= 130 wedstrijden per week
- Verkeersgeneratie training: 234*12= 2.808 motorvoertuigbewegingen per week
- Verkeersgeneratie wedstrijd: 130*24= 3.120 motorvoertuigbewegingen per week
- Totaal: 2.808+3.120= 5.928 motorvoertuigbewegingen per week
- Worstcasemarge: 6.000 motorvoertuigbewegingen per week
- 6.000/7= 860 mvt/weekdagetmaal (tabel 15)
- Uitgegaan wordt van een evenredige verdeling van de verkeersomvang over de week, hetgeen voor de beoordeling van de verkeersafwikkeling een worst-casebenadering is, aangezien de verkeeromvang op weekenddagen veelal hoger ligt.

Tabel 15: Verkeersgeneratie functie Sport

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Sporthal	10.000 m^2	8,6 per 100 m^2 bvo	860,0	860,0
Tennishal	10.000 m^2	2,7 per 100 m^2 bvo	270,0	270,0
Sportvelden			860	860
Totale toename			**1.990**	**1.990**

Totale verkeersgeneratie

Tabel 16: Verkeersgeneratie beoogde ontwikkeling

Functie	Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)	Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)
Wonen	12.435	13.803
Horeca/detailhandel	1.586	1.586
Dienstverlening	693	921
Onderwijs/sociaal	868	1.215
Sport	1.990	1.990
Totaal	**17.572**	**19.515**

4.2.2 Verkeerstoedeling binnen plangebied

Voor de voertuigverdeling is uitgegaan van een standaard voertuigverdeling voor een stedelijke hoofdweg. Dit is ook gedaan voor het verkeer dat door het plangebied wordt gegenereerd. Daarmee is een worst-case-aanname gedaan. De standaard voertuigverdeling van een stedelijke hoofdweg kent een aanzienlijk hoger aandeel middelzwaar en zwaar verkeer dan voor een woonwijk met voorzieningen van beperkte omvang mag worden verwacht. Dit heeft te maken met het feit dat in de standaard voertuigverdeling voor stedelijke hoofdwegen ook verkeer van/naar stadsdelen die veel vrachtverkeer genereren is opgenomen (zoals bedrijfsterreinen).

De gehanteerde standaard voertuigverdeling voor stedelijk hoofdwegen is als volgt:

Tabel 17: Standaard voertuigverdeling Bron?

Totaal	Licht	Middelzwaar	Zwaar
100%	93,46%	5,08%	1,46%
17.572	16.423	893	257

Om de stikstofemissie van het wegverkeer binnen het plangebied te bepalen is de verdeling van het wegverkeer over de drie ontsluitingen van belang. In tabel 18 is een overzicht weergegeven van het aantal verkeersbewegingen over de drie ontsluitingen. Dit is berekend op basis van het gemeentelijke verkeersmodel.

Tabel 18: Verkeersverdeling over de drie ontsluitingen

Ontsluiting:	Totale intensiteit (doorsnede)	Aandeel	Licht	Middel	Zwaar
1 (t.h.v Wergeasterdyk)	5.617,77	31,97%	5250,37	285,39	82,02
2 (t.h.v. Sudertrimdielsdyk)	11792,57	67,11%	11.021,34	599,06	172,16
3 (t.h.v. De Nije Daam)	161,67	0,92%	151,10	8,22	2,36
Totaal	17.572	100%	93,46%	5,08%	1,46%

4.2.3 Verkeerstoedeling buiten plangebied

Voor de stikstofberekeningen is de verdeling van het verkeer, als gevolg van de ontwikkeling, over het wegennet van belang, Op basis van het verkeersmodel van de gemeente Leeuwarden is de verkeerstoedeling bepaald. Hierbij is onderscheid gemaakt in verschillende wegvakken. In figuur 4 is de verdeling van het verkeer inzichtelijk gemaakt. Ook is op basis van het gemeentelijke verkeersmodel bepaald waar het wegverkeer opgaat in het heersende verkeersbeeld. Het wegverkeer gaat op in het heersende verkeersbeeld ten einde van de rode lijn in figuur 4 .

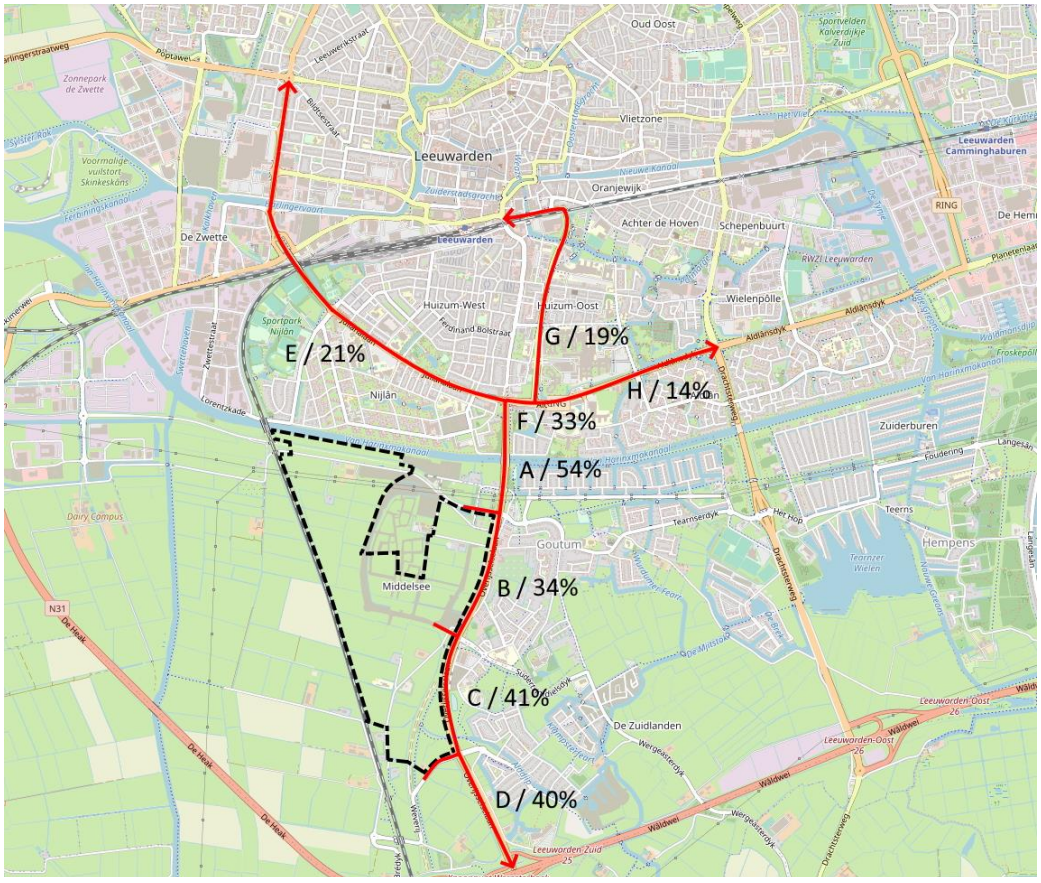
Tabel 19: Aandeel wegverkeer per wegvak

Wegvak letter:	Wegvak:	Doorsnede intensiteit (plangebied)	Aandeel (plangebied)
A	Wergeasterdyk - Aldlânsdyk	8.631	53,75%
B	Wergeasterdyk - Sudertrimdielsdyk	5.510	34,31%
C	Sudertrimdielsdyk - De Nije Daam	6.528	40,65%
D	De Nije Daam – N31	6.284	39,13%
E	Julianalaan (Overijsselselaan - Europaplein)	3.341	20,81%
F	Aldlânsdyk (Overijsselselaan - Oostergoweg)	5.289	32,94%
G	Oostergoweg (Aldlânsdyk - Schrans)	3.043	18,95%
H	Aldlânsdyk (Oostergoweg - Drachtsterplein)	2.248	14,00%

Op basis van tabel 17 en 18 en 19 kan de verdeling van het wegverkeer over de wegvakken per voertuigtype worden bepaald, zie tabel 20. Deze verkeersverdeling is vervolgens ingevoerd in de AERIUS-calculator.

Tabel 20: Verdeling wegverkeer over de wegvakken per voertuigtype.

Wegvak letter:	Wegvak:	Totaal	Licht	Middel	Zwaar
A	Wergeasterdyk - Aldlânsdyk	8.631	8066,53	438,45	126,01
B	Wergeasterdyk - Sudertrimdielsdyk	5.510	5149,65	279,91	80,45
C	Sudertrimdielsdyk - De Nije Daam	6.528	6101,07	331,62	95,31
D	De Nije Daam – N31	6.284	5873,03	319,23	91,75
E	Julianalaan (Overijssel-selaan - Europaplein)	3.341	3122,50	169,72	48,78
F	Aldlânsdyk (Overijssel-selaan - Oostergoweg)	5.289	4943,10	268,68	77,22
G	Oostergoweg (Aldlânsdyk - Schrans)	3.043	2843,99	154,58	44,43
H	Aldlânsdyk (Oostergoweg - Drachtsterplein)	2.248	2100,98	114,20	32,82

Figuur 4 Verkeersverdeling Middelsee

4.3 Aanlegfase

In de aanlegfase wordt stikstofemissie veroorzaakt door de inzet van dieselmaterieel en gemotoriseerd verkeer. Het gaat hier om vrachtverkeer en verkeer van het vervoer van personeel. Voor de verkennende berekening voor de aanlegfase is uitgegaan van een scenario waarin in één kalenderjaar aan 500 woningen en 2 hectare sport-, horeca-, of bedrijfsfuncties wordt gewerkt. Voor functies als sport, horeca en bedrijvigheid is enkel het voorbereiding-/grondwerk meegenomen. Dit omdat het gezien de grootschaligheid van de werkzaamheden onmogelijk is om in hetzelfde kalenderjaar te starten met de bouwfase.

De daadwerkelijke aanlegfase vindt plaats over 10 tot 20 jaar. Tevens is het ook niet toegestaan om tot 2030 meer dan 800 woningen te bouwen. Het gehanteerde scenario voor de aanlegfase kan worden gezien als worst-case.

Uitgangspunten:

1. Voor de aanlegfase wordt uitgegaan van 100.000 verkeersbewegingen (zware motorvoertuigen) per jaar voor de aan- en afvoer van materiaal en materieel. Voor het vervoer van personeel zijn er 100 verkeersbewegingen per etmaal.
2. De aanlegfase van de woning valt te splitsen in de voorbereiding-/grondwerk en de bouwfase. Gedurende voorbereiding-/grondwerk vindt het bouw- en woonrijp maken plaats. Het gaat hier om de aanleg van de funderingen, rioleringen, bekabeling, wegen, bestrating, straatmeubilair en groenvoorzieningen. Gedurende de bouwfase vindt de daadwerkelijke constructie van de woningen en de bedrijfsgebouwen plaats.
3. In de berekening is ook het literverbruik van Adblue in dieselmotoren gespecificeerd. In combinatie met SCR-technologie (selectieve katalystische reductie) zorgt dit voor reductie van de emissie van stikstofoxide (NOx). Het Adblue verbruik bedraagt ongeveer 5 liter per 100 liter diesel. In de berekening is het Adblue verbruik daarom op 5% van het dieselverbruik gespecificeerd.
4. Voor het bouwverkeer is uitgegaan van een rijroute door het plangebied en over de Overijsselselaan, waarna het wegverkeer opgaat in het heersende verkeersbeeld. Het aantal verkeersbewegingen van lichte motorvoertuigen bedraagt 200 mvt/etmaal. Het aantal verkeersbewegingen van zware motorvoertuigen bedraagt 100 mvt/etmaal.

Tabel 21: uitgangspunten berekening dieselverbruik woningen aanlegfase

activiteit	klasse	dieselverbruik [liter/uur]	uren/dag	aantal dagen/ woning	totaal diesel-verbruik [liter]
woningen (500 stuks)					
voorbereiding/grondwerk	stage IV, 130-300 kW	20	8	3	240.000
bouwfase	stage IV, 75-130 kW	10	8	2	80.000
Totaal					320.000

Tabel 22: uitgangspunten berekening dieselverbruik bedrijfsfuncties aanlegfase

activiteit	klasse	dieselverbruik [liter/uur]	uren/dag	aantal dagen/ ha	totaal diesel-verbruik [liter]
Overige functies (2 ha)					
voorbereiding/grondwerk	stage IV, 130-300 kW	80	8	320	204.800

5. RESULTATEN EN CONCLUSIE

In de berekening is de feitelijke en planologische situatie (referentiesituatie) vergeleken met het toekomstige programma van Middelsee fase 2 en Barrahûs (aanleg- en exploitatiefase). Hierin is bemesting ingezet in de referentiesituatie en vergeleken met diesel aangedreven materieel en wegverkeer in de aanleg- en exploitatiefase. De aanleg- en exploitatiefase zijn elk apart berekend. Uit de resultaten van de verschilberekeningen blijkt dat de netto-stikstofdepositie 0,00 mol/ha/jaar bedraagt. Het plan leidt niet tot een toename van de depositie op omliggende Natura 2000-gebieden Alde Feanen en Van Oordt's Mersken. Op verschillende hexagonen in beide Natura 2000-gebieden is er een afname in stikstofdepositie. Het opheffen van de bestaande agrarische functie heeft een positief effect op een deel van de hexagonen in de Alde Feanen en Van Oordt's Mersken.

BIJLAGE 1 AERIUS-BEREKENING AANLEGFASE

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	Rho Adviseurs
Inrichtingslocatie	Middelsee, - Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	Middelsee verkennende verschilberekening
Toelichting	Verschilberekening aanlegfase

Berekening

AERIUS kenmerk	RgMDXHGYQPa6
Datum berekening	31 januari 2023, 15:43
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2022	2.162,0 kg/j	-
Aanlegfase - Beoogd	2023	161,4 kg/j	6.701,3 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,15 mol/ha/j	7853947	Alde Feanen
Aanlegfase - Beoogd	0,07 mol/ha/j	7858532	Alde Feanen
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	152,91 ha		
Grootste toename van depositie	0,00 mol/ha/j		
Grootste afname van depositie	0,08 mol/ha/j		

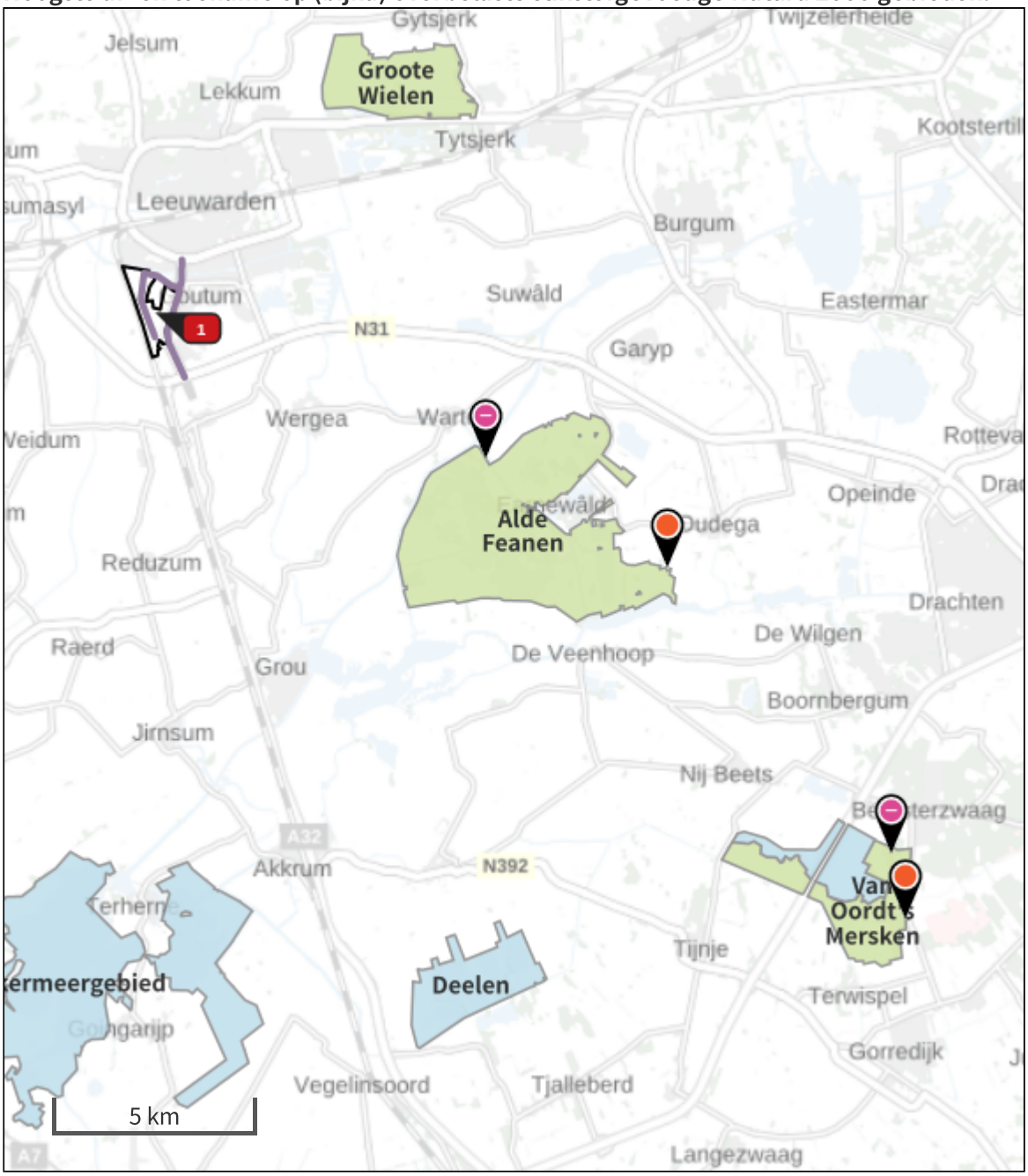
Aanlegfase (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning | Dieselmaterieel	126,0 kg/j	5.360,8 kg/j
Verkeersnetwerk	35,5 kg/j	1.340,5 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2022

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Landbouw | Landbouwgrond | Bemesting	2.162,0 kg/j	-

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste afname van depositie
- Grootste toename van depositie
- Hoogste totale depositie

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Aanlegfase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	152,91	1.998,01	0,00	0,00	152,91	0,08

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Alde Feanen (13)	129,88	1.998,01	0,00	0,00	129,88	0,08
Van Oordt's Mersken (15)	23,03	1.843,21	0,00	0,00	23,03	0,01

Aanlegfase, Rekenjaar 2023

1 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning

Naam	Dieselmaterieel	NO_x	5.360,8 kg/j
Locatie	X:181716,27 Y:576516,11	NH_3	126,0 kg/j
Oppervlakte	130,74 ha		

Naam	Stageklasse	Brandstofverbruik	Draaiuren	AdBlue verbruik	Stof	Emissie
Voorbereiding-/grondwerk woningen	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	240000 l/j	12000 u/j	12000 l/j	NO_x	2.460,0 kg/j
					NH_3	57,6 kg/j
Bouwfase woningen	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	80000 l/j	8000 u/j	4000 l/j	NO_x	840,0 kg/j
					NH_3	19,2 kg/j
Voorbereiding-/grondwerk overige functies	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	204800 l/j	2560 u/j	10240 l/j	NO_x	2.060,8 kg/j
					NH_3	49,2 kg/j

2 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Bron 2 Wegverkeer aanlegfase				NO_x	719,2 kg/j
Locatie	X:182083,1 Y:576323,58	Type scherm	-	-	NO_2	191,3 kg/j
Lengte	3.120,90 m	Hoogte	-	-	NH_3	19,0 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	200 p/etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0 p/etmaal	0,0 %

3 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Bron 3 Wegverkeer aanlegfase				NO_x	621,3 kg/j
Locatie	X:181390,24 Y:577160,74	Type scherm	-	-	NO_2	165,3 kg/j
Lengte	2.696,40 m	Hoogte	-	-	NH_3	16,4 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	200 p/etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0 p/etmaal	0,0 %

Referentiesituatie, Rekenjaar 2022

1 Landbouw | Landbouwgrond

Naam	Bemesting	Uittreedhoogte	0,5 m	NH_3	2.162,0 kg/j
Locatie	X:181716,27	Warmteinhoud	0,000 MW		
	Y:576516,11	Spreiding	0 m		
Oppervlakte	130,74 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Meststoffen				

	Type	Stof	Emissie
	Mestaanwending (dierlijke mest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	1.727,0 kg/j
	Mestaanwending (kunstmest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	435,0 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2022_20230126_290cbff6e8
Database versie	2022_290cbff6e8

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/

BIJLAGE 2 AERIUS-BEREKENING EXPLOITATIEFASE

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	Rho Adviseurs
Inrichtingslocatie	Middelsee, - Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	Middelsee verkennende verschilberekening
Toelichting	Verschilberekening exploitatiefase

Berekening

AERIUS kenmerk	RqTL1rL1U9hT
Datum berekening	31 januari 2023, 15:40
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2022	2.162,0 kg/j	-
Exploitatiefase - Beoogd	2023	347,6 kg/j	6.869,3 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,15 mol/ha/j	7853947	Alde Feanen
Exploitatiefase - Beoogd	0,07 mol/ha/j	7858532	Alde Feanen
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	152,91 ha		
Grootste toename van depositie	0,00 mol/ha/j		
Grootste afname van depositie	0,08 mol/ha/j		

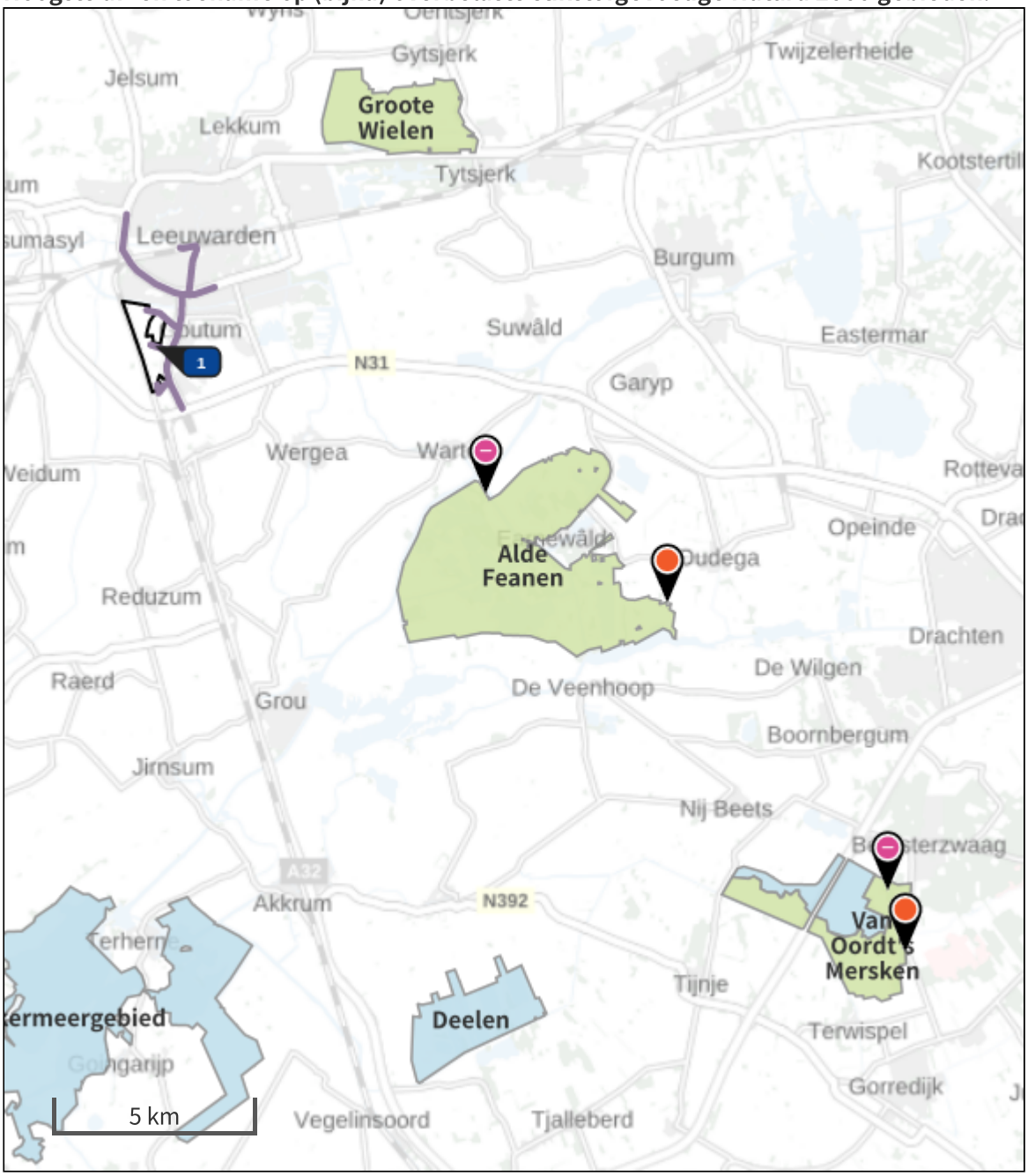
Exploitatiefase (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Anders... | Anders... | Plangebied	-	-
Verkeersnetwerk	347,6 kg/j	6.869,3 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2022

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Landbouw | Landbouwgrond | Bemesting	2.162,0 kg/j	-

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste afname van depositie
- Grootste toename van depositie
- Hoogste totale depositie

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Exploitatiefase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	152,91	1.998,01	0,00	0,00	152,91	0,08

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Alde Feanen (13)	129,88	1.998,01	0,00	0,00	129,88	0,08
Van Oordt's Mersken (15)	23,03	1.843,21	0,00	0,00	23,03	0,01

Exploitatiefase, Rekenjaar 2023

Er zijn meer dan 10 wegverkeer emissiebronnen in deze situatie en deze worden niet in de PDF getoond. Laad de PDF in Calculator in om alle bronnen in te zien (tot een maximum van 5000 bronnen).

1 Anders... | Anders...

Naam	Plangebied	Uittreedhoogte	0,0 m
Locatie	X:181716,27	Warmteinhoud	0,000 MW
	Y:576516,11	Spreiding	0 m
Oppervlakte	130,74 ha		
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd		
Temporele variatie	Continue Emissie		

Referentiesituatie, Rekenjaar 2022

1 Landbouw | Landbouwgrond

Naam	Bemesting	Uittreedhoogte	0,5 m	NH_3	2.162,0 kg/j
Locatie	X:181716,27	Warmteinhoud	0,000 MW		
	Y:576516,11	Spreiding	0 m		
Oppervlakte	130,74 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Meststoffen				

	Type	Stof	Emissie
	Mestaanwending (dierlijke mest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	1.727,0 kg/j
	Mestaanwending (kunstmest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	435,0 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2022_20230126_290cbff6e8
Database versie	2022_290cbff6e8

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	2180
Extern Zaak ID	2023-013466
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	22 februari 2023
Agendapunt	4.4
Titel	Rekenkamerbrief Huisvestingsbeleid kwetsbare groepen
Eigenaar	Duijtshoff - Faber, Reina
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
24122022_Rekenkamerbrief Huisvestingsbeleid Kwetsbare groepen
Raadvoorstel Rekenkamerbrief HBKG

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Besluitvorming (raad)	**22 februari 2023**

Voorgesteld besluit

de gemeenteraad besluit het college opdracht te geven om in samenspraak met de Raad(sgriffie) een startnotitie met tijdlijn en beslismomenten voor de raad op te stellen waarin de aanbevelingen van de rekenkamer geoperationaliseerd worden.

Besluit

de gemeenteraad besluit het college opdracht te geven om in samenspraak met de Raad(sgriffie) een startnotitie met tijdlijn en beslismomenten voor de raad op te stellen waarin de aanbevelingen van de rekenkamer geoperationaliseerd worden.

Rekenkamer

Aan de Raad van de gemeente Leeuwarden

Vooronderzoek huisvesting voor kwetsbare groepen

(058) 751 2630 R.A. Duijtshoff
3
19 december 2022

Geachte gemeenteraad,

In 2021 heeft de rekenkamer een vooronderzoek uitgevoerd naar de huisvesting voor kwetsbare groepen. Daartoe heeft de rekenkamer documentenonderzoek gedaan, interviews gehouden met leden van het college, ambtenaren en een onderzoeker van Companen. Companen heeft in opdracht van het college van de gemeente Leeuwarden in 2021 een inventarisatie gemaakt van wat er al ligt op het gebied van analyse, visievorming en beleid op het terrein van Wonen en Zorg.

Begin december 2021 heeft de rekenkamer de eerste bevindingen gedeeld in een gesprek met een klankbordgroep van raadsleden. Op basis van het vooronderzoek en dat gesprek is een rekenkamerbrief geschreven en verstuurd naar de klankbordgroep van raadsleden. Naar aanleiding van de bespreking van de brief in de klankbordgroep (in februari 2022) is besloten om het rapport van Companen af te wachten en dan te beslissen over het al dan niet opstarten van een rekenkameronderzoek naar huisvesting voor kwetsbare groepen. De rekenkamer ontving het rapport begin juni 2022. De rekenkamer heeft vervolgens een tweede gesprek met ambtenaren gevoerd op 14 juli 2022. Er bleek sinds de rekenkamerbrief het nodige te zijn gebeurd. Zo heeft het Rijk heeft de Nationale Woon- en Bouwagenda opgesteld, die veel invloed zal hebben op het huisvestingsbeleid en het programma Wonen en Zorg van de gemeente Leeuwarden.

Besluit rekenkamer t.a.v. onderzoek huisvestingsbeleid kwetsbare groepen

De rekenkamer heeft, mede naar aanleiding van het tweede gesprek met de klankbordgroep besloten om in deze fase geen onderzoek te starten naar huisvesting voor kwetsbare groepen, maar de raad met deze rekenkamerbrief te informeren over de nieuwste ontwikkelingen en een aantal aanbevelingen te doen om de ontwikkelingen op dit terrein goed te kunnen volgen.

Leeswijzer

In deze rekenkamerbrief blikken we eerst kort terug op de lokale ontwikkelingen op het terrein van huisvesting voor kwetsbare groepen en de betrokkenheid van raad en rekenkamer bij het onderwerp. Dit wordt gevolgd door een korte schets van de actuele lokale situatie en de landelijke ontwikkelingen op het terrein van huisvesting voor kwetsbare groepen. We sluiten de brief af met een aantal aanbevelingen voor de raad. Aan deze brief zijn drie bijlagen toegevoegd. In de eerste bijlage staan de bevindingen uit het vooronderzoek van de rekenkamer. De tweede bijlage schetst een aantal zaken die het voeren van een huisvestingsbeleid bemoeilijken. In de derde bijlage zijn de landelijke ontwikkelingen zoals vastgelegd in de Nationale Woon- en Bouwagenda samengevat. In deze agenda staan de landelijke ambities voor de periode tot 2030 centraal.

Korte terugblik

De motie van december 2019
Hoewel het huisvestingsbeleid voor kwetsbare groepen, onder meer ook naar aanleiding van ontwikkelingen in de Vlietzone, al langer een thema vormt, komt het vanaf het najaar van 2019 explicieter op de agenda van de raad. Op 4 december 2019 wordt een motie aangenomen over huisvesting van kwetsbare groepen. In de motie ‘opvang en huisvesting kwetsbare groepen’ vraagt de raad om een aantal zaken:

- het opstellen van een duurzame visie voor de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen in de gemeente Leeuwarden;
- hierin een balans te vinden tussen goede, effectieve opvang en een houdbare situatie voor de buurt, de wijk of het dorp waarin deze opvang is gevestigd;
- een nadere omschrijving van het begrip kwetsbare groep en
- waar deze visie raakvlakken heeft met de volkshuisvestingsvisie, deze hierin ook mee te nemen.

Augustus 2020: reactie van het college
In een brief aan de raad, gedateerd 18 augustus 2020, schetst het college wat er gedaan is met de motie van december 2019. Om te beginnen is een nadere omschrijving van de doelgroep tot stand gekomen.

“De kwetsbare inwoners waar de motie betrekking op heeft zijn inwoners waarbij problemen zijn op drie thema’s: zorg en ondersteuning, huisvesting en overlast en veiligheid.”

Daarnaast meldt het college het voornemen te hebben het opstellen van de visie op de huisvesting van kwetsbare groepen te laten lopen via de lopende projecten en programma’s waarbij ook de gemeenteraad wordt betrokken. Het

gaat daarbij om projecten zoals de volkshuisvestingsvisie, de brede aanpak dakloosheid en de toekomst van Beschermd Wonen. Samen met de indieners van de motie is geconcludeerd dat het ontwikkelen van een separate visie geen toegevoegde waarde heeft, maar dat dit onderdeel is van deze projecten en programma's.

Begin 2021 verschijnt dan 'de Volkshuisvestingsvisie 2021, Leeuwarden: ongedeeld en vitaal!', met daarin zoals aangekondigd door het college ook een visie op de huisvesting van kwetsbare groepen.

December 2021: een benen-op-tafel sessie met raadsleden

Op 1 december 2021 heeft de Rekenkamer met enkele raadsleden een 'benen-op-tafel-gesprek' gevoerd om na te gaan waar de raad op dit moment staat inzake de 'huisvesting voor kwetsbare groepen'. De raadsleden gaven om te beginnen aan meer sturing te willen op het onderwerp en daartoe meer informatie nodig te hebben. "Wij krijgen van het college alleen informatie wanneer wij ernaar vragen." Daarnaast wenst de raad een heldere visie op het woonbeleid voor kwetsbare groepen. De visie zou volgens raadsleden informatie moeten bevatten over definiëring, prioritering, instrumentarium en budgettering.

- Definiëring: wat is de definitie van 'kwetsbare groepen', welke groepen zijn er, wat is de aard van die groepen, wat is de omvang van die groepen, wat zijn de vragen van die groepen?
- Prioritering: zijn alle doelgroepen in beeld, is er beleid voor alle groepen, welke doelgroepen zijn belangrijk en welke minder?
- Instrumentarium: welk instrumentarium heeft de gemeente tot zijn beschikking en wordt dat wel gebruikt? Welke bruikbare (beleids)initiatieven zijn er in andere gemeenten ingezet?
- Budgettering: welke geldstromen zijn er, hoeveel budget is beschikbaar en waaraan wordt dat besteed?

Daarnaast wijzen de raadsleden op het belang om huisvestingsbeleid in samenhang te zien met de leefbaarheid, de binding en het draagvlak in buurten, wijken en dorpen.

Actuele stand van zaken

Complexiteit van het vraagstuk

Het huisvestingsbeleid voor kwetsbare inwoners is een complex beleidsterrein (zie ook bijlage 1). Ten eerste zijn er verschillende groepen kwetsbare inwoners die sterk van elkaar verschillen en ieder voor zich om eigen benaderingen en oplossingen vragen. Veruit de grootste groep inwoners met problemen op twee van de thema's zorg en ondersteuning, huisvesting en overlast en veiligheid betreft ouderen met een problematiek op de thema's wonen en zorg. Een tweede groep inwoners die aan de definitie van

‘kwetsbare groepen’ voldoet betreft de groep waar de motie van de raad van 4 december 2019 op doelde. Dat is een bont en divers geheel van jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg, inwoners die uitstromen uit beschermd wonen, inwoners die uitstromen uit detentie, dak- of thuislozen, inwoners met psychische problemen, inwoners met beperkingen en inwoners met schulden/betalingsachterstanden. Het gaat om kwetsbare inwoners met veelal een stapeling van problemen op het gebied van huisvesting, zorg en overlast en veiligheid. En dan zijn er nog inwoners met uitsluitend huisvestings-problematiek, bijvoorbeeld statushouders, studenten, spoedzoekers en jongeren die geen passende woning kunnen vinden. Ten tweede zijn er maatschappelijke ontwikkelingen die het vraagstuk van de huisvesting van kwetsbare inwoners nog vergroten, omdat de doelgroepen alleen maar lijken te groeien. Voorbeelden daarvan zijn ouderen die steeds langer thuis blijven wonen en zorg aan huis ontvangen, statushouders, (internationale) studenten, arbeidsmigranten en voormalige bewoners van zorginstellingen. Daar tegenover staat dat de gemeente een relatief beperkt eigen instrumentarium heeft en daarom de opgave heeft om binnen een breed samenwerkingsverband met diverse partijen het thema huisvesting voor kwetsbare groepen op te pakken. Dit alles betekent ook dat er diverse geldstromen zijn. En als sluitstuk van de complexiteit: voorlopig is er zeker nog een schaarste aan het belangrijkste instrument om huisvestingsproblematiek op te lossen: geschikte woningen.

Ontwikkeling in Leeuwarden

De gemeente Leeuwarden is goed op weg om binnen die complexe werkelijkheid haar weg te vinden. Van 2014 tot 2016 bestaat een actieprogramma ‘wonen en zorg’. En in 2018 wordt een (door)start gemaakt met het integraal benaderen van ‘wonen en zorg’. Dat resulteerde nog niet in een overkoepelende visie op huisvesting voor kwetsbare groepen, maar wel in een aantal documenten/programma’s ter zake: de ‘Brede Aanpak Dakloosheid in Friesland’, het landelijk actieprogramma ‘Weer thuis’, ‘De toekomstvisie Beschermd Wonen’ en ‘De Volkshuisvestingsvisie 2021, Leeuwarden: ongedeeld en vitaal’.

In gesprekken met de ambtelijke organisatie en het college werd eind 2021 nog aangegeven dat het nog de vraag was of een overkoepelende visie op huisvesting voor kwetsbare groepen wel een volgende stap zou moeten zijn, of dat de bestaande documenten en programma’s voldoende richting kunnen geven. Die vraag lag ook ten grondslag aan het onderzoek van Companen. Het college argumenteerde: “Wij gaan nu niet veel tijd steken in het schrijven van zo'n visie. De prioriteit ligt nu bij het 'de neuzen dezelfde kant op krijgen bij de partners in de stad'. Wij kunnen daar niet zo heel veel doen, maar datgene dat wij wel kunnen pakken wij stevig aan in samenwerking met betrokken partners. Wij proberen wonen en zorg weer samen te voegen.” Dat is ook wat de landelijke, interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen in juli 2021 aanbeveelt met het Adviesrapport ‘Een thuis voor iedereen’ (zie bijlage 2).

Companen schetst in het rapport ‘Samen sterk: Visie op wonen in een vitale samenleving’ van februari 2022 een proces om te komen tot een gezamenlijke, gedragen visie met partners in de stad. Companen biedt aan om dit proces te begeleiden.

De nationale woon- en bouwagenda
In maart 2022 publiceert het Rijk de Nationale Woon- en Bouwagenda (zie ook bijlage 3). De agenda kent drie kerndoelen:

1. Beschikbaarheid: voldoende woningen voor iedereen. De bouw van 900.000 woningen tot en met 2030, met als streven twee derde betaalbaar.
2. Betaalbaarheid: woonlasten sluiten beter aan bij het inkomen. Het aantal huishoudens dat te hoge woonlasten draagt ten opzichte van het inkomen neemt af.
3. Kwaliteit: voldoende woningen voor aandachtsgroepen en ouderen, perspectief voor kwetsbare wijken en duurzame huisvesting bereikbaar voor iedereen.

Met zes onderliggende programma’s van de Nationale Woon- en Bouwagenda wordt invulling gegeven aan het realiseren van de doelstellingen.1

1. Programma woningbouw;
2. Een thuis voor iedereen;
3. Betaalbaar wonen;
4. Verduurzaming gebouwde omgeving;
5. Leefbaarheid en veiligheid en
6. Wonen en ouderen.

De belangrijkste wijzigingen voor gemeenten zijn dat:

- elke gemeente verplicht een woon-zorgvisie moet vaststellen voor 1 januari 2024;
- woon-zorg voor ouderen onderdeel moet zijn van deze woon-zorg visie;
- de provincie een toezichthoudende rol krijgt;
- de rijksoverheid de omvang van de aandachtsgroepen per regio in kaart brengt;
- de rijksoverheid het aantal te bouwen woningen per regio bepaalt en
- corporaties wettelijk verplicht worden om prestatieafspraken te maken met gemeenten.

Binnen het programma ‘Een thuis voor iedereen’, dat zich in het bijzonder op de verschillende groepen kwetsbare inwoners richt, zijn vier actielijnen opgesteld:

[1] https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationale-woon-en-bouwagenda/infographic

1. Het realiseren van voldoende betaalbare en passende woningen.
2. Zorgen voor een evenredige verdeling over alle gemeenten.
3. Het combineren van wonen, zorg, welzijn en werk.
4. Het inzetten op preventie.

Daarbij merkt het Rijk op dat zorgen voor voldoende betaalbare woningen met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding, evenwichtig verdeeld over gemeenten, inzicht vereist in de woon- en zorgbehoeften van mensen uit de aandachtsgroepen. Veel scherper dan nu dient de opgave in beeld te zijn, zowel landelijk, regionaal als lokaal. Dat vraagt om duidelijker definities en beter zicht op de aantallen. Er zullen indicatoren worden uitgewerkt aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of de huisvestingspositie van mensen uit aandachtsgroepen verbetert.

Door de Nationale Woon- en Bouwagenda is de urgentie van een breed gedragen woonzorgvisie nog eens versterkt en het college van Leeuwarden heeft beslist om het proces om tot een woonzorgvisie te komen zelf te gaan begeleiden, in de verwachting dat hierdoor het draagvlak van partners in de stad wordt vergroot.

Aanbevelingen voor de raad

Het Rijk heeft in oktober 2022 prestatieafspraken gemaakt met de Provincie Fryslân.2 In Friesland staan 17.500 nieuwe woningen gepland tot 2030. Vanaf december 2022 wordt deze bestuurlijke afspraak omgezet in een regionale woondeal. In deze regionale woondeal wordt bijvoorbeeld vastgelegd welke locaties in samenwerking met corporaties en marktpartijen ontwikkeld worden, wat het aandeel betaalbare woningbouw is en voor welke groepen wordt gebouwd. Per 1 januari 2024 moet de gemeentelijke woonzorgvisie zijn vastgelegd, waarin ouderen en andere aandachtsgroepen bijzondere aandacht krijgen. De gemeente Leeuwarden maakt prestatieafspraken met corporaties en wil afspraken maken met onder meer de zorg- en welzijnspartijen. De opgave moet in 2030 gerealiseerd zijn.

Het college is voornemens om de raad mee te nemen in dit proces. De raad zal ook een aantal stukken moeten vaststellen, zoals de in de nieuwe agenda verplichte urgentieverordening. Het college wil de raad als eerste stap informeren over de woondeal.

<u>Aanbeveling 1</u>

Vraag het college om een startnotitie met tijdlijn en beslismomenten voor de raad.

[2] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/10/13/minister-hugo-de-jonge-maakt-provinciale-woningbouwafspraken-voor-900.000-nieuwe-woningen

De verantwoordelijke ambtenaren hebben uitgesproken de raad vroegtijdig mee te willen nemen in het proces. Het proces is complex en langdurig en er zijn meerdere momenten waarop de raad kaders kan stellen. Vraag het college om een startnotitie waarin het proces wordt beschreven, inclusief de momenten waarop de raad geacht wordt kaders vast te stellen. Te denken valt hier aan welke prestatieafspraken worden gemaakt, de doelstellingen en prioritering bij de afzonderlijke doelgroepen en een urgentieverordening.

Aanbeveling 2

Voer discussie over de informatie die de raad wil ontvangen.

Voer de discussie over welke informatie de raad wanneer wil ontvangen om deze kaders weloverwogen vast te kunnen stellen en om te kunnen controleren op het proces tot 2030. Dit betreft bijvoorbeeld informatie over:

- aard en omvang van de verschillende doelgroepen;
- prioritering aandachtsgroepen;
- voortgang van de prestatieafspraken met partners;
- voortgang van de realisatie van woningen;
- voortgang plaatsing van de doelgroepen en
- beschikbaar en benut budget.

Aanbeveling 3

Geef de hoogste prioriteit aan de integrale woonzorgvisie.

Het college heeft tot 1 januari 2024 de tijd om de woonzorgvisie vast te stellen. De visie moet worden opgesteld in samenwerking met partners in de stad. Dit is een langdurig en intensief traject waarvoor voldoende middelen vrijgemaakt moeten zijn. Geef als raad daarom de hoogste prioriteit aan het invullen van de woondeals en het opstellen van de woonzorgvisie. Stel hiervoor voldoende budget vast.

Aanbeveling 4

Controleer of alle doelgroepen in de woonzorgvisie voldoende aandacht krijgen.

In de bestaande beleidsstukken3 is nog geen of onvoldoende aandacht voor de huisvestingsproblematiek van mensen met een handicap (medisch afhankelijken), studenten en arbeidsmigranten, terwijl bij deze doelgroep wel sprake lijkt te zijn van meerdere criteria die een aandachtsgroep definiëren: huisvestingstekort, benodigde zorg en overlast/veiligheid. Het is dus zaak om

[3] In de vastgestelde visie ‘Wonen in dorpen’ is bijvoorbeeld uitsluitend aandacht voor ouderen, statushouders en uitstromers uit beschermd wonen.

te controleren of alle doelgroepen die in landelijke stukken worden genoemd ook in gemeente Leeuwarden voldoende aandacht krijgen.

Tot slot
Wij adviseren de gemeenteraad om kennis te nemen van de aanbevelingen zoals beschreven in deze brief.

Hoogachtend,

Namens de Rekenkamer gemeente Leeuwarden,

Ir. H.A. Lokhorst

Voorzitter

Bijlage 1: Bevindingen vooronderzoek rekenkamer

De aard van kwetsbare groepen
Het onderwerp 'huisvesting van kwetsbare groepen' geeft aanleiding tot een aantal vragen, onder meer naar de aard en omvang van deze groepen, of er voor elke kwetsbare groep voldoende en passende aandacht bestaat binnen het beleid en of alle beschikbare instrumenten voor deze groepen wel worden benut. In deze paragraaf wordt beschreven wat bekend is over de aard van de kwetsbare groepen zoals bedoeld in de motie van de raad van 4 december 2019.

In het kader van huisvesting behoort een inwoner van Leeuwarden tot een kwetsbare groep als er sprake is van een problematiek op twee of drie van de thema's: wonen, zorg/ondersteuning en veiligheid/overlast. Veruit de grootste groep inwoners die aan deze definitie voldoet, betreft ouderen met een problematiek op de thema's wonen en zorg. De tendens is dat deze ouderen steeds langer thuis blijven wonen en zorg aan huis ontvangen. In die samenhang kampen ouderen met een (groeiende) zorgbehoefte, hetgeen leidt tot aangepaste woonwensen. De groep ouderen met een zorgvraag blijft de komende jaren nog verder doorgroeien. De belangrijkste overeenkomst binnen deze groep is weliswaar de leeftijd, maar de groep ouderen is zeer divers in zowel de aard van de zorgvraag als in de aard van de woonwensen. In haar beleid besteedt de gemeente Leeuwarden veel tijd en energie aan de huisvestingsproblematiek voor deze groep inwoners. Omdat het daarbij om grote aantallen inwoners gaat, heeft de huisvesting van ouderen een grote invloed op de woningvoorraad en daarmee de huisvesting van andere inwoners.

Een tweede groep inwoners die aan de definitie van 'kwetsbare groepen' voldoet is heel divers: jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg, inwoners die uitstromen uit beschermd wonen, inwoners die uitstromen uit detentie, dak- of thuislozen, inwoners met psychische problemen, al dan niet met een Oggz-indicatie[4], inwoners met beperkingen, inwoners met schulden/betalingsachterstanden, et cetera. De inwoners hebben problemen op de thema's wonen en zorg en soms ook op het thema overlast/veiligheid. Ondanks dat de samenstelling van deze doelgroepen heel divers is, komen de woonwensen redelijk overeen: goedkope woningen in een prikkelarme omgeving met een overzichtelijke (woon)situatie. Wel is er onderscheid te maken tussen huishoudens die tijdelijke ondersteuning nodig hebben en huishoudens die meer permanent geholpen moeten worden.

Inwoners met uitsluitend huisvestingsproblematiek zijn er tenslotte natuurlijk ook, bijvoorbeeld statushouders, studenten, en jongeren die geen passende woning kunnen vinden.

[4] Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) is het hulp bieden aan kwetsbare mensen, die ondanks soms zware problemen niet zelfstandig of vrijwillig hulp zoeken. Het gaat vaak om langdurende en ingewikkelde problematiek. Ok wel genoemd: bemoeizorg.

In den lande is er geen eensluidende definitie van ‘kwetsbare groep’ met het oog op huisvestingsproblematiek voor handen. In het adviesrapport van de landelijke, interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen – ‘Een thuis voor iedereen’[5] geeft de werkgroep een bruikbare indeling van de aandachtsgroepen[6], waarbij de werkgroep opmerkt dat het indelen lastig is en soms onvoldoende recht doet aan de situatie waarin iemand zich bevindt.

De landelijke aandachtsgroepen zijn (p. 11):

- Ruim 500.000 *arbeidsmigranten* met de verwachting dat het aantal door vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt de komende jaren zal toenemen.
- Ongeveer 36.000 *dak- en thuisloze mensen* volgens de cijfers van het CBS.
- *Ouderen*, van wie het aantal 75-plussers, nu 1,4 miljoen, de komende decennia zal verdubbelen en waarvan een aanzienlijk percentage een specifieke woonzorgbehoefte heeft.
- Een lastig in aantal te schatten *sociaal urgenten en dreigend daklozen*.
- Een eveneens lastig in te schatten groep *medisch urgenten en rolstoelafhankelijken*, waarvan ook rond de 100.000 zorgbehoeftige 75-plussers deel uitmaken.
- Een jaarlijkse variabele instroom van op dit moment ongeveer 11.000 *statushouders*.
- Ruim 700.000 (deels internationale) *studenten* in het hoger onderwijs waarvan ongeveer de helft uitwonend en ruim 500.000 studenten in het MBO waarvan ongeveer 20% uitwonend is.
- Een gedifferentieerde groep van duizenden *mensen die uitstromen uit een intramurale situatie*.
- Naar schatting 60.000-70.000 mensen bij wie woonwagenbewoning onderdeel is van de culturele identiteit: *woonwagenbewoners*.

Leeuwarden heeft geen visie of overkoepelend beleid voor ‘huisvesting van kwetsbare groepen’. De beleidsmedewerkers van de gemeente Leeuwarden stellen dat er voor de huisvesting van alle kwetsbare groepen aandacht is in vier documenten/programma’s:

1. De ‘Volkhuisvestingsvisie 2021, Leeuwarden: ongedeeld en vitaal!’ (verder genoemd: ‘De volkshuisvestingsvisie’), gemeente Leeuwarden;

[5] Adviesrapport interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen, juli 2021 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/07/08/een-thuis-voor-iedereen.

[6] In deze brief gebruikt de Rekenkamer de begrippen ‘kwetsbare groepen’ en ‘aandachtsgroepen’ naast elkaar. Wellicht dat later een keuze voor een van beide begrippen wordt gemaakt.

2. ‘Brede Aanpak Daklоosheid in Friesland 2021, Iedereen gewoon thuis’ (verder genoemd: ‘Brede aanpak daklоosheid’), Samenwerkende gemeenten en opvangaanbieders in Friesland;
3. Landelijk actieprogramma ‘Weer Thuis’, VNG (verder genoemd: ‘Weer thuis’) en
4. De ‘Toekomstvisie Beschermd Wonen en opvang voor 2018 en verder’ (verder genoemd: ‘De toekomstvisie BW’), SDF.

In de Volkshuisvestingsvisie 2021 is expliciet aandacht voor de huisvestingsproblematiek van ouderen, sociaal urgenten en dreigend daklozen, statushouders (als subdoelgroep van sociaal urgenten), inwoners die uitstromen uit een intramurale situatie (als subdoelgroep van sociaal urgenten) en woonwagenbewoners. Doelgroepen die niet expliciet aan bod komen in de volkshuisvestingsvisie zijn: arbeidsmigranten, dak- en thuislozen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, studenten en inwoners die uitstromen uit detentie.

Voor (dreigende) dak- en thuislozen is expliciete aandacht in ‘Brede aanpak daklоosheid’. Hierin worden ook mensen die uitstromen uit detentie genoemd. Voor mensen die uitstromen uit intramurale voorzieningen, is er aandacht vanuit het plan ‘De Toekomstvisie BW’ en ‘Weer Thuis’.

Wanneer de uitkomsten in het adviesrapport van de landelijke, interbestuurlijke werkgroep worden samengebracht met de groepen die in de gemeentelijke documenten/programma’s worden genoemd, ontstaat het onderstaande beeld. Doelgroepen die door de landelijke werkgroep genoemd worden en waarvoor de rekenkamer in het vooronderzoek geen beleid heeft gevonden zijn: arbeidsmigranten, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken. Voor studenten is ook geen specifieke aandacht, anders dan dat zij genoemd worden als ‘concurrent’ voor de goedkope huursector in de Volkshuisvestingsvisie.

De bevindingen zijn schematisch weergegeven in Tabel 1.

***Tabel 1**: beleid voor kwetsbare groepen in Leeuwarden*

Aandachtsgroep	Aandacht in volkshuisvestingsvisie	Verdere aandacht
Arbeidsmigranten	Niet genoemd	Niet gevonden
Dak- en thuisloze mensen	Dak- en thuisloze mensen vormen geen aparte categorie in de ‘Volkshuisvestingsvisie’	Aandacht voor dak- en thuislozen in ‘Brede aanpak daklоosheid’
Ouderen	Paragraaf 6 is volledig gewijd aan ouderen	
Sociaal urgenten en dreigend daklozen	Leeuwarden heeft 9 categorieën mensen gedefinieerd die voor urgentie in aanmerking komen: - Mensen die uit een blijf-van-mijn-lijf huis komen - Alleenstaande Minderjarige	Mensen die uit een blijf-van-mijn-lijfhuis komen, uitstromen uit beschermd wonen of uit maatschappelijke opvang, vormen de doelgroep van de ‘Toekomstvisie BW’ en van het

	Vreemdelingen (AMV) - Uitstroom Jeugdhulpinstelling[7] - Uitstroom Maatschappelijke Opvang - Uitstroom Beschermd Wonen - Statushouders - Vanwege het bieden of geven van mantelzorg - Vanwege herstructurering - Maatwerk	actieprogramma 'Weer thuis'.
Medisch urgenten en rolstoelafhankelijken	Uitsluitend genoemd bij 'trends en ontwikkelingen': ook hier is de trend om zorg extramuraal te bieden. Verder geen aandacht in het beleid, geen reden voor urgentie	Niet gevonden
Statushouders	Dat is een categorie binnen sociaal urgenten met prioriteit (op basis van art. 28 Huisvestingswet 2014)	
Studenten	Wel genoemd, maar niet als aandachtsgroep	
Uitstromers intramurale situatie[8]	- Uitstroom uit Beschermd wonen valt onder sociaal urgenten - Uitstroom uit detentie wordt niet specifiek genoemd - Uitstroom uit intramurale forensische zorg en jeugdzorg valt onder sociaal urgenten	In 'Brede aanpak dakloosheid' wordt uitstroom uit detentie genoemd als aandachtsgroep voor toeleiding naar passende zorg
Woonwagenbewoners	Wordt genoemd als 'specifieke woonvorm' op basis waarvan specifieke toewijzingscriteria gerechtvaardigd zijn.	

Opvallend is dat mensen met schulden in 'Een thuis voor iedereen' niet worden genoemd als aandachtsgroep. De beleidsmedewerkers van gemeente Leeuwarden noemden in het voorinterview mensen met schulden wel als kwetsbare groep. In de 'Volkshuisvestingsvisie' staat (p.24) dat het nodig is om

[7] Jongeren die uitstromen uit een jeugdhulpinstelling vormen – samen met de AMV's – de categorie 'kwetsbare jongeren' in de 'Volkshuisvestingsvisie' (p. 32).

[8] Inwoners die op basis van een indicatie beschermd wonen vanuit een instelling uitstromen, dan wel vanuit detentie uitstromen of uit intramurale forensische zorg (inclusief uitstroom jeugdzorg). Bron: 'Een thuis voor iedereen'.

zicht te krijgen op de omvang van mensen met (huur)schulden. Ook in de 'Brede aanpak dakloosheid' is aandacht voor schulden.[9]

Teruggrijpend op de definitie van het college dat huisvesting van kwetsbare groepen raakt aan twee of drie van de thema's huisvesting, zorg/ondersteuning en overlast/veiligheid, kan voor dit onderzoek vastgesteld worden dat de volgende groepen inwoners als 'kwetsbare groepen' gedefinieerd kunnen worden:

Kwetsbare jongeren
- Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV)
- Uitstroom Jeugdhulpinstelling
- Jongeren met schulden

Dreigend dak- en thuislozen
- Mensen die uit een blijf-van-mijn-lijf huis komen
- Uitstroom Maatschappelijke Opvang
- Uitstroom Beschermd Wonen
- Uitstroom Detentie
- (Uitstroom Jeugdhulpinstelling)
- Mensen/gezinnen met schulden

Overige kwetsbare groepen
- Dak- en thuislozen
- Ouderen
- Medisch urgenten en rolstoelafhankelijken

Verder kan op basis van Tabel 1 worden geconcludeerd dat met de 'Volkshuisvestingsvisie', het actieprogramma 'Weer thuis', de 'Brede aanpak dakloosheid' en 'De Toekomstvisie BW' op een of andere manier aandacht bestaat voor al deze doelgroepen, m.u.v. medisch urgenten en rolstoelafhankelijken.

De omvang van kwetsbare groepen
De gemeente Leeuwarden heeft geen monitoringssystematiek ingericht voor de omvang van de kwetsbare groepen en geeft hiervoor een aantal redenen. Ten eerste is het college voorzichtig met het labelen van inwoners als 'doelgroep' om stigmatisering te voorkomen. Ten tweede is er een risico dat het labelen van kwetsbare groepen kan leiden tot een heel omvangrijke groep inwoners, waar je vanwege de omvang geen beleid meer aan kunt koppelen. "Als je iedereen urgent verklaart is niemand meer urgent (Tjeerdema)." Ten derde is de lijst van doelgroepen met definities geen vast gegeven, waardoor het

[9] In de 'Brede aanpak dakloosheid' worden schulden op vijf plaatsen genoemd: schulden als een oorzaak van dreigende dakloosheid, als onderdeel van multiproblematiek; de betrokkenheid van woningcorporaties als partner, voor het signaleren van huurschulden; het voorkomen/oplossen van schulden als onderdeel van preventie van dakloosheid; het voorkomen/oplossen van schulden als een doel van het project 'Gewoon thuis (housing first)'; het verhelpen van schulden bij jongeren als onderdeel van project 'Skills in de Stad'.

college het risico loopt een toename van de omvang van een doelgroep te moeten rapporteren, die niet aan (falend) beleid gewijd kan worden. De beleidsadviseurs van de gemeente Leeuwarden noemen drie zaken die het definiëren, monitoren en beheersen van de omvang van doelgroepen lastig en risicovol maakt:

1. Autonome ontwikkelingen (vergrijzing, ontgroening, migratie, gasprijzen, etc.). Hier heeft de gemeente weinig invloed op, maar de ontwikkelingen hebben wel invloed op de aard en omvang van doelgroepen;
2. Keuzes die buurgemeenten maken (wel of niet aanbieden van bijvoorbeeld maatschappelijke opvang, beschermd wonen en vrouwenopvang): het niet aanbieden van bepaalde vormen van zorg aan kwetsbare inwoners door buurgemeenten of zelfs ver daarbuiten kan ervoor zorgen dat de instroom in voorzieningen in Leeuwarden toeneemt (aanbod creëert vraag).
3. Beleidsgestuurde ontwikkelingen (definities, wijzigingen in regelgeving): als je bijvoorbeeld definieert dat eenzamen tot de kwetsbare doelgroepen horen, dan wordt je doelgroep ineens een stuk groter.

Tijdens het vooronderzoek is gebleken dat het college wel zicht heeft op de omvang van enkele kwetsbare groepen. (Zie tabel 2)

Tabel 2: Omvang van kwetsbare groepen in Leeuwarden

Kwetsbare groep	Aard van de groep	Omvang van de groep
Kwetsbare jongeren		
Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen	Een asielzoeker die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt en die zonder begeleiding of verzorging van een ouder of voogd in Nederland verblijft. Valt onder sociaal urgent[10]	Het aantal statushouders is bekend, of het aandeel AMV's hierbinnen ook bekend is, is in het vooronderzoek niet naar boven gekomen.
Uitstroom uit jeugdinstelling	Valt onder sociaal urgent	Leeuwarden heeft enige cijfers over de uitstroom uit jeugdhulpinstellingen/gesloten jeugdhulp
Jongeren met schulden		Omvang is niet bekend
Dreigend dak- en thuislozen	Er is overlap tussen dak- en thuislozen, mensen die uitstromen uit maatschappelijke opvang, beschermd wonen, detentie,	In 2019 (Friesland) - Maakten ca. 430 unieke personen gebruik van de Dagopvang. - Verbleven ca. 260 unieke personen 1 of meer nachten in de Nachtopvang.

[10] Het aantal plaatsen voor sociaal urgenten is 250 per jaar (interview: Hein de Haan). Deze mensen hebben voorrang bij de toewijzing van sociale huurwoningen.

	jeugdhulpinstelling, mensen/ jongeren met schulden, en AMV's.	- Hebben ca. 95 personen een traject doorlopen in de Algemene Opvang. - Is aan ca 235 personen crisisopvang geboden en aan 47 personen verlengd verblijf. - Is aan 45 jongeren opvang geboden in het Huis voor Jongeren. - Werden ca. 150 jongeren begeleid vanuit het interventiewerk jongeren. - Werden ca. 100 volwassenen begeleid vanuit het interventiewerk volwassenen. - Hebben ca. 95 personen deelgenomen aan een activeringstraject vanuit SKREP. - Hebben 23 jongeren een gestart met een traject in het project Kamers met Kansen. - Had het ACT team een caseload van ca. 70 personen in zorg.
Mensen die uit een blijf-van-mijn-lijf huis komen	Belangrijk aandeel bestaat uit vrouwen die bij Fier opgevangen worden. Valt onder sociaal urgent	Er zijn cijfers bekend over het aantal vrouwen in de vrouwenopvang. Meer dan de helft komt van buiten Friesland.
Uitstroom Maat-schappelijke Opvang	Valt onder sociaal urgent	Hierover zijn cijfers bekend
Uitstroom Beschermd Wonen	Valt onder sociaal urgent	Leeuwarden heeft cijfers over de uitstroom uit beschermd wonen in de Wet langdurige zorg (Wlz). Leeuwarden heeft cijfers over hoeveel mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen in Leeuwarden wonen, maar zij hebben niet allemaal een huisvestingsprobleem en zijn niet allemaal per definitie kwetsbaar.
Uitstroom Detentie		Is in het vooronderzoek niet naar boven gekomen.
Mensen/ gezinnen met schulden		Er is (enig) zicht op de omvang van gezinnen met schulden die huren via woningcorporaties. De omvang van gezinnen met schulden die particulier huren is onbekend.
Overige kwetsbare groepen		
Dak- en thuisloze mensen	De groep die aanklopt voor dag- of nachtopvang wordt steeds meer divers en steeds jonger. Dit is ook een landelijke trend.	+/- 35 daklozen per nacht in de opvang in Leeuwarden, al jaren stabiel, maar het aandeel jongeren stijgt (interview beleid).
Medisch urgenten en rolstoelafhankelijken		Is in het vooronderzoek niet naar boven gekomen.
Ouderen	Groep wordt voorlopig steeds groter en de gemiddelde leeftijd (en zorgbehoefte) neemt toe.	Leeuwarden heeft realistische cijfers over het aantal ouderen en het aantal plekken in intramurale voorzieningen is bekend. Niet bekend is het aantal ouderen dat gebruik maakt van de Wlz vanuit een eigen woning.

Concluderend over de aard en omvang van de kwetsbare groepen:

De gemeente Leeuwarden beschouwt inwoners als kwetsbaar wanneer sprake is van een problematiek op twee of drie van de thema's: wonen, zorg/ondersteuning en veiligheid/overlast. Veruit de grootste groep inwoners die aan deze definitie voldoet, betreft ouderen met een problematiek op de thema's wonen en zorg. Een tweede groep inwoners die aan de definitie van 'kwetsbare groepen' voldoet betreft de groep waar de motie van de raad van 4 december 2019 op doelde. Dat is een bont en divers geheel: jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg, inwoners die uitstromen uit beschermd wonen, inwoners die uitstromen uit detentie, dak- of thuislozen, inwoners met psychische problemen, inwoners met beperkingen, en inwoners met schulden/betalingsachterstanden. En dan zijn er nog inwoners met uitsluitend huisvestingsproblematiek, bijvoorbeeld statushouders, studenten, spoedzoekers en jongeren die geen passende woning kunnen vinden.

De gemeente Leeuwarden heeft geen monitoringssystematiek ingericht voor de omvang van de kwetsbare groepen. Tijdens het vooronderzoek is gebleken dat het college wel zicht heeft op de omvang van enkele kwetsbare groepen.

Het beleid inzake kwetsbare groepen

In deze paragraaf worden om te beginnen kort de uitdagingen beschreven waar de gemeente Leeuwarden voor staat met deze opgave. Daarna komen het beleid en het instrumentarium aan bod.

De uitdagingen op het gebied van Wonen en Zorg

De volkshuisvesting is met de huidige krapte op de woningmarkt en de stijgende kosten voor huur en energie een zeer complex vraagstuk. Dat ook kwetsbare groepen gehuisvest moeten worden maakt het vraagstuk nog complexer. In 'Een thuis voor iedereen' heeft de landelijke werkgroep een analyse gemaakt van het vraagstuk en komt tot de volgende bevindingen over de huisvesting van aandachtsgroepen:[11]

1. onvoldoende monitoring en ongelijke verdeling;
2. toenemende zorgvraag en achterblijvende zorgbudgetten;
3. de investeringskracht van woningcorporaties is onvoldoende;
4. leefbaarheid in de wijk staat onder toenemende druk;
5. bestuurlijke samenwerking is hard nodig.

[11] In bijlage 1 is de uitkomst van de analyse van de landelijke huisvestingsproblematiek door de interbestuurlijke werkgroep 'versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen' opgenomen.

De problemen die de werkgroep in Nederland signaleert zijn allemaal ook in dit vooronderzoek in Leeuwarden naar voren gekomen. Daarnaast noemt het college nog een aantal uitdagingen waar de gemeente Leeuwarden mee kampt:

- voor inwoners in een intramurale voorziening kan regelmatig geen passende huisvesting gevonden worden, waardoor mensen onnodig (lang) in de zorg blijven hangen;
- Leeuwarden is zowel centrumgemeente als 'klant' van SDF; niet alle deelnemende gemeenten zitten op dezelfde lijn als het gaat om inkoop van maatschappelijke ondersteuning, beschermd wonen, vrouwenopvang en openbare geestelijke gezondheidszorg;
- per 1 januari 2022 is gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen[12]; vanaf 2023 gaat het budget voor individuele gemeenten langzaam omhoog en voor de centrumgemeente omlaag (looptijd 10 jaar). Veel mensen die nu in beschermd wonen zitten gaan straks over naar de Wet langdurige zorg (Wlz) (beleidsadviseurs schatten in dat in Leeuwarden 50% overgaat); Leeuwarden heeft nog geen antwoord op de volgende vragen: wat betekent dat voor Leeuwarden en wat voor Friesland? Wie blijven er over in beschermd wonen? Wie komen in de Wlz? Waar wonen die mensen nu? Wat moet regionaal gedaan worden en wat lokaal? De verwachting bestaat dat lokale gemeenten meer inspanning zullen stoppen in het voorkomen van intramurale zorg in geval zij de kosten daarvan zelf moeten betalen; toch wil Leeuwarden ook sturen op de vraag op welke manier de andere gemeenten hier mee omgaan, omdat bepaalde voorzieningen centraal in Leeuwarden blijven en op het budget van Leeuwarden drukken;
- woningcorporaties hebben een maatschappelijke opdracht, maar het college kan de uitvoering daarvan niet bepalen; corporaties worden betrokken bij de ambities op het gebied van verduurzaming, betaalbaarheid en mensen met urgentie. "Je kunt geen opdrachten blijven stapelen (De Haan)";
- de gemeente is verantwoordelijk voor vele opgaven (Wmo, Wet inburgering, Jeugdwet, Huisvesting van wetsbare groepen), maar tegelijkertijd in de praktijk vooral de uitvoeringsorganisatie; het Rijk bepaalt grotendeels het budget en dat budget is niet toereikend;
- de belangrijkste belemmerende factor is evenwel het te klein aantal beschikbare woningen op de juiste plaatsen en van de gewenste kwaliteit om de kwetsbare groepen te kunnen spreiden; het vastgoed is nog lang niet afgestemd op de behoeften van nu; er staan nu bijvoorbeeld 300 eenheden leeg door een mismatch in kwaliteit.

[12] Zie bijvoorbeeld: https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/kennispartners/bmc/de-financiele-doordecentralisatie-beschermd-wonen.16305090.lynkx

Het beleid op het gebied van huisvesting van kwetsbare groepen

In ‘de volkshuisvestingsvisie’ worden alle inwoners van Leeuwarden meegenomen, omdat de huisvesting van de ene groep invloed heeft op de andere groepen. Als er bijvoorbeeld onvoldoende aantrekkelijke woningen zijn voor ouderen met een zorgvraag, blijven zij in gezinswoningen wonen, waardoor de natuurlijk doorstroom stagneert en de uitstroom uit bijvoorbeeld beschermd wonen problematisch wordt. En bijvoorbeeld studenten hebben grotendeels dezelfde woonwensen als veel mensen die uitstromen uit intramurale voorzieningen. Naast deze doorstroomproblematiek speelt ook het vraagstuk van draaglast versus draagvlak van wijken en dorpen. Binnen bestaande wettelijke kaders moet gezocht worden naar een evenwichtige verdeling van inwoners met problematiek over de verschillende wijken en dorpen.

Leeuwarden heeft ervoor gekozen om geen specifiek beleidskader voor huisvesting van kwetsbare groepen te ontwikkelen. Een dergelijk beleidskader zou veel overlap vertonen met ‘De volkshuisvestingsvisie’, ‘De toekomstvisie BW’ en de ‘Brede aanpak dakloosheid’. Wel is een huisvestingsverordening in de maak om meer grip te krijgen op de fysieke kant van het wonen.

Integrale benadering

De landelijke werkgroep benadrukt het belang van een integrale benadering van de huisvestingsopgave voor aandachtsgroepen:

> De aanpak van de huisvestingsopgave vereist een gelijktijdige inspanning van meerdere bestuurslagen en over meerdere domeinen. Een effectieve aanpak van de woonzorgopgave voor aandachtsgroepen is ten eerste gebaat bij de erkenning van de complexiteit en deze tegemoet te treden met meer kennis en capaciteit dan nu voorhanden is. En ten tweede in het gelijktijdig meesturen en regisseren door overheidslagen als provincie en Rijk én het financieel faciliteren van de randvoorwaarden.
> *Bron: Een thuis voor iedereen*

Tot 2014 bestaan in Leeuwarden een programma wonen en een programma zorg naast elkaar. Van 2014 tot 2016 bestaat een integraal actieprogramma ‘wonen en zorg’. Daarna kreeg een integrale aanpak een jaar lang nauwelijks aandacht. In 2018 is evenwel een (door)start gemaakt met het integraal benaderen van ‘wonen en zorg’. Het ligt in de bedoeling dat na de verkiezingen (2022) ‘wonen en zorg’ een eigenstandig programma worden. Het college laat de woonopdracht naar eigen zeggen ook steeds meer doorklinken in de andere thema’s, bijvoorbeeld in het armoedebeleid. In dat kader stelt het college dat het nog zoeken is naar de wijze waarop de combinatie van het ruimtelijke instrumentarium (omgevingsvergunning, bestemmingplannen, et cetera) en het zorgdomein (projectsturing, indicaties en sturing op de organisatiekant) in de praktijk gestalte moet krijgen.

Het beschikbare instrumentarium

De gemeente Leeuwarden beschikt niet over een volledig overzicht van het beschikbare instrumentarium om de genoemde uitdagingen op te lossen, maar is daar wel hard mee bezig en hanteert daarbij een integrale benadering. Leeuwarden heeft bureau Companen opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar de omvang van doelgroepen in relatie tot de woonbehoefte (bestaande data). Daarbij zijn 20 interviews met wethouders, zorgaanbieders, ASD, corporaties, et cetera gehouden. Het doel van het onderzoek is een beeld te schetsen van wat er speelt bij de stakeholders: 'Begrijpt iedereen elkaar? Wat doet iedereen? Wie is waarvoor verantwoordelijk?'

De conclusie van Companen over de opgave:

In de basis is er een goed beeld van de opgave. Dit zou voldoende moeten zijn om een visie wonen en zorg op te stellen. Wel is het van belang om richting de uitvoering de geïdentificeerde witte vlekken in te vullen. Als dit beeld niet verduidelijkt of geactualiseerd wordt is het onze ervaring dat de gemeente het risico loopt dat gesprekken mogelijk dood lopen op de vraag: "hoeveel en voor wie?". Het is onze ervaring dat een gedragen beeld van de opgave als versneller fungeert. Het helpt partijen vanuit het algemene belang en de centrale opgave te denken in plaats van de huidige manier van werken en het eigen belang.

Bron 'Samen sterk: Visie op wonen in een vitale samenleving,' Companen, februari 2022, p.7

Vanaf 1 januari 2022 is de opkoopbescherming[13] van kracht**.** Gemeenten kunnen op basis daarvan gebieden aanwijzen waar geen huizen opgekocht mogen worden om te verhuren. Leeuwarden is bezig met de implementatie van deze opkoopbescherming.

Door de lumpsum aanbesteding van Amaryllis/Windkracht 058 (lokale Wmo) wordt het moeilijker voor aanbieders Beschermd Wonen om de combinatie zorg/wonen met afhankelijkheidsrelatie in stand te houden. In de nieuwe contracten (per 1 januari of 1 maart 2022) met zorgaanbieders mag de huisvesting niet meer afhankelijk zijn van de zorg. Mensen moeten kunnen blijven wonen als de zorg afloopt. Daardoor wordt het voor zorgaanbieders minder aantrekkelijk om huizen te kopen en de combinatie zorg/wonen (beschermd thuis) aan te bieden.

Om het probleem van het onnodig (lang) in zorg blijven hangen op te lossen, streeft het college ernaar om de instelling die de zorg verleent ook (mede) verantwoordelijk te maken voor de huisvesting, zodat een prikkel voor handen is om na afloop van de behandeling zelfstandige huisvesting voor uitstromers te vinden. Dat uitgangspunt heeft een veel prominentere plaats gekregen bij het beschikken van de initiële zorg.

In het contact met woningcorporaties wordt op twee manieren gestuurd op een spreiding van kwetsbare groepen over wijken en dorpen. Corporaties mogen jaarlijks een x aantal woningen buiten de reguliere toewijzingscriteria om toewijzen aan sociaal urgenten. Daarnaast maakt Leeuwarden prestatieafspraken om de bouw van het aantal nieuwe woningen.

Om het verschil tussen de kwaliteit van de vraag en het aanbod van huurwoningen aan te pakken, zoekt het college naar ‘tussenvoorzieningen’ die nu nog niet of amper bestaan. Dat betreft bijvoorbeeld aangepaste woonvormen voor groepen mensen die uitstromen uit beschermd wonen, maar nog wel enige ambulante begeleiding nodig hebben. In zowel het convenant ‘Weer thuis’ als in de ‘Brede aanpak dakloosheid’ wordt erop gestuurd die tussenvoorzieningen niet alleen in Leeuwarden neer te zetten.

[13] https://www.woningmarktbeleid.nl/onderwerpen/opkoopbescherming

Bijlage 2: Kernproblemen huisvestingsopgave kwetsbare groepen

Onvoldoende monitoring en ongelijke verdeling
Sturing op de woningmarkt vraagt inzicht in structurele cijfers. Een deel van de aandachtsgroepen is slecht in beeld. Betrokken partijen constateren bovendien dat aandachtsgroepen ongelijk verdeeld zijn doordat de sociale huurvoorraad sterk verschilt per gemeente. Mede omdat de maatschappelijke opvang en beschermd wonen-voorzieningen vaak zijn gevestigd in de centrumgemeente.

Toenemende zorgvraag en achterblijvende zorgbudgetten
Op lokaal niveau concentreren de aandachtsgroepen zich in een brede opgave. De ondersteunende budgetten voor de kwetsbare groepen zijn ontoereikend en zijn zodanig verdeeld, dat gemeenten een perverse financiële prikkel ervaren om deze groepen niet te huisvesten. Zij hebben het gevoel financieel gestraft te worden als zij deze groepen huisvesten, omdat de zorg- en ondersteuningsbudgetten niet direct of onvoldoende meebewegen. Ook woningcorporaties hebben hier in hun wijken en complexen last van. Zij kunnen weliswaar in de huisvesting voorzien, maar er is voor deze groep meer nodig dan alleen een dak boven het hoofd. Bij wonen hoort dan ook onmiddellijk zorg en begeleiding.

De investeringskracht van woningcorporaties is onvoldoende
Aandachtsgroepen hebben vooral behoefte aan een woning met een lage huurprijs die snel beschikbaar is. Er zijn te weinig van dergelijke woningen en bijbouwen is niet rendabel met een lage huurprijs. Woningbouwcorporaties geven aan dat zij onvoldoende investeringskracht hebben om voldoende sociale woningbouw mogelijk te maken. Doordat zowel woningcorporaties als gemeenten financieel krap zitten, is het ook extra ingewikkeld om betaalbare bouwlocaties te vinden. Dit laatste vraagt om stevige keuzes in de ruimtelijk ordening.

Leefbaarheid in de wijk staat onder toenemende druk
Een belangrijke randvoorwaarde is een goede leefbaarheid in wijken. Veel partijen wensen daarom een mix van dragende en vragende bewoners. Door het ontbreken van woningen met een lage huurprijs of juist een concentratie van woningen met een lage huurprijs in dezelfde buurten, is deze menging niet altijd mogelijk. In bepaalde wijken staat de leefbaarheid ernstig onder druk. Steeds meer woningcorporaties willen wel overgaan tot de bouw van midden huurwoningen en sociale koopwoningen en hopen dat de tijdelijk afgeschafte markttoets definitief verdwijnt.

Bestuurlijke samenwerking is hard nodig
De aanpak van de huisvestingsopgave vereist een gelijktijdige inspanning van meerdere bestuurslagen en over meerdere domeinen. Een effectieve aanpak van de woonzorgopgave voor aandachtsgroepen is ten eerste gebaat bij de erkenning van de complexiteit en deze tegemoet te treden met meer kennis en capaciteit dan nu voorhanden is. En ten tweede in het gelijktijdig meesturen en regisseren door overheidslagen als provincie en Rijk én het financieel faciliteren van de randvoorwaarden.

Bron: 'Een thuis voor iedereen'

Bijlage 3: De Nationale woon- en bouwagenda (2022)[14]

Iedereen moet goed kunnen wonen. Op dit moment is dit helaas niet altijd het geval. De *beschikbaarheid* van een passende woning staat voor veel mensen onder druk: mensen zijn onvoldoende in staat om snel een woning te vinden die bij hen past. Dit hangt sterk samen met de *betaalbaarheid* van wonen: veel mensen hebben moeite met hun woonlasten of kunnen geen voor hen betaalbare woning vinden. Daarnaast is de kwaliteit in toenemende mate een probleem: veel woningen passen niet bij de levensfase of woonbehoefte, zijn niet duurzaam of staan in een wijk waar sprake is van slecht onderhoud of waar de *kwaliteit* van de leefomgeving onder druk staat.

De oorzaken

- Demografische ontwikkelingen: de bevolking groeit en verandert van samenstelling;
- Gebrek aan regie: zonder centrale sturing en programmering komen mensen lokaal in de knel;
- Financiële omstandigheden: stijgende prijzen en lage rente leiden tot verkeerde prikkels en ongelijke kansen;
- Gebrek aan capaciteit en te lange bouwtijd;
- Woningbouw is één van de ruimtelijke opgaven;
- Stapeling van sociale problematiek in kwetsbare wijken;
- Te laag tempo in verduurzaming.

De doelen

1. Beschikbaarheid: voldoende woningen voor iedereen. De bouw van 900.000 woningen tot en met 2030, met als streven twee derde betaalbaar.
2. Betaalbaarheid: woonlasten sluiten beter aan bij het inkomen. Het aantal huishoudens dat te hoge woonlasten draagt ten opzichte van het inkomen neemt af.
3. Kwaliteit: voldoende woningen voor aandachtsgroepen en ouderen, perspectief voor kwetsbare wijken en duurzame huisvesting bereikbaar voor iedereen.

Zes programma's

Met de zes onderliggende programma's van de Nationale Woon- en Bouwagenda wordt invulling gegeven aan het realiseren van de doelstellingen.

1. Woningbouw: tot en met 2030 moeten er 900.000 woningen gebouwd worden waarvan minimaal tweederde 'betaalbaar'. Hiervoor heeft het Rijk vier actielijnen ontwikkeld: 1. Versterken regie 2. Sneller van initiatief naar realisatie 3. Stimuleren snelle woningbouw en 4. Grootschalige woningbouw

[14] https://www.volkshuisvestingnederland.nl/documenten/publicaties/2022/03/11/nationale-woon--en-bouwagenda

2. Een thuis voor iedereen: (gericht op aandachtsgroepen): Rijk, gemeenten, brancheorganisaties en lokale partijen werken samen om passende huisvesting voor aandachtsgroepen te realiseren.
3. Betaalbaar wonen: richt zich op het geven van gelijkere kansen, het bieden van betere bescherming aan kopers en huurders en het tegengaan van excessen op de woningmarkt.
4. Verduurzaming gebouwde omgeving: zet in op energiebesparing, isoleren, verwarmen met warmtepomp en opwekken van energie met duurzame bronnen. Het Rijk ondersteunt en ontzorgt.
5. Leefbaarheid en veiligheid: samen met bewoners, lokale maatschappelijke partners en overheid investeert het Rijk in een betere woonomgeving met meer kansen voor inwoners.
6. Wonen en zorg voor ouderen: realisatie van nieuwe woon(zorg)vormen die passen bij de wensen van senioren, die woningen vrijmaken voor de jongere generatie.

Een thuis voor iedereen (programma 2 gericht op aandachtsgroepen)

Doel programma
Het rijk wil dat er voor mensen uit aandachtsgroepen voldoende betaalbare woningen zijn, met een evenwichtige verdeling over gemeenten en waar nodig met de juiste zorg, opvang, ondersteuning en begeleiding.

Actielijnen
Het programma legt het brede fundament voor het verbeteren van de huisvesting voor mensen uit aandachtsgroepen. Dit gebeurt met een generieke aanpak langs vier actielijnen. Gezien de grote diversiteit aan omstandigheden waarin mensen zich bevinden, kan er naast een generieke aanpak ook een specifieke aanpak nodig zijn. Om aan die verschillen recht te doen, komt er in ieder geval een specifieke aanpak voor dak- en thuisloze mensen, voor arbeidsmigranten en studenten.

Actielijn 1: Het realiseren van voldoende betaalbare en passende woningen
Er is een groot tekort aan met name betaalbare woningen. Met het oog op passende woningen voor mensen met een laag inkomen, waaronder aandachtsgroepen, is een toename nodig van het aandeel sociale huur in de woningvoorraad. Met het programma Woningbouw wordt de realisatie van betaalbare woningen opgepakt. Hier komen de programma's Woningbouw en Een thuis voor iedereen samen.

Actielijn 2: Zorgen voor een evenredige verdeling over alle gemeenten
Voor vitale en leefbare wijken is het belangrijk dat er mensen met diverse achtergronden wonen. Het rijk wil een evenwichtiger verdeling van mensen uit aandachtsgroepen over gemeenten. Daartoe zou elke gemeente ten minste 30 procent sociale huur in de woningvoorraad moeten hebben. De uitwerking van

dit streven wordt meegenomen in de prestatieafspraken die met corporaties en medeoverheden worden gemaakt.

Actielijn 3: Het combineren van wonen, zorg, welzijn en werk
Een thuis is voor de mensen die het rijk wil helpen met dit programma meer dan een huis alleen. Passende huisvesting en zorg, begeleiding of ondersteuning moeten gelijktijdig gerealiseerd worden. Daartoe wordt naar de volgende aanpak toegewerkt. Op gemeentelijk en provincieniveau worden de woon- en zorgbehoeften in kaart gebracht. Gemeenten werken in verplichte verbrede woonzorgvisies uit hoe zij invulling geven aan de verschillende behoeften van aandachtsgroepen en stemmen dit regionaal af. De woonzorgvisies vormen de basis voor gemeenten om op lokaal niveau bindende afspraken te maken met woningcorporaties, particuliere verhuurders, zorgaanbieders/zorgkantoren en andere partijen in het fysiek en sociaal domein over de prestaties die geleverd moeten worden om aan de woon- en zorgbehoeften te voldoen.

Actielijn 4: Het inzetten op preventie
Zo veel mogelijk voorkomen dat mensen tot een aandachtsgroep gaan behoren, is niet alleen voor de betrokkene, maar ook de maatschappij als geheel winst. Het voorkomen van dakloosheid heef hierbij prioriteit. Bij deze actielijn hoort ook de brede schuldenaanpak, participatie, inburgering, de zorg voor veiligheid en bovenal de zorg voor kwetsbare jongeren zodat zij een goede start op de woningmarkt kunnen maken.

Zorgen voor voldoende betaalbare woningen met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding, evenwichtig verdeeld over gemeenten, vereist inzicht in de woon- en zorgbehoeften van mensen uit aandachtsgroepen. Veel scherper dan nu dient de opgave in beeld te zijn, zowel landelijk, regionaal als lokaal. Dat vraagt om duidelijker definities en beter zicht op de aantallen. Het rijk zal indicatoren uitwerken aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of de huisvestingspositie van mensen uit aandachtsgroepen verbetert. Daarbij moet bedacht worden dat sommige aandachtsgroepen behoefte hebben aan een ander type woonplek voor een passend thuis dan een gehele woning. Denk aan studenten of arbeidsmigranten, waar het ook kan gaan om onzelfstandige woonruimten als kamers en gedeelde woonruimten. Hier wordt in het programma rekening mee gehouden. Er wordt gewerkt aan een integrale ondersteuningsstructuur om in het bijzonder de gemeenten bij de opgave te faciliteren.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Rekenkamerbrief | Huisvestingsbeleid kwetsbare groepen

Kenmerk

Aan de gemeenteraad.

In 2021 heeft de rekenkamer een vooronderzoek uitgevoerd naar de huisvesting voor kwetsbare groepen. Begin december 2021 heeft de rekenkamer de eerste bevindingen gedeeld in een gesprek met een klankbordgroep van raadsleden. Op basis van het vooronderzoek en dat gesprek is een rekenkamerbrief geschreven en verstuurd naar de klankbordgroep van raadsleden. Naar aanleiding van de bespreking van de brief in de klankbordgroep (in februari 2022) is besloten om het rapport van Companen, dat in opdracht het college van de gemeente Leeuwarden in 2021 een inventarisatie maakte van wat er ligt op het gebied van analyse, visievorming en beleid op het terrein van Wonen en Zorg, af te wachten en dan te beslissen over het al dan niet opstarten van een rekenkameronderzoek naar huisvesting voor kwetsbare groepen. De rekenkamer ontving het rapport begin juni 2022. De rekenkamer heeft vervolgens een tweede gesprek met ambtenaren gevoerd op 14 juli 2022. Er bleek sinds de rekenkamerbrief het nodige te zijn gebeurd. Zo heeft het Rijk heeft de Nationale Woon- en Bouwagenda opgesteld, die veel invloed zal hebben op het huisvestingsbeleid en het programma Wonen en Zorg van de gemeente Leeuwarden. De rekenkamer heeft, mede naar aanleiding van het tweede gesprek met de klankbordgroep besloten geen uitgebreid onderzoek te starten naar huisvesting voor kwetsbare groepen, maar de raad met een rekenkamerbrief te informeren over de nieuwste ontwikkelingen.

Aanbevelingen in de rekenkamerbrief

In haar rekenkamerbrief komt de rekenkamer Leeuwarden tot een aantal aanbevelingen om de ontwikkelingen op het terrein van huisvesting van kwetsbare groepen te kunnen volgen en de raad in haar kaderstellende functie goed te positioneren.

Advies

Het raadspresidium neemt geen standpunt in t.a.v. de aanbevelingen. In het conceptbesluit zijn de aanbevelingen van de rekenkamer dan ook verwoord in conceptbesluiten van de gemeenteraad. Wij adviseren u deze over te nemen, dan wel naar wens te amenderen.

Leeuwarden,

Raadspresidium van Leeuwarden,

Mw. E. de Koning, vice-voorzitter,

Drs. F. van der Heide, griffier

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	2187
Extern Zaak ID	2023-020356
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	22 februari 2023
Agendapunt	4.5
Titel	Kredietaanvraag opvang Oekraïense vluchtelingen
Eigenaar	Tjepkema, Rico
Portefeuillehouder	Hein de Haan;Sybrand Buma;Nathalie Kramers

Bijlagen
Raadsvoorstel Voortzetting opvang Oekraïense vluchtelingen in 2023

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	31 januari 2023
Besluitvorming (raad)	**22 februari 2023**

Toelichting

Sinds het voorjaar van 2022 worden Oekraïense vluchtelingen opgevangen in onze gemeente. De raad op 25 mei 2022 en op 11 oktober 2022 besloten om vooruitlopend op de ‘Specifieke Uitkering’ die het Rijk voor deze opvang beschikbaar stelt een budget van in totaal € 11.400.000 beschikbaar te stellen tot en met april 2023. Gezien de huidige ontwikkeling van de oorlog in Oekraïne is het noodzakelijk de huidige opvang de komende periode te verlengen en naar waarschijnlijkheid uit de breiden. Het college heeft besloten de raad voor te stellen een budget beschikbaar te stellen van € 18.060.000 voor de opvang van Oekraïners door de gemeente; € 403.000 voor de opvang van Oekraïners bij particulieren; en een budget van € 100.000 voor de zorgkosten.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen om de opvang voor gevluchte Oekraïners voort te zetten tot en met 31 december 2023 en de kosten voor de opvang door de gemeente en door particulieren te ramen € 18.463.000,-, dit bedrag te dekken uit de nog te ontvangen Rijksbijdrage en de begroting dienovereenkomstig te wijzigen;

Besluit

1. Aan de gemeenteraad besluit om de opvang voor gevluchte Oekraïners voort te zetten tot en met 31 december 2023 en de kosten voor de opvang door de gemeente en door

particulieren te ramen € 18.463.000,–, dit bedrag te dekken uit de nog te ontvangen Rijksbijdrage en de begroting dienovereenkomstig te wijzigen;

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Voortzetting opvang Oekraïense vluchtelingen in 2023
Zaaknummer: 2023-020356

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Sinds het voorjaar van 2022 worden Oekraïense vluchtelingen opgevangen in onze gemeente. De afgelopen maanden hebben wij uw raad met diverse brieven geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom deze opvang en over de locaties die daarvoor in gebruik zijn genomen. Daarnaast heeft u op respectievelijk 25 mei 2022 en op 30 november 2022 besloten om vooruitlopend op de 'Specifieke Uitkering' die het Rijk voor deze opvang beschikbaar stelt, een budget van in totaal € 11.400.000 beschikbaar te stellen tot en met april 2023.

Gezien de huidige ontwikkeling van de oorlog in Oekraïne achten wij het noodzakelijk om te kijken naar het opvangvraagstuk voor 2023 én voor 2024. Naar verwachting moet de opvangcapaciteit de komende periode nog worden uitgebreid. Voor deze gewenste verlenging en uitbreiding van de opvangfaciliteiten vragen wij uw raad voor 2023 een aanvullend krediet ter beschikking te stellen.

In dit raadsvoorstel lichten we onze inzet toe en specificeren we onze budgetaanvraag.

Opvang Oekraïense vluchtelingen
Landelijk is de opgave momenteel om 75.000 Oekraïense vluchtelingen op te vangen in Gemeentelijke Opvanglocaties Oekraïners (GOO). Voor de Veiligheidsregio Fryslân (VRF) betreft dit aantal 3.000.

In Leeuwarden hebben we in de huidige opvanglocatie Nieuw Mellens plaats voor 275 vluchtelingen, op de Stadscamping de Wetterpôlle voor 140 vluchtelingen en in Oer 't Hout in Grou hebben we de beschikking over 175 plaatsen. We hebben daarmee conform de opgave van de Veiligheidsregio in ieder geval 575 plekken beschikbaar in de Gemeentelijke Opvanglocaties.

In de opvangfaciliteiten Nieuw Mellens en Oer 't Hout zijn de zogeheten hotelarrangementen van toepassing, waarbij maaltijdverstrekking plaatsvindt. Voor de langere termijn is dit geen wenselijke vorm van opvang. De Oekraïense vluchtelingen hebben behoefte aan het zelf indelen van hun dag en willen graag zo zelfstandig mogelijk wonen en ook zelf voor hun maaltijden zorgen. Daarom hebben wij bij het realiseren van Stadscamping de Wetterpôlle al een beweging gemaakt in die richting.

De overeenkomsten met zowel Nieuw Mellens als ook Oer 't Hout lopen binnenkort af. We streven naar het realiseren van nieuwe locaties waar men meer zelfstandig kan verblijven en waar in ieder geval eigen maaltijdvoorziening mogelijk is.

Overigens worden daarbovenop Oekraïense vluchtelingen in onze gemeente opgevangen door particulieren. Op dit moment betreft het 155 bij ons bekende vluchtelingen die op die manier ingeschreven staan in onze basisregistratie.

Nieuwe opvanglocaties in Leeuwarden

Locatie Polaris
Eind februari 2023 wordt de GOO Polaris aan de Julianalaan te Leeuwarden in gebruik genomen. Hier worden in totaal 160 plekken gerealiseerd. Wij zijn voor deze locatie in een afrondende fase om een overeenkomst aan te gaan voor een periode van een jaar met een optie tot verlenging van een jaar. Het college verwacht deze overeenkomst op korte termijn (in februari) formeel aan te gaan. Op deze locatie zijn gemeenschappelijke keukens en sanitaire voorzieningen gerealiseerd. De indeling lijkt zeer op die van Heliconstate.

Overige nieuwe locaties in verkenning
Gezien de opgave zijn we een verkenning gestart naar een of meerdere nieuwe locaties zowel voor vervanging van Nieuw Mellens en Oer ’t Hout, maar ook voor het realiseren van extra opvangplekken. In de tussentijd hebben we de overeenkomst met Oer ’t Hout verlengd tot 1 juni 2023.

We zijn op dit moment in gesprek met de eigenaren van het voormalige kantoorpand van de Friesland Zorgverzekeraar aan de Harlingertrekweg. Op deze locatie zou één van de vier torens ingericht kunnen worden als opvanglocatie voor de tijdelijke opvang van Oekraïense vluchtelingen. Tenslotte voeren we gesprekken met de grondeigenaren van het voormalige Brada-terrein (de Pier) in het te herontwikkelen Spoordokgebied. We zien daar mogelijkheden om tijdelijke woonunits te realiseren en daarbij ook aandacht te geven aan de toekomstige gebiedsontwikkeling in Spoordok. Het gaat bij deze locaties om respectievelijk 180 en 250 opvangplaatsen.

	Jan	Feb	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Oer't Hout	175	175	175	175	175							
Nieuw Mellens	275	275										
Polaris			160	160	160	160	160	160	160	160	160	160
Wetterpôlle		140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
De Pier						250	250	250	250	250	250	250
De Friesland					180	180	180	180	180	180	180	180
Beschikbaar	450	590	475	475	655	730	730	730	730	730	730	730
Te realiseren			575	575								

Bovenstaande tabel laat zien hoeveel plekken beschikbaar zijn op welke locatie op welk moment in 2023. In maart en april zoeken we naar extra ruimte voor 100 bedden om aan de verplichting te kunnen voldoen. Vanaf juni moet de gemeente 688 bedden beschikbaar hebben (3900 bedden regionaal). Plekken die vanaf dat moment niet benut worden voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen, zullen ingezet worden voor andere doelgroepen, zoals bijvoorbeeld voor statushouders.

Aanvullende inzet gemeente
Naast de beschikbaarstelling van opvanglocaties vindt vanuit de gemeente ook op andere terreinen ondersteuning plaats.

Onderwijs
Op diverse scholen in Leeuwarden ontvangen kinderen uit Oekraïne basis- en voortgezet onderwijs. De groep Oekraïense vluchtelingen is omvangrijk en de opvang vergt veel van leerkrachten en organisaties. Krapte op de arbeidsmarkt c.q. gebrek aan (gekwalificeerd) personeel en de fysieke huisvesting zijn op dit moment de grootste uitdagingen voor het onderwijs. De gemeente organiseert periodiek een ketenoverleg “nieuwkomers vo en po”, samen met de lokale partners, om beschikbare capaciteit van organisaties af te stemmen en de samenwerking in goede banen te leiden.

Veiligheid
We monitoren de veiligheidssituatie binnen en rondom onze GOO’s actief. Doordat de gemeentelijke coördinatoren nauw in contact staan met de bewoners is er binnen de opvanglocaties een goed beeld van hun welzijn en veiligheid. Tevens is op alle locaties beveiliging aanwezig. Hulpverlening verloopt zo nodig via de reguliere lijnen.

Activering
We zien dat veel Oekraïense vluchtelingen actief willen zijn. Ze willen niet alleen graag snel aan het werk: ook daarbuiten willen ze graag bezig zijn. Er is een groot aantal vrijwilligers actief om de vluchtelingen hierin bij te staan. We hebben daarom Solidair Friesland gevraagd om alle vrijwilligersorganisaties aan elkaar te verbinden en gezamenlijk met hen een activiteitenaanbod te maken voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen. De activiteiten zijn recreatief en educatief en in de vakanties zijn er extra activiteiten. Sport- en beweegactiviteiten worden verzorgd in samenwerking met sportverengingen en bvSPORT.

Leefgeld
Alle Oekraïense vluchtelingen ontvangen leefgeld dat verstrekt wordt door de gemeente Leeuwarden. Dit bedrag verschilt per locatie, afhankelijk van de vraag of de gemeente de maaltijden verzorgt of dat de Oekraïense vluchtelingen zelf kunnen koken. De grootte van het bedrag is tevens afhankelijk van het aantal personen in een gezin. Wanneer een Oekraïense vluchteling inkomen heeft uit werk of een uitkering, maakt deze geen aanspraak meer op het leefgeld.

Communicatie
Zodra er nieuwe gemeentelijke opvanglocaties worden geopend, worden omwonenden, omliggende wijkpanels en bedrijven en de gemeenteraad daarover zo snel als mogelijk geïnformeerd. Ook de Oekraïense vluchtelingen worden actief en persoonlijk geïnformeerd, wanneer een mogelijke verhuizing naar een nieuwe locatie aan de orde is.

Financiën
Op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne ontvangen gemeenten vanaf 1 maart 2022 een normbedrag per opvangplek. In de periode van 1 maart tot 14 oktober bedraagt dit € 100,- per opvangplek. Voor de

periode vanaf 15 oktober 2022 tot 28 februari 2023 is dit bedrag verlaagd naar € 83,- per opvangplek.

De Bekostigingsregeling loopt t/m 28 februari 2023 en het kabinet is momenteel bezig met het voorbereiden van een nieuwe regeling voor de periode vanaf 1 maart 2023. Wij gaan er vanuit dat de huidige regeling in ieder geval zal worden verlengd tot 31 december 2023 en dat ook het normbedrag van € 83,- per opvangplek per dag blijft gehandhaafd.

Onder dit normbedrag vallen onder andere de kosten voor uitvoering opvang waaronder huurkosten, catering op locatie, energie, schoonmaak, beveiliging, inventaris, overige exploitatiekosten, administratiekosten, tolkenkosten, eenmalige verstrekkingen, uitvoeringskosten ambtelijk apparaat, verstrekkingen zoals leefgeld, voedsel, educatieve en recreatieve activiteiten.

Voor 2022 is er een budget van € 9.360.000 beschikbaar gesteld (raadsbesluiten 25 mei 2022 en 30 november 2022). De realisatie in 2022 bedraagt € 9,3 mln dat bestaat voor een bedrag van € 1,5 uit algemene kosten, voor € 3,9 uit opvangkosten locatie Oer ’t Hout in Grou, voor € 3,4 mln uit opvangkosten locatie Nieuw Mellens en voor € 0,5 mln uit Leefgeld. De gemaakte kosten op de beide locaties betreffen onder andere de kosten voor huur, catering en beveiliging. De algemene kosten bestaan voornamelijk uit personele kosten. De gemaakte kosten kunnen worden gedekt door de rijksbijdrage 2022.

Voor 2023 wordt het gemiddeld aantal opvangplekken geraamd op 665 waarbij al rekening wordt gehouden met de locaties De Friesland en het voormalige Brada-terrein (de Pier). De verwachte rijksbijdrage voor 2023 wordt geraamd op 365 dagen * 665 * € 83 = afgerond € 20,1 mln. Middels raadsbesluit d.d. 30 november 2022 is voor de periode januari-april 2023 reeds een budget van € 2.040.000 beschikbaar gesteld.

Na aftrek van het reeds beschikbaar gestelde budget wordt voorgesteld om voor 2023 een aanvullende budget beschikbaar te stellen van € 18.060.000 voor de bekostiging van de opvang in de locaties Oer ’t Hout, Nieuw Mellens, Polaris, Wetterpôlle, het Spoordokgebied en De Friesland en de bovengenoemde kosten.

Daarnaast ontvangt de gemeente een bijdrage van € 210 per maand per Oekraïner die particulier wordt opgevangen. Deze bijdrage wordt 1 op 1 verstrekt aan de Oekraïners. Per 1 januari werden 160 Oekraïners particulier opgevangen en op basis daarvan wordt voor 2023 uitgegaan van een bijdrage van afgerond € 403.000 (160 x 12 x € 210,-).

Context en risico’s
Het beschikbaar te stellen bedrag van € 18.463.000,- vindt plaats in de context dat we van Rijkswege nog geen sluitende zekerheid hebben dat bovenstaande aannames ook in de voort te zetten Specifieke Uitkering uitkomen. Die wordt spoedig verwacht. Desalniettemin achten we dit risico aanvaardbaar, omdat het Rijk zeker met deze Specifieke Uitkering zal komen op basis van Europese afspraken. De huurverplichtingen gaan we steeds maar voor één jaar aan, met de optie op verlenging voor een tweede jaar. We kiezen steeds voor de meest

efficiënt mogelijke uitvoering van deze opvangtaken. Daarmee is duidelijk dat de gemeente Leeuwarden de uitvoering binnen de Rijksbijdrage kan uitvoeren.

De liquiditeitspositie van de gemeente wordt niet aangetast door dit besluit en het besluit heeft geen effect op de gemeentelijke financiële positie (budgettair neutraal), omdat we door het Rijk middelen ontvangen voor deze opvang.

Voorstel
Op basis van het vorenstaande wordt voorgesteld om voor 2023 een budget beschikbaar te stellen van € 18.060.000 voor de opvang van Oekraïners door de gemeente en € 403.000 voor de opvang van Oekraïners bij particulieren en dit bedrag te dekken uit de Rijksbijdrage.

Vervolg
Er gebeurt veel als gaat om het huisvesten van ontheemden. We vinden het belangrijk om uw Raad daar actief over te blijven informeren en zullen u daarom ook bij nieuwe ontwikkelingen, maar ook als het gaat over de besteding van dit krediet, tijdig informeren met brieven en waar nodig ook met informatiebijeenkomsten. Voorop staat dat wij Oekraïense vluchtelingen gastvrij verwelkomen in onze gemeente en er alles aan doen om hen een veilig thuis te bieden in onze gemeentelijke opvanglocaties.

Leeuwarden, 31 januari 2023,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	2151
Extern Zaak ID	2022-276318
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	22 februari 2023
Agendapunt	5.1
Titel	Vaststellen Bestemmingsplan Leeuwarden - Middelsee fase 2, inclusief stedenbouwkundig basisplan, beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria De Fellingen en beeldkwaliteitplan en welstandscriteria Wetterstêd II (Súd
Eigenaar	Herder den, Anne den
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
Raadsvoorstel Middelsee fase 2
Reactienota Middelsee fase 2
Ambtshalve wijzigingsvoorstellen Middelsee fase 2
brief van college - stikstofberekening 8-2-2023
Stikstof memo + berekening Leeuwarden - Middelsee jan 2023

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	17 januari 2023
Besluitvorming (raad)	**22 februari 2023**

Toelichting

Het bestemmingsplan voor Middelsee fase 2 heeft met bijbehorende stukken (beeldkwaliteitsdocumenten) ter inzage gelegen. Er zijn vijf zienswijzen ingediend, onder andere door Provincie Fryslân, ProRail en gebruikers van het gebied. Het college heeft besloten om op grond van de ontvangen zienswijzen enkele aanpassingen en aanvullingen in het bestemmingsplan door te voeren. Het college stelt de gemeenteraad voor om in te stemmen met de aanpassingen en het bestemmingsplan (met bijbehorende documenten) vast te stellen.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen om:
a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake Het bestemmingsplan “Leeuwarden - Middelsee fase 2” vast te stellen;

b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” vast te stellen;
c. Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06029BP00-VG01;
d. Het stedenbouwkundig basisplan “Middelsee” ongewijzigd vast te stellen;
e. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria “Wetterstêd II (Súd)” vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;
f. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria “De Fellingen” vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;
g. De beeldkwaliteitsplannen en de welstandsrichtlijnen in werking te laten treden een dag na bekendmaking hiervan;
h. Geen exploitatieplan vast te stellen;
i. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

Besluit

1. De gemeenteraad besluit
a. De reactie- en antwoordnota zienswijzen inzake Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” vast te stellen;
b. De nota ambtelijke aanpassingen inzake het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” vast te stellen;
c. Het bestemmingsplan “Leeuwarden – Middelsee fase 2” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.06029BP00-VG01;
d. Het stedenbouwkundig basisplan “Middelsee” ongewijzigd vast te stellen;
e. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria “Wetterstêd II (Súd)” vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;
f. Het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria “De Fellingen” vast te stellen en deze onderdeel te laten uitmaken van de welstandsnota;
g. De beeldkwaliteitsplannen en de welstandsrichtlijnen in werking te laten treden een dag na bekendmaking hiervan;
h. Geen exploitatieplan vast te stellen;
i. Op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing te verklaren;

Toelichting

De fractie van FvD stemt tegen.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Bestemmingsplan Leeuwarden - Middelsee fase 2 vaststellen, inclusief stedenbouwkundig basisplan, beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria De Fellingen en beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria Wetterstêd II (Súd)

Zaaknummer: 2022-276318

Aan de gemeenteraad.

Aanleiding
Het ontwerpbestemmingsplan ‘Leeuwarden – Middelsee fase 2’ heeft met bijbehorende stukken (stedenbouwkundig basisplan, beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria De Fellingen en beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria Wetterstêd II (Súd)) ter visie gelegen vanaf 29 september 2022. Het is nu gereed om vastgesteld te worden.

Context
Ontwikkelkader Middelsee-De Werp
Op 7 april 2021 heeft uw gemeenteraad het Ontwikkelkader Middelsee-De Werp vastgesteld. Voorafgaand daaraan waren al eerder globalere stukken vastgesteld, namelijk de Structuurvisie De Zuidlanden (2011) en het Masterplan (2018). Het Ontwikkelkader geeft al meer richting aan de invulling van het gebied. De kaders en uitgangspunten zijn in het Ontwikkelkader vastgesteld. Hierbij gaat het onder andere om de uitgangspunt om een ongedeelde en inclusieve wijk te ontwikkelen waar voor woningen in verschillende prijsklassen voor verschillende doelgroepen gebouwd wordt, maar waar ook in een compleet programma voor wonen, werken, studeren, recreëren en winkelen voorzien wordt. Het Ontwikkelkader is nu weer verder uitgewerkt in een stedenbouwkundig basisplan en een bestemmingsplan.

Eén bestemmingsplan voor een groot gebied
Het bestemmingsplan “Leeuwarden - Middelsee fase 2” omvat een groot te ontwikkelen gebied. In de Zuidlanden wordt buurtschap voor buurtschap van een stedenbouwkundig plan en bestemmingsplan voorzien. In Middelsee fase 2 is gekozen voor één groot bestemmingsplan omdat dit duidelijkheid geeft voor de huidige en toekomstige bewoners. Daarnaast betekent één plan dat er ook één planologische procedure (Raad van State) mogelijk is.

Het bestemmingsplan maakt ten hoogste 2.175 woningen mogelijk met bijbehorende voorzieningen als sportvelden, horeca, detailhandel, onderwijs en zorg. Het bestemmingsplan legt de mogelijke bouwvolumes van de woningen en andere gebouwen vast. Omdat het een bestemmingsplan is voor een groot gebied en met een lange doorlooptijd, is het plan flexibel opgesteld. Hierdoor is het een toekomstbestendig plan en kan ingespeeld worden op o.a. de demografische- en marktontwikkelingen. Daarom worden de segmenten van de woningen niet in het bestemmingsplan vastgelegd. Daarnaast is voor Middelsee gekozen voor een vernieuwend mobiliteitsconcept. In Middelsee staan fietsers en voetgangers op één. Daar zijn de structuren ook op gericht. De auto staat voor een groot deel op afstand van de woningen, in mobiliteitshubs. Minder autoverkeer door de woonstraten komt de woon- en leefkwaliteit ten goede in de buurten. Ook voor Leeuwarden nieuwe

concepten ten aanzien van deelmobiliteit zullen hier verder uitgewerkt worden.

Het stedenbouwkundig basisplan "Middelsee", het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria "Wetterstêd II (Súd)", het Beeldkwaliteitsplan en Welstandscriteria "De Fellingen"
Het stedenbouwkundig basisplan is gebaseerd op het Ontwikkelkader. Het schetst een duidelijk beeld van hoe de deelgebieden er uit komen te zien: type woningen, dichtheid, gestapelde woningen of grondgebonden, hoogte, eventuele menging met andere functies. Daarnaast is aandacht voor onder andere de groenstructuur en de verkeersstructuur. Het stedenbouwkundig basisplan is niet uitgewerkt op perceelsniveau.

Voor de deelgebieden Wetterstêd II en De Fellingen is er een nadere en gedetailleerdere uitwerking gemaakt van het stedenbouwkundig basisplan in de vorm van een beeldkwaliteitsplan (BKP) en welstandscriteria. De geldende welstandsnota biedt onvoldoende toetsingskader om toekomstige aanvragen voor een omgevingsvergunning voor de woningen te beoordelen. Daarom zijn er aparte welstandsrichtlijnen opgesteld.
De reden waarom voor deze twee deelgebieden al een uitwerking is gemaakt, is dat er binnen Middelsee fase 2 met deze deelgebieden gestart gaat worden. Voor de andere deelgebieden binnen het gebied Middelsee fase 2 zal de uitwerking in BKP en welstandscriteria (en besluitvorming daaromtrent) in een later stadium plaatsvinden. Op die manier kan er ingespeeld worden op ontwikkelingen in de markt.

Eerdere informatieverstrekking en communicatie
Voorafgaand aan de formele procedure zijn omwonenden diverse keren bijgepraat, onder andere over het stedenbouwkundig basisplan (25 april 2022 in het Landbouwmuseum). Daarnaast hebben één op één (keukentafel-) gesprekken plaatsgevonden met bewoners van het gebied.
Op 12 september 2022 is uw gemeenteraad bijgepraat over de ontwikkeling van Middelsee in het zogenaamde "startprogramma gemeenteraad: De Zuidlanden".
Tijdens de ter inzage termijn hebben er twee inloopbijeenkomsten plaatsgevonden. De eerste, op 6 oktober 2022, was bedoeld voor bewoners van de wijk Nijlân. De tweede inloopbijeenkomst, op dinsdag 11 oktober 2022, betrof een algemene inloopbijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomsten kon op een informele manier kennis genomen worden van het plan en konden vragen worden gesteld over de inhoud en procedure. De bijeenkomsten zijn goed bezocht.

Afwijken parkeernorm
Verkeerskundig zal de wijk Middelsee anders van opzet worden dan de meeste Leeuwarder wijken. De voetganger staat op één, daarna volgt de fiets. Er zal dus een fijnmazig netwerk van langzaamverkeer-verbinden zijn. Lopend of fietsend kun je binnen de wijk sneller bij een voorziening zijn dan met de auto. In de wijk zullen deelauto's beschikbaar komen. Voor de auto's geldt dat de Redbadwei de hoofdontsluiting is. Alle woningen zijn per auto bereikbaar, echter, het parkeren kan niet in alle gevallen direct bij de woning. Er worden parkeervelden gerealiseerd waar (met name voor een eventuele tweede auto) geparkeerd kan worden.

Supermarkt
Ter plaatse van (een deel van) de voorzieningenzone is een zogenaamde “witte vlek” op de verbeelding van het bestemmingsplan te zien. Er zijn duidelijke plannen en voornemens van de gemeente over de wijze waarop en met welke functies dit gebied ingericht gaat worden. Het gebied zal gevuld worden met maatschappelijke functies, waaronder eerstelijnszorg, een supermarkt, parkeren en een woonfunctie bovenop de andere functies. Uit het ladder-onderzoek is gebleken dat er op dit moment onvoldoende ruimte (m^2’s) beschikbaar is in Leeuwarden om op deze locatie een volwaardige supermarkt te realiseren. Omdat de inrichting van dit deel van de voorzieningenzone als één geheel plaats zal vinden, is er voor gekozen om het gebied niet van nieuwe bestemmingen te voorzien. Een supermarkt kan in de toekomst in aanmerking komen zich op deze locatie in Middelsee te vestigen, mits voldoende m^2 elders in de stad worden verlaten en wegbestemd. Na het doorlopen van de separate tender wordt voor de witte vlek pas de bestemming gewijzigd.

Spooraquaduct
Op dit moment ziet het er naar uit dat er voldoende geld beschikbaar komt om een deel van het spoor langs de wijk Middelsee te verdiepen en een spooraquaduct aan te leggen. Dit speelt direct ten westen van het plangebied van Middelsee fase 2. Dit kan kansen bieden voor de nieuwe wijk. Er ontstaat naar alle waarschijnlijkheid ruimte die op verschillende manieren ingevuld kan worden. Aangezien nu niet bekend is op welke termijn die ontwikkeling plaatsvindt en hoe het ruimtebeslag er uit zal zien, is er in het bestemmingsplan voor Middelsee fase 2 geen rekening mee gehouden. De ontwikkelingen zullen worden gevolgd. Indien nodig kan er te zijner tijd met een omgevingsvergunning of omgevingsplan ingespeeld worden op een invulling van het gebied.

Procedure
- Wettelijk vooroverleg bestemmingsplan: In het kader van het wettelijk vooroverleg op grond van artikel 3.1.1. Bor is het plan voorgelegd aan verschillende partijen, waaronder Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân. Deze partijen hebben gereageerd. Naar aanleiding van de reactie is het plan op enkele punten aangevuld en aangepast. De reactienota is opgenomen als bijlage 35 bij het bestemmingsplan.
- Voorontwerp – inspraak: Het voorontwerpbestemmingsplan heeft niet ter visie gelegen in het kader van de inspraak. Dit is niet noodzakelijk in die gevallen waarin de gemeenteraad kaders heeft vastgesteld. In dit geval vormt het Ontwikkelkader Middelsee-De Werp het kader voor het bestemmingsplan. Bovendien heeft een aantal keren overleg met de bestaande bewoners van het gebied plaatsgevonden.
- Het ontwerpbestemmingsplan heeft in de periode vanaf 29 september 2022 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn 5 zienswijzen ontvangen.

Zienswijzen
Er zijn 5 zienswijzen ontvangen (Fietsersbond, ProRail, Provincie, bewoner binnen het plangebied, gebruiker van gronden nabij het plangebied). De zienswijzen gaan met name in op de parkeernorm, de bereikbaarheid van station Werpsterhoeke, het onderzoek naar mogelijke trillingshinder, de uitspraak van de Raad van State over stikstof, stedenbouwkundige

uitgangspunten in relatie tot de bestaande bebouwing. Voor de reactie op de zienswijzen wordt verwezen naar de bijgevoegde reactienota. De zienswijzen leiden tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

Ambtshalve wijzigingen
Ambtshalve wordt voorgesteld om enkele wijzigingen door te voeren. Dit betreft met name het herstel van regels/verbeelding in verband met bestaande rechten en vigerende bestemmingen. De ambtshalve wijzigingen zijn opgenomen in de 'Nota ambtshalve wijzigingsvoorstellen' in de bijlage.

Geen exploitatieplan nodig
Door middel van de grondexploitatieregeling in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten. Op grond van de genoemde wet- en regelgeving wordt van deze verplichting afgezien als het kostenverhaal anderszins verzekerd is. Voorafgaand aan de vaststelling van het planologisch besluit (bestemmingsplan) dient duidelijk te zijn op welke wijze de kosten zullen worden verhaald. De binnen Middelsee fase 2 te ontwikkelen gronden zijn, op een aantal percelen na, in eigendom van de gemeente. Ten aanzien van de verkrijging van deze percelen zijn sluitende afspraken gemaakt. Kostenverhaal is hiermee anderszins verzekerd. Het is niet noodzakelijk een exploitatieplan op te stellen zoals bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.

Financiën
Het plangebied Middelsee fase 2 maakt deel uit van het staduitbreidingsplan De Zuidlanden/Middelsee. Voor de Zuidlanden/Middelsee is een exploitatieopzet vastgesteld waar het plan Middelsee fase 2 deel van uitmaakt. De exploitatieopzet Zuidlanden/Middelsee is kostendekkend voor alle deelplannen gezamenlijk en is recentelijk geactualiseerd.

Vervolg
Na vaststelling van het bestemmingsplan door uw gemeenteraad wordt het besluit gepubliceerd en bestaat er de mogelijkheid beroep aan te tekenen bij de Raad van State. Het vaststellingsbesluit met betrekking tot het stedenbouwkundig basisplan, het beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria De Fellingen, het beeldkwaliteitsplan en welstandscriteria Wetterstêd II (Súd) wordt ook gepubliceerd; hier staat geen bezwaar of beroep tegen open.

Leeuwarden, 17 januari 2023,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan 'Leeuwarden – Middelsee fase 2'

Het ontwerpbestemmingsplan 'Leeuwarden – Middelsee fase 2' heeft met bijbehorende stukken (o.a. stedenbouwkundig basisplan, beeldkwaliteitplan De Fellingen en beeldkwaliteitplan Wetterstêd Súd) in de periode vanaf 29 september 2022 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn vijf zienswijzen ontvangen.

Hieronder wordt de inhoud van de zienswijzen samengevat en volgt per punt het gemeentelijke commentaar.

Zienswijze 1 Fietsersbond

A. *De Fietsersbond Leeuwarden verzoekt in de zienswijze om de parkeernorm binnen Middelsee fase 2 naar beneden te brengen. Als reden voor dit verzoek geeft de Fietsersbond de noodzaak tot verduurzaming c.q. het creëren van een gezonde leefomgeving en dus de noodzaak om mensen te stimuleren te gaan lopen en fietsen. Daarbij vindt de Fietsersbond het van belang dat de openbare ruimte uitnodigend is ingericht op het gebied van lopen en fietsen, dat er vrijliggende fietspaden en wandelpaden komen, dat de routes "groen" ingericht worden. Ook verzoekt de Fietsersbond de route naar het toekomstige station Werpsterhoek zo in te richten ingericht dat het autogebruik wordt ontmoedigd en het gebruik van de fiets /wandelen gestimuleerd wordt.*
B. *Daarnaast geeft de Fietsersbond aan het belangrijk te vinden dat parkeerplaatsen van zodanige bestrating worden voorzien dat het de waterbergende capaciteit vergroot en dat het ook vergroenend werkt. Mede hierdoor zal het minder warm worden.*

Reactie:

A. De ambities en uitgangspunten met betrekking tot duurzame mobiliteit in Middelsee biedt ruimte om de vigerende parkeernormen naar beneden bij te stellen. Hiermee wordt dus al afgeweken van de gemeentelijke parkeernormen, zoals vastgesteld door de gemeenteraad. In de woongebieden is de auto 'te gast' en geldt langzaam verkeer als de norm, onder andere door toepassing van een snelheidsregime van 15 km/u of 30 km/u. Ook is er sprake van een fijnmazig netwerk van voet- en fietspaden. Door de inzet van het mobiliteitsconcept (o.a. voetganger en fietser op 1, deelmobiliteit, goed openbaar vervoer) wordt autogebruik ontmoedigd.
   Bij de uitgangspunten voor bestemmingsplan Middelsee is derhalve al rekening gehouden met de door de Fietsersbond ingebracht punten. Een volledige uitwerking van het verkeersconcept is opgenomen in hoofdstuk 4.2 van de toelichting van het bestemmingsplan.
B. De parkeerplaatsen op de parkeerterreinen (buiten de woonstraten) zullen niet worden uitgevoerd in gesloten verharding, maar op een manier waarbij regenwater kan passeren. Hierdoor kan regenwater goed infiltreren in de bodem en krijgt het parkeerterrein een groenere uitstraling.

Conclusie zienswijze 1: deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing in het bestemmingsplan.

Zienswijze 2 - bewoner

A. *Indiener verzoekt hun boerderijpand deel uit te laten maken van de Dijktuinen, zoals beschreven in het stedenbouwkundig basisplan. Indiener geeft aan dat de Dijktuinen verschillende woonsferen verbinden en een rol vervullen in het sociale netwerk. Daarnaast kunnen aan de Dijktuinen bijzondere plekken gemaakt worden en zullen highlights aan elkaar geregen worden, zoals het landbouwmuseum en Palsma Zathe. Indiener geeft aan dat, ondanks dat hun boerderijpand een culturele functie vervult en een highlight is, de boerderij niet is opgenomen in de Dijktuinen.*

B. *Indiener geeft aan dat alle boerderijen in Middelsee onderdeel zijn van de groenstructuur, behalve hun boerderij. Ook om deel uit te maken van de hoofdgroenstructuur zou indiener graag zien dat hun boerderij aan de Dijktuinen wordt toegevoegd.*
C. *Indiener vindt dat hun boerderij ook onderdeel uit zou moeten maken van de in het stedenbouwkundig basisplan genoemde Hooiwegen omdat hun boerderij ten westen van de oude zeedijk ligt. De functie en uitstraling van de Hooiwegen, zou ook goed passen bij de boerderij van indiener.*

Reactie:

A. De boerderij van indiener is niet opgenomen in de Dijktuinen omdat het perceel niet direct aan de Dijktuinen is gesitueerd zoals bij de andere objecten waar de indiener naar refereert wel het geval is. Tussen het perceel en de Dijktuinen ligt een te ontwikkelen bouwveld. Bouwveld en het perceel van de indiener maken onderdeel uit van het deelgebied Barrahus. Dit maakt dat de boerderij van indiener niet toegevoegd kan worden aan de Dijktuinen.
B. Enkel boerderijen direct gelegen aan de hoofdgroenstructuur zijn opgenomen in de Dijktuinen. Overijsselseweg 16 is een voormalige boerderij en ligt ook niet aan de groenstructuur en maakt om dezelfde reden geen onderdeel uit van de Dijktuinen.
C. De grens van de Hooiwegen ligt op de oude zeedijk. Dit is niet de Bredyk, maar de Piskhoarnedyk. De Dijktuinen volgt de oude dijkstructuur. De bebouwing ten oosten van de Piskhoarnedyk valt binnen deelgebied Barrahus. Vanuit ruimtelijk oogpunt is het wenselijk dat het betreffende perceel de huidige formele en statige rol blijft vervullen aan de Bredyk. Deze ruimtelijke status is in het basisplan ondersteund door een vrijwaren van een perspectief vanaf de Overijsselselaan op het gebouw en perceel.

Conclusie zienswijze 2: deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing in het stedenbouwkundig basisplan.

Zienswijze 3 - ProRail

Op 1 december 2022 heeft een overleg plaatsgevonden tussen ProRail, gemeente en Rho adviseurs. Het doel van het gesprek was de zienswijze te bespreken om te onderzoeken of de gemeente de punten op de juiste manier heeft geïnterpreteerd. Ook een oplossingsrichting is besproken.

A. *Parkeernorm. ProRail geeft aan dat zolang wordt voorzien in meerdere parkeerplaatsen per huishouden (zowel bij de woning als verderop in de wijk), het niet waarschijnlijk is dat nieuwe bewoners kiezen voor lopen en fietsen naar het station en/of reizen met de trein. ProRail geeft aan dat juist een provinciehoofdstad het aan zou moeten durven om een lagere parkeernorm te koppelen aan dit verdere duurzame plan voor de wijk Middelsee. Hierbij noemt ProRail als voorbeeld een parkeernorm van 1,0 voor het gehele plangebied, dus maximaal 1 auto per huishouden.*
B. *De loop- en fietsbereikbaarheid van station Werpsterhoeke. ProRail geeft aan dat station Werpsterhoeke een grote kans is voor de duurzame bereikbaarheid van de wijk Middelsee. Dat zou een reden zijn om de loop- en fietsbereikbaarheid te beschrijven in dit bestemmingsplan, ook al valt het station buiten het plangebied van dit bestemmingsplan.*
C. *Stedenbouwkundige keuzes bereikbaarheid station. ProRail heeft eerder aangegeven de locatiekeuze van de sportvelden niet geschikt te vinden. Dit zorgt ervoor dat bewoners, die ten opzichte van het station aan de andere zijde van de sportvelden wonen, verder moeten lopen of fietsen naar het station. Bovendien zou dit een sociaal onveiliger route met zich meebrengen. Vanuit het nabijheidsbeginsel is het dus beter om niet de sportvelden maar de woningen nabij het station te realiseren.*
D. *Punt A, B en C dragen volgens ProRail ook bij aan de leefbaarheid, duurzaamheid, verkeersveiligheid, ruimte voor andere omgevingsopgaven als energietransitie en klimaatadaptatie, inclusiviteit/brede welvaart.*
E. *Trillingen. Met betrekking tot trillingen veroorzaakt door het treinverkeer geeft ProRail aan dat in het kader van het trillingsonderzoek te kort is gemeten. Eén trein van ieder type zou niet voldoende zijn. De enige manier om vast te stellen dat die ene gemeten trein in voldoende mate representatief is, is door meer treinpassages over een langere periode te*

meten. Daarnaast onderbouwt het trillingsrapport niet op welke manier de aanleg van een wal en de ophoging van het land zou leiden tot een reductie van trillingen. Om die redenen vindt ProRail dat er wel degelijk aanleiding is om aan de uitkomsten van het onderzoek te twijfelen. ProRail verzoekt alsnog zorgvuldig onderzoek uit te voeren.

Reactie:

A. Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat de treinreizigers deels ook van aanvullend busvervoer afhankelijk zijn, de dekkingsgraad daarvan in Friesland is helaas niet zodanig dat het openbaar vervoersysteem voor alle doelgroepen een optie is. De auto zal hierdoor een belangrijke rol in de vervoersbehoefte blijven spelen. Wel is in de opzet van Middelsee het concept deelmobiliteit meegenomen, waardoor de behoefte tot autobezit zo veel mogelijk beperkt kan worden.
   Daarnaast dient opgemerkt te worden dat de verkeersstructuur in Middelsee zodanig is dat voor langzaam verkeer rechtstreekse routes worden gecreëerd terwijl auto's moeten omrijden. Hierdoor is de reistijdverhouding bij interne verplaatsingen in de wijk gunstig voor langzaam verkeer, dit zou bij interne verplaatsingen het gebruik van de auto moeten ontmoedigen.
   De parkeernorm voor Middelsee is al lager dan de huidige parkeernormen die gelden in Leeuwarden. ProRail spreekt over een parkeernorm van 1,0 voor het gehele plangebied. Er kan echter niet gesproken worden van een algemene parkeernorm voor woningen omdat verschillende types woningen verschillende parkeernomen hebben. Sommige zijn hoger dan 1 en andere lager dan 1.
   Alle parkeerplaatsen in de wijk boven de norm van 1,0 worden op overloopparkeerterreinen en/of hubs aangelegd, waardoor deze locaties op termijn ook anders ingevuld kunnen worden zodra het station Werpsterhoeke functioneert en de autodruk daardoor afneemt.

B. In het plan is beschreven dat gestreefd wordt naar een fijnmazig netwerk voor langzaam verkeer, ook richting het toekomstige station Werpsterhoeke.
   Er is een fietssnelweg/doorfietsroute dwars door het plangebied Middelsee van noord naar zuid, met een fietstunnel onder de doorgaande autoringstructuur. Deze route door het plangebied sluit aan op snelle fietsroutes over de brug de stad in en via fietstunnels onder knooppunt Werpsterhoeke in zuidelijke/zuidwestelijke richting. Er zijn bestaande oost-west fietsverbindingen met 3 tunnels onder de invalsweg (Overijsselselaan). Tevens is er nog een te realiseren zuidelijk gelegen fietstunnel oost – west met een ongelijkvloerse passage ter hoogte van de Overijsselselaan voor de verbinding van Techum/De Klamp/Unia met het station.
   Er zal derhalve sprake zijn van een goede loop- en fietsbereikbaarheid van het station Werpsterhoeke.

C. Diverse belangen voor de stedebouwkundige opzet en het functioneren van dit nieuwe stadsdeel zijn in een eerder stadium uitgebreid overwogen en afgewogen. Dit heeft geleid tot het "Ontwikkelkader Middelsee-de Werp" met de sportfaciliteiten op deze locatie langs het spoor. De nabijheid van woningen ten gunste van voorzieningen in Middelsee speelt in deze afweging een rol.

   In het traject van de realisatie van het station Werpsterhoeke is door de NS in 2020 een pino-analyse uitgevoerd op basis van het plan uit genoemd ontwikkelkader (met de sportvelden op de locatie zoals nu in het bestemmingsplan opgenomen). Op basis van het eindbeeld ontstaat voldoende reizigersstroom/vervoerspotentieel om een station te rechtvaardigen (positief qua exploitatie).
   De ontwikkeling van het gebied direct rondom het toekomstige station is geen onderdeel van het voorliggende bestemmingsplan. Maar dat is wel het gebied wat in de meest gunstige invloedscirkel, qua vervoerswaarde, van het station gelegen is. De programmering voor dat gebiedsdeel moet nog vastgesteld worden. Woningbouw is daarbij één van de kansrijke functies/programma; ook en juist voor het nut van het station.

D. Ons inziens is in het plan de leefbaarheid, duurzaamheid en verkeersveiligheid geborgd. Er wordt een robuuste groenstructuur gerealiseerd waarbij ook duurzaamheids- en klimaatadaptieve maatregelen worden getroffen. Dit staat beschreven in het stedenbouwkundig basisplan. De verkeersveiligheid wordt geborgd door het langzaamverkeer te scheiden van het autoverkeer en kruispunten zorgvuldig in te richten. Fietsers en voetgangers staan op 1, auto volgt daarna. Dat is duidelijk zichtbaar in de opzet en structuur van de wijk. De wijk wordt gasloos, waardoor er sprake is van energietransitie (van gas naar volledige elektriciteit). Inclusiviteit uit zich in de verschillende woningtypes. De voorzieningenzone is globaal centraal in het plan gesitueerd, waardoor deze voor alle bewoners snel en goed bereikbaar is. Ons inziens zijn de door ProRail aangedragen punten voldoende geborgd in dit plan.

E. Er zal aanvullend trillingsonderzoek plaatsvinden. Echter, dat onderzoek zal pas uitgevoerd worden zodra het terrein bouwrijp gemaakt is en opgehoogd is. Dan is er sprake van een definitieve situatie met betreking tot de ondergrond en zetting. Een meting op dat moment geeft betere informatie over mogelijke trillingshinder voor de te realiseren woningen. Om te borgen dat dit onderzoek na vaststelling van het bestemmingsplan plaatsvindt, wordt een voorwaardelijke verplichting in de regels opgenomen voor de te bouwen woningen in een zone van 100 meter vanuit het spoor. De toelichting zal worden aangepast in die zin dat de aanvullende regeling zal worden uitgelegd.

   De volgende voorwaardelijke verplichting zal worden opnemen in de regels van de woonbestemming, waarbij de eerste regel ziet op trillingsonderzoek op gebouwniveau. De tweede regel op maaiveldniveau. Als uit het trillingsonderzoek op maaiveldniveau blijkt dat de trillingen binnen de normen blijven, dan stopt de oderzoeksverplichting. Voldoe je hier niet aan, dan moeten berekeningen uitgevoerd worden op gebouwniveau. Hiervoor is de eerste regel opgenomen.

   De formulering van de voorwaardelijke verplichting luidt als volgt:
   15.2.1 Voorwaardelijke verplichting
   a. Het bouwen van bouwwerken is alleen toegestaan binnen de aanduiding 'overige zone - aandachtsgebied trillingen' wanneer uit een (dynamische) berekening van de trillingssterkte blijkt dat er wordt voldaan aan de streefwaarden voor woningen in nieuwe situaties voor herhaald voorkomende trillingen zoals bedoeld in de Meet- en beoordelingsrichtlijn “Hinder voor personen in gebouwen” (Stichting Bouwresearch, geactualiseerde versie 2002).
   b. In afwijking van lid a. is het bouwen van bouwwerken binnen de aanduiding 'overige zone - aandachtsgebied trillingen' toegestaan indien uit trillingsonderzoek blijkt dat de trillingssterkte op maaiveldniveau voldoet aan de streefwaarden voor woningen in nieuwe situaties voor herhaald voorkomende trillingen zoals bedoeld in de Meet- en beoordelingsrichtlijn “Hinder voor personen in gebouwen” (Stichting Bouwresearch, geactualiseerde versie 2002).

<u>Conclusie zienswijze 3:</u> deze zienswijze leidt tot een aanpassing in het bestemmingsplan in die zin dat in de regels een voorwaardelijke verplichting wordt opgenomen met betrekking tot het uitvoeren van trillingsonderzoek en dat deze regeling in de toelichting wordt uitgelegd.

<u>Zienswijze 4 – Provincie Fryslân</u>

Op 1 december 2022 heeft een overleg plaatsgevonden tussen Provincie Fryslân en gemeente. Het doel van het gesprek was de zienswijze inhoudelijk te bespreken. Ook is besproken of de voorgestelde manier van beantwoorden van de zienswijze, aanvaardbaar is voor de provincie.

A. *De zienswijze van Provincie Fryslân gaat in op het onderwerp stikstof. Provincie Fryslân geeft aan, in de lijn van de overlegreactie, van mening te zijn dat extern salderen een betere optie zou zijn dan intern salderen. In het plan Middelsee is de systematiek van intern salderen gehanteerd. Intern salderen zou lastiger te onderbouwen zijn omdat de provincie aangeeft dat een deel van de gronden van Middelsee fase 2 nu al bouwrijp gemaakt zou worden. Extern salderen zou betekenen dat stikstofrechten voor circa € 50.000,- aangekocht zouden moeten worden, dit zou een verminderen van de veestapel met 60 koeien betekenen.*
B. *Vervolgens geeft de provincie aan dat de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 2 november jl. een uitspraak heeft gedaan over de algemene vrijstelling voor bouw- en aanlegactiviteiten van de stikstofuitstoot. De provincie geeft aan kennis genomen te hebben van de berekeningen en geeft aan in te kunnen stemmen met de berekeningen. De toelichting van het bestemmingsplan moet nog wel aangepast worden in die zin dat de consequenties van het vervallen van de algemene vrijstelling voor bouw- en aanleg in de plantoelichting verwerkt moet worden.*
C. *De provincie geeft aan dat er een nieuwe versie van de Aerius-calculator verwacht wordt op 22 november 2022 en dat het wijs is de berekeningen (opnieuw) uit te voeren met deze nieuwe versie. Hierin worden namelijk nieuwe stikstofgevoelige gebieden geïntroduceerd.*
D. *De provincie concludeert in te kunnen stemmen met het bestemmingsplan Leeuwarden – Middelsee fase 2 indien:*
    a. *In de plantoelichting, conform de uitspraak van 2 november 2022, de stikstofeffecten van de bouw- en aanlegfase van het plan worden onderbouwd (punt B hiervoor beschreven);*
    b. *De stikstofberekeningen geactualiseerd worden door deze uit te voeren met de nieuwste versie van de Aerius-calculator waarvan de verwachte releasedatum 22 november 2022 is (punt C hiervoor beschreven).*

Reactie:

A. De gemeente heeft inderdaad gekozen voor intern salderen. De voormalige eigenaren van de gronden van Middelsee, de boeren, zijn al uitgekocht. Zij pachten de gronden op dit moment. Tot het moment dat de werkzaamheden starten zal de grond agrarisch worden gebruikt en bemest. In de Memo “nadere onderbouwing stikstof Middelsee fase 2” (bijgevoegd bij het bestemmingsplan) is onderbouwd hoe de gemeente tegen het stikstof vraagstuk aan kijkt. Extern salderen zal op dit moment niet onderzocht worden om meerdere redenen. Beknopt komen deze hierop neer:
    - Feitelijk komt de stikstofberekening in de min uit, er wordt meer dan voldoende landbouwgrond uit het gebruik onttrokken ten behoeve van deze ontwikkeling;
    - Er zijn al boeren uitgekocht, financieel kan dit niet nog een keer;
    - Buiten het plangebied boeren (of rechten) uitkopen, zorgt naar verwachting voor veel onnodige en niet terechte maatschappelijke onrust. Die onrust wordt in Middelsee niet verwacht vanwege het al jaren durende ingezette woningbouwtraject waar eigenaren en bewoners in en buiten het gebied bij zijn betrokken.

   Overigens wordt er in het plangebied van Middelsee fase 2 nog niets bouwrijp gemaakt. In 2019 is een omgevingsvergunning verleend (Omgevingsvergunning Leeuwarden - Grondwerk Middelsee). Deze vergunning wordt nu uitvoering gegeven. Daarnaast wordt er een gronddepot ingericht, waarvoor ook een separate vergunning is verleend.
B. De uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 2 november jl. over de algemene vrijstelling voor bouw- en aanlegactiviteiten van de stikstofuitstoot is bij ons bekend. De gevolgen hiervan zullen worden verwerkt in het bestemmingsplan en beschreven in de toelichting.
C. Het is ons bekend dat er een nieuwe versie van de Aerius-calculator aan komt, waarin de rekensystematiek is aangepast. Ten behoeve van de aangepaste rekenmethode is een veegbesluit genomen. Hierin staan de aanpassingen die doorgevoerd gaan worden in de nieuwe Aerius calculator die eind januari 2023 wordt verwacht. Het is echter mogelijk de informatie uit het veegbesluit handmatig in te voeren in de huidige calculator en vervolgens de berekening uit te voeren, waarmee voldaan wordt aan de gewijzigde eisen. Deze

berekening is uitgevoerd. De uitkomst wijzigt niet ten opzichte van de eerdere berekening, waardoor het bestemmingsplan uitvoerbaar is op het gebied van stikstof.

D. Zoals hiervoor onder punt B en C omschreven, zal er tegemoet gekomen worden aan de door de provincie ingebrachte punten.

Conclusie zienswijze 4: deze zienswijze leidt tot een aanpassing in het bestemmingsplan in die zin dat:

- de toelichting wordt aangepast in die zin dat de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State van 2 november jl. wordt verwerkt in de toelichting (bouwfase opnemen en motiveren); en
- er aangepaste berekeningen (Aerius-calculator) worden toegevoegd als bijlage bij de toelichting.

Zienswijze 5 – naburige grondeigenaar

A. Indiener verzoekt (in de zienswijze en in een aanvulling daarop) de gronden in een deel van "Boksumerhoeke" van een ruimere bestemming te voorzien. De bestemming in het ontwerpbestemmingsplan is Woongebied en Groen. Specifiek verzoekt hij wonen met veestalling en aangrenzend weiland mogelijk te maken.

Reactie

A. Er heeft een gesprek plaatsgevonden met indiener van de zienswijze. Hierin heeft hij zijn iedeën toegelicht. Een deel van de gronden van indiener zullen worden gebruikt voor een ontwikkeling van een derde partij, waardoor hij minder gronden tot zijn beschikking heeft voor zijn vee en zijn veestalling.
   Het tijdelijk huren van gronden in het plangebied van Middelsee fase 2 behoort tot de mogelijkheden, die met indiener besproken zijn. Zodra het door indiener bedoelde deel van de wijk "Boksumerhoeke" ontwikkeld wordt, komen de woonkavels van "Boksumerhoeke" op de markt. Indiener zou een kavel kunnen kopen om er een woning op te bouwen. De combinatie met het houden van vee zal niet mogelijk zijn. Dit betekent namelijk dat er in een zone van 50 à 100 m rond de veehouderij geen andere woningen gebouwd kunnen worden. Dat is qua gewenste functionele invulling niet de opzet van het plan Middelsee fase 2, waarin met name woningbouw mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast is het vanuit de exploitatieopzet niet verantwoord. Om die redenen zal het bestemmingsplan Middelsee fase 2 niet aangepast worden om een veehouderij mogelijk te maken.

Conclusie zienswijze 5: deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van het bestemmingsplan

Conclusie:
Zienswijze 3 en 4 leiden tot een aanpassing in het bestemmingspan.

Ambtshalve ingebrachte wijzigingsvoorstellen

Ambtshalve voorgestelde wijzigingen in regels en verbeelding bestemmingsplan

1) In de bestemming Gemengd – 1 is de bouwhoogte niet juist uit het stedenbouwkundig basisplan overgenomen in de planregels. In het ontwerpbestemmingsplan is binnen de bestemming Gemengd – 1 overal 24 m bouwhoogte toegestaan. De bedoeling van het stedenbouwkundig basisplan is met getrapte bouwhoogtes te werken, zoals ook in de andere delen van het plangebied in de planregels is opgenomen.

   Voorgesteld wordt de bouwregels onder 5.2.1. onder a. als volgt aan te passen:

   a. de bouwhoogte van een hoofdgebouw mag niet meer bedragen dan 16 m, met dien verstande dat ten behoeve van de realisering van ruimtelijke accenten zoals aangegeven in paragraaf 2.3 van de toelichting, een bouwhoogte is toegestaan van:
      1. ten hoogste 20 m voor lage accenten;
      2. ten hoogste 24 m voor hoge accenten.

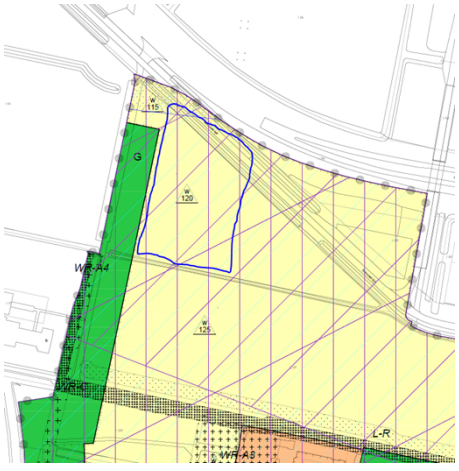
2) Gezien de ontwikkelingen op het gebied van elektrisch rijden, wordt voorgesteld het begrip ‘verkooppunt motorbrandstoffen’ aan te passen door het cursieve deel er aan toe te voegen.

   Verkooppunt motorbrandstoffen = **“**een geheel van gebouwen en bouwwerken waar motorbrandstoffen*, waaronder tevens elektriciteit en daaraan verwante energie wordt begrepen,* ter verkoop worden opgeslagen en ter verkoop worden aangeboden.”

---

3) In de Hub in het noordelijk deel van De Fellingen zal een kleedruimte gecombineerd met een opslag en kantine ten behoeve van de aanwezige survivalclub worden gerealiseerd.

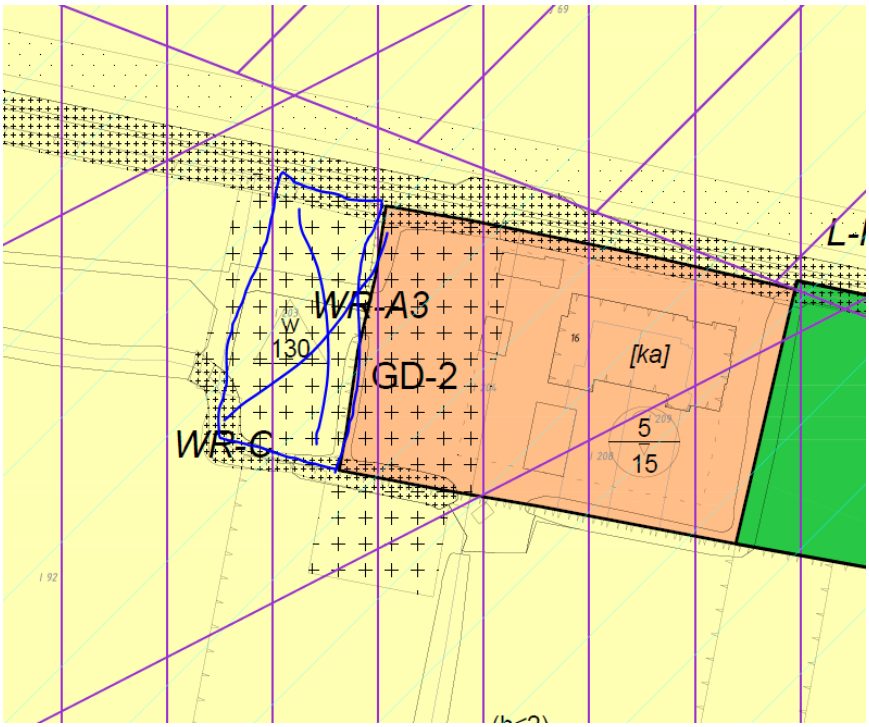
   Hiertoe zal een aanduiding “sport” op de verbeelding worden aangebracht, ter plaatse van het aangegeven perceel op de hierna ingevoegde kaart.

Aan de regels van artikel 15.1 onder b zal een sub 5 worden toegevoegd met de volgende tekst:

een kleedruimte, opslag en kantine, ter plaatse van de aanduiding 'sport';

4) Voorgesteld wordt de verbeelding aan te passen door de bestemming Woongebied te wijzigen in de oorspronkelijke bestemming "agrarisch" (het kadastrale perceel). Deze gronden zijn niet in het bezit van de gemeente en zullen niet ontwikkeld worden. Om die reden is het wenselijk dat deze gronden hun vigerende bestemming behouden.

5) De regeling voor het tankstation in het ontwerpbestemmingsplan wijkt af van de regeling voor het tankstation in het vigerende bestemmingsplan. Aangezien dit beperkend kan zijn voor de exploitant, wordt voorgesteld de verbeelding en regels als volgt aan te passen, aan de vigerende regeling:

   a. De vlakken ten behoeve van het gebouw en de luifel op de verbeelding van ontwerpbestemmingsplan worden verwijderd

   b. De bouwregels van artikel 4 met betrekking tot het gebouw en de luifel worden aangepast, de overige bouwregels van artikel 4 blijven in stand:

   Gebouwen

   De oppervlakte van het gebouw mag ten hoogste 300 m² bedragen;

   De bouwhoogte van het gebouw mag ten hoogste 4 m bedragen.

   Bouwwerken geen gebouw zijnde (= luifel)

De oppervlakte van de overkapping/luifel zal ten hoogste 330 m² bedragen

De bouwhoogte van de overkapping/luifel zal ten hoogste 5,5 m bedragen

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Stikstofberekening Middelsee
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	2022-276360 en 2022-276318
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Projecten SO
Contact	14058, Diane Prins
Bijlagen	1
Datum	8 februari 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 15 februari behandelt u in een informatieve sessie de bestemmingsplannen van Barrahûs en Middelsee fase 2.

Bij deze bestemmingsplannen is een stikstofberekening, de zogenaamde Aerius-berekening gevoegd. Op 26 januari 2023 is echter een nieuwe versie van de Aerius calculator uitgebracht omdat er een aantal wijzigingen is doorgevoerd. We hebben daarom deze berekening opnieuw laten doen zodat we bij de vaststelling van de plannen over de meest actuele informatie beschikken.
De uitkomst is gelijk gebleven, beide bestemmingsplannen blijven voor zowel de aanleg- als exploitatiefase op een netto-stikstofdepositie van 0,00 mol/ha/jaar. We willen u daarom verzoeken om deze stikstofcalculatie toe te voegen aan de stukken ter besluitvorming van de bestemmingsplannen Barrahûs en Middelsee fase 2. We zullen bij de definitieve versie van de bestemmingsplannen de eerdere versie vervangen met deze meest actuele.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

VOORTOETS STIKSTOF

LEEUWARDEN - MIDDELSEE

RHO ADVISEURS

RHO ADVISEURS

DATUM	31 januari 2023
PROJECT	AERIUS-berekening Middelsee
PROJECTLEIDERS	C. Tasma, G. van Halteren
OPDRACHTGEVER	Gemeente Leeuwarden
PROJECTNUMMER	20210452
AUTEUR	M.A. Bulthuis, Y. Meerstra

RHO ADVISEURS

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding **4**

1.1 De Locatie 4
1.2 Wettelijk kader 6

2. Emissiebronnen **7**

3. Verschilberekening **8**

3.1 Referentiesituatie 8
3.2 Exploitatiefase 10
3.3 Aanlegfase 19

4. Resultaten en conclusie **20**

STIKSTOFEMMISSIE EN DEPOSITIE

1. INLEIDING

Ten zuiden van de stad Leeuwarden wordt het nieuwe stadsdeel Middelsee ontwikkeld. Het voornemen is om een levendig en stedelijk stadsdeel te ontwikkelen met ruimte voor maximaal 3.300 woningen. De ontwikkeling van heel Middelsee heeft een totale omvang van circa 193 hectare. De schatting is dat de ontwikkeling over een periode van 10 jaar zal plaatsvinden. Om de ontwikkeling juridisch planologisch mogelijk te maken worden meerdere bestemmingsplannen voor de ontwikkeling opgesteld. Gezien de enorme omvang van deze plannen is het van belang om in een vroeg stadium te onderzoeken of de plannen mogelijk leiden tot verhoogde stikstofemissie en stikstofdepositie in de aanleg- en exploitatiefase. Dit stikstofonderzoek heeft betrekking op de ontwikkelingen in Middelsee fase 2 (de Werp) en Barrahûs. Voor de ontwikkelingen in Middelsee fase 1 is een bestemmingsplan opgesteld waarin het stikstofaspect is onderzocht. Het bestemmingsplan van Middelsee fase 1 is reeds vastgesteld. Deze voortoets brengt alle emissiebronnen in kaart en berekend de effecten van de emissiebronnen op omliggende Natura 2000-gebieden. De berekening die is opgesteld betreft een verschilberekening waarin de effecten van de emissiebronnen in de referentiesituatie zijn vergeleken met de effecten in de voorgenomen situatie.

1.1 De locatie

De plangebieden van Middelsee fase 2 (de Werp) en Barrahûs liggen aan de zuidkant van de stad Leeuwarden, direct ten westen van nieuwbouwwijk de Zuidlanden. Het plangebied wordt ingesloten door het van Harinxmakanaal, de Overijsselselaan, de N31, Middelsee fase 1 en de spoorlijn Leeuwarden – Zwolle. Het plangebied is in de bestaande situatie vrijwel volledig ingericht als agrarisch grasland, wat betekent dat het plangebied grotendeels een agrarisch gebruik kent. Een deel van fase 1 van Middelsee is in uitvoering. In figuur 1 is een overzicht weergegeven van het plangebied van heel Middelsee. Dit onderzoek heeft betrekking op de deelgebieden 7 t/m 18.

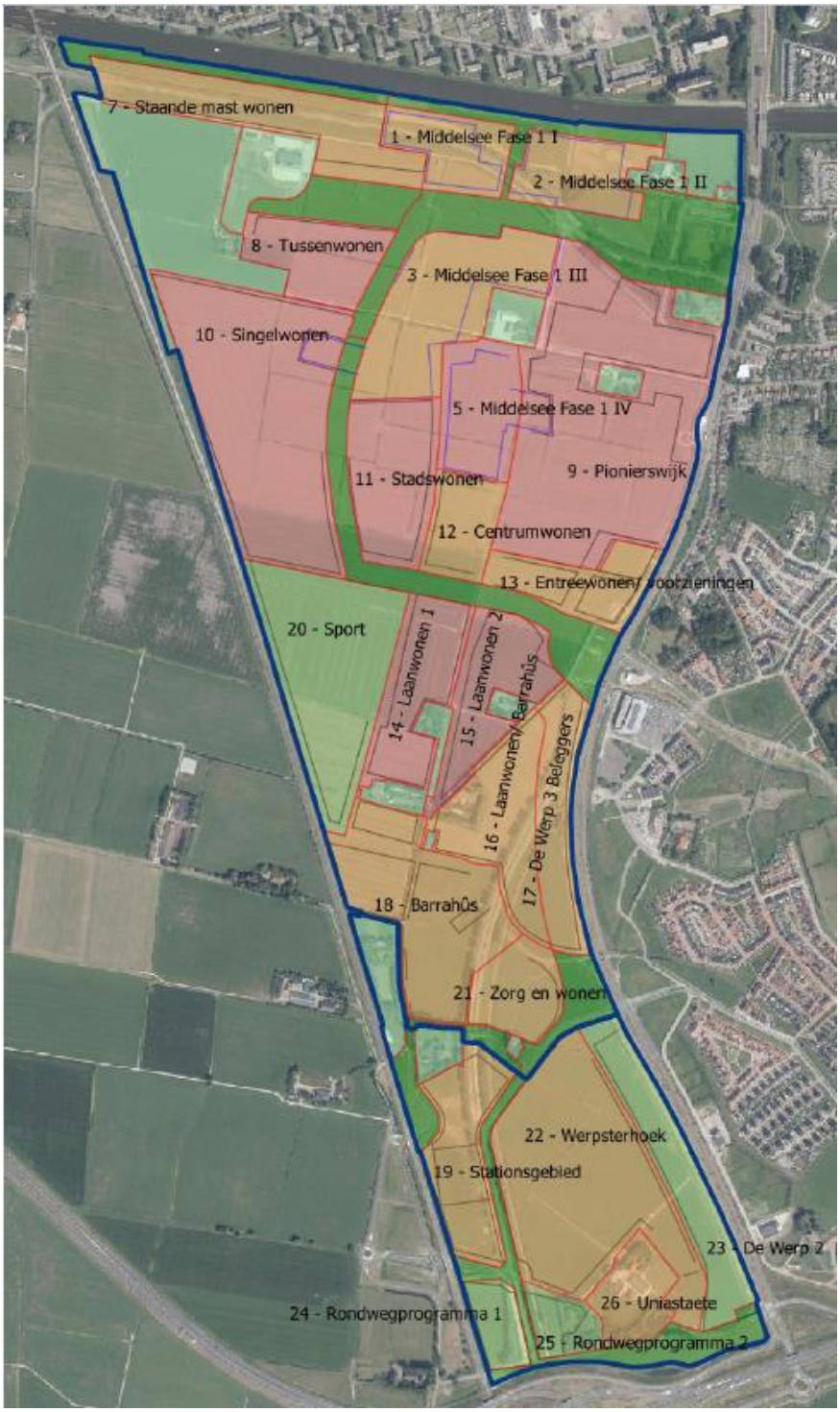
Het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied betreft de Grote Wielen. De Grote Wielen ligt op circa 6,7 kilometer afstand van het plangebied. De Alde Feanen en van Oordt's Mersken liggen op grotere afstand.

De ontwikkelingen

Middelsee fase 2 en Barrahûs omvatten de ontwikkeling van in totaal 2.487 woningen. Daarnaast wordt er detailhandel, dienstverlening en onderwijs mogelijk gemaakt langs en nabij de Overijsselselaan. Tot slot wordt er voor 92.546 m^2 aan sportvoorzieningen mogelijk gemaakt. Het gaat hier zowel om buiten als binnensport. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het exacte programma.

Tabel 1: Programma Middelsee

Functie	Omvang (obv grex)
Wonen	2.487
Horeca/detailhandel	3.222 m^2
Onderwijs/sociaal	17.500 m^2
Sport	92.546 m^2
Dienstverlening	14.727 m^2

Figuur 1 *Locatie Middelsee bron?*

1.2 Wettelijk kader

Algemeen
Naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 met betrekking tot het Programma Aanpak Stikstof wordt bij vrijwel ieder plan stilgestaan bij de mogelijke stikstofemissie en het effect daarvan op Natura 2000-gebieden.

De vervallen Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn)
Op 2 november 2022 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de bouwvrijstelling in relatie met stikstofdepositie die per 1 juli 2022 via de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) en het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (Bsn) in werking is getreden. De Wsn en de Bsn regelden een vrijstelling voor de vergunningsplicht van artikel 2.7 lid 2 Wnb voor de aanlegfase van bouwwerkzaamheden. Met de uitspraak van 2 november 2022 komt deze bouwvrijstelling (zgn. aanlegfase) te vervallen. Voor ruimtelijke plannen en projecten dient daarom de aanleg- en exploitatiefase meegenomen te worden om te bepalen of er een stikstofdepositie is. In het voorliggende onderzoek zijn de aanleg- en exploitatiefase meegenomen in de berekening.

Beslisboom toestemmingsverlening
Uit de op 12 oktober 2019 door de Rijkoverheid gepubliceerde beslisboom “Toestemmingverlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten” volgt dat de uitkomst van de berekening is dat er geen sprake is van stikstofdepositie (dat wil zeggen dat de op twee decimalen afgeronde bijdrage niet meer bedraagt dan 0,00 mol N/ha/jaar) er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten en er geen natuurvergunning nodig is.

Indien uit de berekening volgt dat de emissies van het plan resulteren in een stikstofdepositie van hoger dan 0,00 mol/ha/jaar, kan er gebruik worden gemaakt van stap 2 (interne saldering). Als de AERIUS-berekening met saldering vervolgens aantoont (zie volgend) dat een plan leidt tot tijdelijke en/of zeer geringe stikstofdepositie op overbelaste Natura 2000-gebieden, kan het toch zo zijn dat significante negatieve effecten via een ecologische voortoets kunnen worden uitgesloten. Als dit niet het geval is, kan overgegaan worden naar Stap 4 (passende beoordeling). Bij een passende beoordeling mag extern salderen mee worden gewogen.

Bepalen referentiesituatie bestemmingsplan
Bij het opstellen van een bestemmingsplan geldt volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling als referentiesituatie de **feitelijke aanwezige en planologisch toegestane** situatie voorafgaand aan de **vaststelling** van het bestemmingsplan.
ABRvS 4 maart 2020, http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2020:684

Wat betekent dat?

1. **Feitelijk aanwezig** betekent dat iets gerealiseerd en feitelijk aanwezig moet zijn (dus niet enkel vergund). Bij agrarische bedrijven gaat het bijvoorbeeld om de feitelijke veebezetting, niet de vergunde situatie waar vaak nog ‘lucht’ in zit.
2. **Planologisch legaal** betekent positief bestemd. Gebruik dat enkel is toegestaan op basis van het gebruiksovergangsrecht en dus niet positief is bestemd kan niet worden gebruikt als referentiesituatie.
3. **Voorafgaand** betekent aanwezig *tot op het moment van vaststelling van het bestemmingsplan*. Dit is tot nu toe alleen genuanceerd voor agrarisch gebruik dat *met het oog op* een nieuwe ontwikkeling al eerder was geëindigd. Dat dit met het oog op de ontwikkeling werd geëindigd moet wel blijken uit een schriftelijk stuk zoals een koopovereenkomst, ABRS 1 september 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1690 (Heiloo).

Met de uitspraak van Raad van State in de zaak 'Logtsebaan', van 20 januari 2021, is voor intern salderen geen vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming meer nodig.

2. EMISSIEBRONNEN

De voornaamste emissiebron in zowel de referentiesituatie als de bestaande situatie is bemesting. De plangebieden van Middelsee fase 2 en Barrahûs zijn in de bestaande situatie ingericht als agrarisch grasland waarbij de gronden intensief worden bemest. Bij de toepassing van bemesting komt stikstofemissie vrij in de vorm van ammoniak (NH_3). De toepassing van bemesting vindt plaats door middel van dieseltractoren. Bij gemotoriseerde voertuigen als dieseltractoren vind stikstofemissie plaats in de vorm van stikstofdioxide (NO_X) en ammoniak (NH_3). Ook is er in de referentiesituatie en de bestaande situatie sprake van wegverkeer op de doorgaande wegen in het plangebied. Tot slot bevinden zich enkele (woon)boerderijen in het plangebied waarbij sprake is van gasgestookte ketels. Bij het verstoken van aardgas komt stikstofdioxide (NO_x) vrij.

In de voorgenomen (nieuwe) situatie is het plangebied ingedeeld als stadsdeel met woningen, bedrijfs- en kantoorfuncties, retail, sport en maatschappelijke functies. Gedurende de exploitatie van het stadsdeel vindt er vrijwel alleen stikstofemissie plaats door wegverkeer bij de woningen en bedrijfsmatige- en maatschappelijke functies. De bebouwing wordt gasloos, oftewel stikstofemissie door gasgestookte ketels vindt niet plaats. Om de exacte verkeersintensiteit in mvt/etmaal in kaart te brengen is het van belang om te weten wat de aantallen zijn van de woningtypen die in Middelsee fase 2 en Barrahûs worden mogelijk gemaakt. Voor het bepalen van de verkeersintensiteit behorend bij de bedrijven is het bruto vloeroppervlak van belang. Het aantal verkeersbewegingen voor maatschappelijke instellingen als scholen kan worden bepaald op basis van het aantal leerlingen of klaslokalen. In tabel 16 is het exacte aantal verkeersbewegingen bepaald op basis van het programma van Middelsee fase 2 en Barrahûs.

3. AERIUS CALCULATOR EN UITGANGSPUNTEN

AERIUS Calculator, release 26 januari 2023
Met behulp van de nieuwste release van het rekenprogramma AERIUS Calculator (release 26 januari 2023) is gekeken naar de stikstofdepositie op de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden (automatische berekening). Vanuit de AERIUS Calculator is vervolgens een PDF-bestand met resultaten gegenereerd. In figuur 2 is het plangebied met de daaromheen liggende Natura 2000-gebieden weergegeven. De Natura 2000-gebieden die binnen 25 kilometer van het plangebied zijn onder andere de Groote Wielen en de Alde Feanen. Deze betreffen beide stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer.

Figuur 2 Plangebied met omliggende Natura 2000-gebieden Bron?

4. VERSCHILBEREKENING

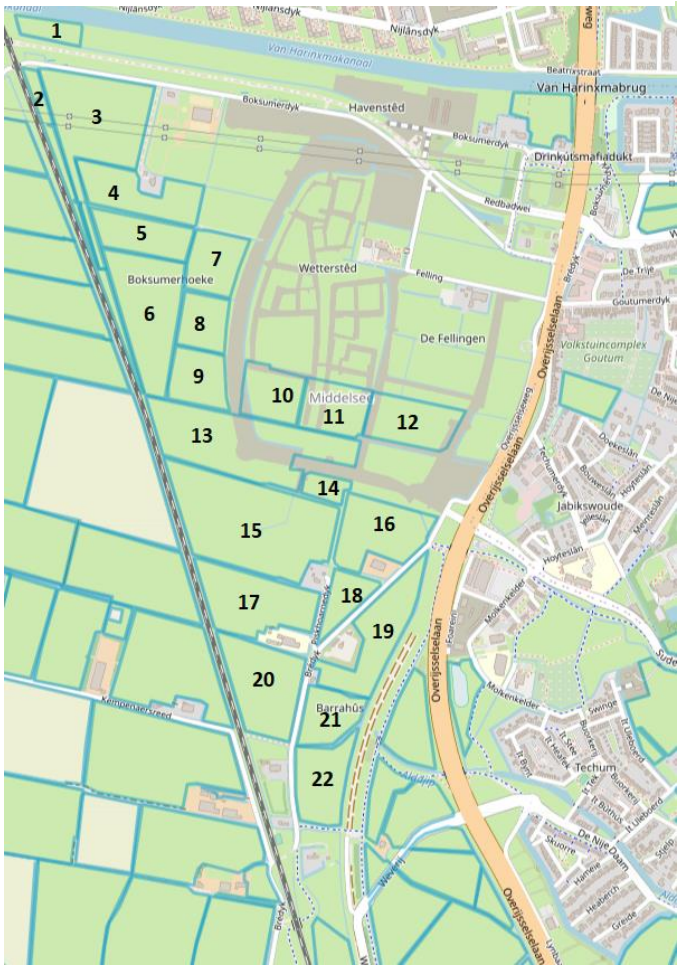
4.1 Referentiesituatie

Voor wat betreft bestemmingsplannen geldt de feitelijk aanwezige en planologisch toegestane situatie zoals uitgelegd in het wettelijk kader. Voor de gronden in de plangebieden van Middelsee fase 2 en Barrahûs is het vigerende bestemmingsplan Leeuwarden – De Zuidlanden, restgebied en omgeving (2013) van kracht. In het bestemmingsplan Leeuwarden – De Zuidlanden, restgebied en omgeving zijn alle gronden als agrarisch bestemd. Ook betreft het feitelijke gebruik van de gronden agrarisch in de vorm van agrarisch grasland. Het agrarische gebruik is dan ook planologisch legaal en feitelijk aanwezig. De bemesting van het agrarische grasland binnen het bestemmingsplan Leeuwarden – De Zuidlanden, restgebied en omgeving mag dan ook worden gebruikt als emissiebron in de berekening.

Om de ammoniakemissie van bemesting te berekenen is het eerst van belang om het aantal hectare aan agrarisch grasland te bepalen in de referentiesituatie (feitelijke en planologische toegestane situatie). Het aantal hectare aan agrarisch grasland bedraagt circa 69 hectare. Het aantal hectare aan agrarisch grasland is bepaald door middel van kadastrale kaarten en

perceelsrapporten van Boer & Bunder[1]. In figuur 3 is een overzicht gegeven van de gronden die worden bemest in de plangebieden. In tabel 2 is een overzicht gegeven van het aantal hectare per perceelnummer.

Figuur 3 Bemeste percelen plangebieden

Tabel 2 Hectare per bemest perceel

Perceel-nummering	Hectare
1	1
2	2
3	6
4	4
5	2
6	5
7	2
8	2
9	2
10	2
11	2
12	3
13	7
14	1
15	8
16	3
17	4
18	1
19	3
20	4
21	2
22	3

De mestwetgeving bepaalt hoeveel mest op gras- en bouwland mag worden gebracht. De huidige normen zijn vastgelegd in het mestbeleid 2022 (RVO 2022)[2]. Deze normen geven per teelt aan hoe veel mest (stikstof) per jaar per hectare mag worden opgebracht. Het aandeel stikstof uit dierlijke mest in deze norm is gelimiteerd tot maximaal 170 kg N per hectare per jaar[3]. Wanneer de bemestingsnorm hoger is dan wat uit dierlijke mest opgebracht mag worden, dient de overige bemesting te worden verkregen uit andere bemestingsbronnen. Over het algemeen is dat kunstmest. De maximale stikstofgift voor grasland met beweiden in het kleigebied bedraagt 345 kg N/ha/jr.

[1] https://boerenbunder.nl/report/53.17481,5.78443
[2] *Bron: ww.rvo.nl: stikstofgebruiksnormen januari 2022*
[3] Tenzij sprake is van derogatie, dan geldt afhankelijk van de grondsoort voor grasland een norm van 230 of 250 kg N uit dierlijke mest. Voor de onderhavige situatie is hier bij wijze van worst-case benadering niet vanuit gegaan.

Tabel 4: Gemiddelde emissiefactoren voor perceel bemesting

Bemesting	Emissiefactor
Drijfmest op grasland	22,3
Drijfmest op bouw-land	3,3
Stalmest op grasland	69,0
Kunstmest	3,6

Tabel 5: Samenvatting TAN-gehalte, Emissiefactoren en berekening ammoniakemissie

Perceel	Norm[3]	Dier-lijke mest[3]	TAN[1]	Emissie-factor[2]	Emissie dier-lijke mest per ha	Opp. Perceel	Emissie dier-lijke mest perceel	Kunst-mest[3]	Emissie-factor[2]	Emissie kunstmest per ha	Emissie kunst-mest per-ceel
Middel-see	345	170	0,66	0,223	25,0206	69	1.726,4214	175	0,036	6,3	434,7

De emissie is berekend op basis van het type mest, het TAN[4] -gehalte van de mest, de mest aanwendingstechniek en de bijbehorende emissiefactor, zie tabel 5. De totale emissie van dierlijk mest bedraagt 1.726,43 kg NH_3 en de emissie van kunstmest 434,7 kg NH_3.

In dit stikstofonderzoek zijn voor de referentiesituatie de emissies van dieseltractoren en het wegverkeer buiten beschouwing gelaten. De inzetduur van dieseltractoren op de agrarische gronden is lastig te bepalen. Ook kan de verkeersintensiteit van het wegverkeer op de wegen in het plangebied niet worden vastgesteld. Een verschilberekening met bemesting als enige emissiebron in de referentiesituatie kan worden gezien als een worst-case benadering.

4.2 Exploitatiefase

Middelsee fase 2 en Barrahûs omvatten de ontwikkeling van in totaal 2.487 woningen. Daarnaast wordt er detailhandel, dienstverlening en onderwijs mogelijk gemaakt langs en nabij de Overijsselselaan. Tot slot wordt er voor 92.546 m^2 aan sportvoorzieningen mogelijk gemaakt. Het gaat hier zowel om buiten- als binnensport. In tabel 6 is een overzicht weergegeven van het exacte programma.

Tabel 6: Overzicht beoogde ontwikkeling

Functie	Aantal / Omvang (o.b.v. grex)
Woningen	2.487
Horeca/detailhandel	3.222 m^2
Dienstverlening	14.727 m^2
Onderwijs/sociaal	17.500 m^2
Sport	92.546 m^2

[4] Het deel van de stikstof in de mest dat bestaat uit ammoniakaal stikstof (het overige is mineraal stikstof en draagt niet bij aan de ammoniakemissie uit de mest).

4.2.1 Verkeersgeneratie

De verkeersgeneratie van de beoogde ontwikkeling is berekend op basis van kencijfers uit CROW-publicatie 381. Hierbij wordt op basis van de omgevingsadressendichtheid en het autobezit de ondergrens van de bandbreedte gehanteerd. Op basis van de Nota parkeernormen van gemeente Leeuwarden (2014) is de stedelijkheidsgraad vastgesteld als 'sterk stedelijk'. Het projectgebied ligt in het 'rest bebouwde kom'.
Voor het bepalen van de verkeersgeneratie voor de verschillende functies in het gebied is uitgegaan van het volgende:

- Voor de functie wonen is uitgegaan van het woonmilieu 'Centrum-stedelijk overig'.
- Voor horeca/detailhandel is aangesloten bij de CROW-kentallen voor een wijkcentrum van gemiddelde omvang.
- De verkeersgeneratie van dienstverlening is bepaald op basis van de CROW-kentallen voor kantoren zonder baliefunctie.
- Om de verkeersgeneratie bij de te realiseren onderwijsinstellingen te bepalen is uitgegaan van één grote middelbare school met 1.500 leerlingen en twee basisscholen met elk 15 lokalen/ruimtes.
- Voor sport is uitgegaan van 1 hectare aan sporthallen, 1 hectare aan tennisvelden en 7,2 hectare aan sportvelden.

Wonen
Voor de functie wonen is uitgegaan van het woonmilieu 'Centrum-stedelijk overig'. Hiervoor noemt CROW-publicatie 381 (tabel 7) een gemiddelde verkeersgeneratie van 5,0 mvt/etmaal per woning voor weekdagen. Conform CROW-publicatie 381 geldt voor de functie wonen een factor van 1,11 voor omrekening naar de verkeersgeneratie voor een gemiddelde werkdag. Deze komt daarmee op 13.803 mvt/etmaal.

Tabel 7: Verkeersgeneratie functie wonen

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Woonmilieu III – Centrum-stedelijk overig	2.487	5,0 per woning	12.435	13.802,85
Totaal			**12.435**	**13.803**

Horeca/detailhandel
Voor horeca/detailhandel is aangesloten bij de CROW-kentallen voor een wijkcentrum van gemiddelde omvang gelegen in de 'rest bebouwde kom'. Hiervoor geldt een verkeersgeneratie van 1.585,2 (mvt/etmaal) voor een werkdag (tabel 8).

Tabel 8: Verkeersgeneratie functie Horeca/Detailhandel

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Wijkcentrum (gemiddeld)	3.222 m^2	49,2 per 100 m^2 bvo	1.585,2	1.585,2
Totale toename			**1.586**	**1.586**

Dienstverlening

De verkeersgeneratie van dienstverlening is bepaald op basis van de CROW-kentallen voor kantoren zonder baliefunctie.

Tabel 9: Verkeersgeneratie functie Dienstverlening

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Kantoor (zonder baliefunctie)	14.727 m^2	4,7 per 100 m^2 bvo	692,2	920,6
Totale toename			**693**	**921**

Conform CROW-publicatie 381 geldt voor de functie werken een factor van 1,33 voor de omrekening van de CROW-kentallen van weekdag naar werkdag. De verkeersgeneratie op een gemiddelde werkdag komt daarmee op 921 mvt/etmaal (tabel 9).

Onderwijs/sociaal

Middelbare school

Om de verkeersgeneratie bij de te realiseren onderwijsinstellingen te bepalen is uitgegaan van één grote middelbare school met 1.500 leerlingen en twee basisscholen met elk 15 lokalen/ruimtes. De middelbare school is een verplaatsing van een bestaande school. De twee basisscholen zijn een aanname.

Tabel 10: Verkeersgeneratie middelbare school

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Middelbare school	1.500 leerlingen	0,11 per leerling	165,0	231,0
Totale toename			**165**	**231**

Conform CROW-publicatie 381 geldt voor scholen een omrekenfactor van 1,4 van weekdag naar werkdagintensiteit. De verkeersgeneratie op een gemiddelde werkdag komt daarmee op 231 mvt/etmaal (tabel 10).

Basisschool
Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van een basisschool zijn vanuit het CROW geen kentallen beschikbaar. Voorheen werd dit berekent met behulp van de 'Rekentool Verkeersgeneratie & Parkeren' van het CROW, maar deze tool is niet meer beschikbaar. De verkeersgeneratie van een schoollocatie is onder te verdelen in het verkeer voor het halen en brengen van leerlingen en de verkeersgeneratie van de personeelsleden van de school.

Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van de twee basisscholen zijn daarom de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Elke basisschool heeft 15 lokalen, een totaal van 30 lokalen;
- Elke klas heeft gemiddeld 23 kinderen (bron: www.gemiddelden.nl);
- Per basisschool wordt uitgegaan van 25 personeelsleden (leraren, ondersteuning, directie etc.), een totaal van 50;
- Circa 40% van het aantal kinderen wordt met de auto gebracht en gehaald;
- Een autobezetting van 1,2 kinderen per auto;
- 60% van de kinderen wordt zowel 's ochtends, tijdens lunch en 's middags gebracht en gehaald (per motorvoertuig acht ritten per dag);
- 40% van de kinderen wordt alleen 's ochtends gebracht en 's middags gehaald (per motorvoertuig vier ritten per dag).

Beide basisscholen hebben elk 15 lokalen met gemiddeld 23 kinderen. Hiermee komt het totaal aantal kinderen op (15*23)*2= 690 . Van het totaal aantal kinderen wordt verwacht dat 40% met de auto wordt gebracht en gehaald. Dit gaat afgerond om (690*40%) 276 kinderen. Van deze 276 kinderen wordt er 60% (276*60%= 160) 's ochtends, tijdens de lunch en 's middags gebracht en gehaald. De overige 40% (276* 40%), 111 leerlingen, worden alleen 's ochtends gebracht en 's middags gehaald.

Verder wordt uitgegaan van een bezetting per auto van 1,2. Dit geeft een verkeersgeneratie van (160/1.2) 134 auto's die zowel 's ochtends, tijdens de lunch en 's middags de kinderen brengen en halen(per motorvoertuig acht ritten per dag). De overige (111/1.2) 93 auto's komen alleen 's ochtends en 's middags (per motorvoertuig vier ritten per dag).

Tabel 11: Berekening verkeersgeneratie basisschool door ouders

	Aantal auto's	Motorvoertuig ritten per dag	Verkeersgeneratie (werkdag)
's ochtends, tijdens lunch en 's middags gebracht en gehaald	134	8	536
's ochtends gebracht en 's middags gehaald	93	4	372
Totaal			**908**

Het halen en brengen van de kinderen levert een verkeersgeneratie van 908 mvt/etmaal op (tabel 11). Verder wordt ervan uitgegaan dat er in totaal (beide scholen samen) 50 personeelsleden werken, waarvan 75%(50*75%= 38) met de auto komt. Elk personeelslid zorgt voor twee ritten per dag. Dit levert (38*2) 76 mvt/etmaal op.

Tabel 12: Verkeersgeneratie basisscholen

	Verkeersgeneratie (werk-dag)
Kinderen	908
Personeel	76
Totaal	**984**

Middelbare school en basisschool totaal

In totaal bedraagt de verkeersgeneratie van beide basisscholen samen 984 mvt/etmaal (tabel 12). Hierbij komt de verkeersgeneratie van de middelbare school (165 mvt/weeketmaal). Hiermee komt de totale verkeersgeneratie op: 703+165= 868 mvt/weekdag en 984+231= 1.215 mvt/werkdag (tabel 13).

Tabel 13: Verkeersgeneratie functie Onderwijs/Sociaal

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Middelbare school	1.500 leerlingen	0,197 per leerling	165,0	231,0
Basisschool (2x)	30 lokalen		702,9*	984,0
Totale toename			**868**	**1.215**

*Uitgaande van een omrekeningsfactor van 1,4 van werkdag naar weekdag voor scholen. 984/1,4= 702,85

Sport

Voor sport is uitgegaan van 1 hectare aan sporthallen (circa 4 stuks), 1 hectare aan tennisvelden en 7,2 hectare aan overige sportvelden. Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van een sportveld zijn vanuit het CROW geen kentallen beschikbaar. Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van de tennisvelden wordt aangesloten bij het kencijfer voor een tennishal.

Tabel 14: Verkeersgeneratie Sporthal en Tennisvelden

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Sporthal	10.000 m^2	8,6 per 100 m^2 bvo	860,0	860,0
Tennishal	10.000 m^2	2,7 per 100 m^2 bvo	270,0	270,0
Totale toename			**1.130**	**1.130**

Omdat er voor sportvelden geen kentallen vanuit het CROW beschikbaar zijn, is de verkeersgeneratie berekend op basis van ervaringscijfers.

Sportveld
Bekend is dat een sportvereniging met circa 1.600 leden een terrein nodig heeft met sportvelden, parkeervoorzieningen en een clubgebouw van circa 6 hectare. Dit betekent dat er ruimte beschikbaar is voor een sportvereniging met circa 1.900 leden bij ongveer 7,2 hectare. . Gemiddeld heeft een sportteam circa 15 leden. Dit betekent dat er 128 teams zouden zijn, echter is er voor de worstcase-scenario uitgegaan van 130 teams.

De meeste teams trainen gemiddeld 2x per week, echter geldt dit niet voor teams met kleine kinderen en de veteranen-teams. Deze teams trainen meestal 1x per week. Voor het berekenen van de verkeersgeneratie wordt er daarom uitgegaan van 1,8 trainingen per week en 1 wedstrijd per week.

Uit ervaringscijfers blijkt dat voor voetbal- en hockeyverenigingen kan worden uitgegaan van twaalf motorvoertuigbewegingen (zes motorvoertuigen) per team per training en 24 motorvoertuigbewegingen (12 motorvoertuigen) per team per wedstrijd.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten kan de verkeersgeneratie voor de sportvelden als volgt worden berekend:
- Training: 130*1,8= 234 trainingen per week
- Wedstrijden: 130*1= 130 wedstrijden per week
- Verkeersgeneratie training: 234*12= 2.808 motorvoertuigbewegingen per week
- Verkeersgeneratie wedstrijd: 130*24= 3.120 motorvoertuigbewegingen per week
- Totaal: 2.808+3.120= 5.928 motorvoertuigbewegingen per week
- Worstcasemarge: 6.000 motorvoertuigbewegingen per week
- 6.000/7= 860 mvt/weekdagetmaal (tabel 15)
- Uitgegaan wordt van een evenredige verdeling van de verkeersomvang over de week, hetgeen voor de beoordeling van de verkeersafwikkeling een worst-casebenadering is, aangezien de verkeeromvang op weekenddagen veelal hoger ligt.

Tabel 15: Verkeersgeneratie functie Sport

Toekomstige situatie				
Functie	**Aantal**	**Kengetal**	**Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)**	**Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)**
Sporthal	10.000 m^2	8,6 per 100 m^2 bvo	860,0	860,0
Tennishal	10.000 m^2	2,7 per 100 m^2 bvo	270,0	270,0
Sportvelden			860	860
Totale toename			**1.990**	**1.990**

Totale verkeersgeneratie

Tabel 16: Verkeersgeneratie beoogde ontwikkeling

Functie	Weekdagintensiteit (mvt/etmaal)	Werkdagintensiteit (mvt/etmaal)
Wonen	12.435	13.803
Horeca/detailhandel	1.586	1.586
Dienstverlening	693	921
Onderwijs/sociaal	868	1.215
Sport	1.990	1.990
Totaal	**17.572**	**19.515**

4.2.2 Verkeerstoedeling binnen plangebied

Voor de voertuigverdeling is uitgegaan van een standaard voertuigverdeling voor een stedelijke hoofdweg. Dit is ook gedaan voor het verkeer dat door het plangebied wordt gegenereerd. Daarmee is een worst-case-aanname gedaan. De standaard voertuigverdeling van een stedelijke hoofdweg kent een aanzienlijk hoger aandeel middelzwaar en zwaar verkeer dan voor een woonwijk met voorzieningen van beperkte omvang mag worden verwacht. Dit heeft te maken met het feit dat in de standaard voertuigverdeling voor stedelijke hoofdwegen ook verkeer van/naar stadsdelen die veel vrachtverkeer genereren is opgenomen (zoals bedrijfsterreinen).

De gehanteerde standaard voertuigverdeling voor stedelijk hoofdwegen is als volgt:

Tabel 17: Standaard voertuigverdeling Bron?

Totaal	Licht	Middelzwaar	Zwaar
100%	93,46%	5,08%	1,46%
17.572	16.423	893	257

Om de stikstofemissie van het wegverkeer binnen het plangebied te bepalen is de verdeling van het wegverkeer over de drie ontsluitingen van belang. In tabel 18 is een overzicht weergegeven van het aantal verkeersbewegingen over de drie ontsluitingen. Dit is berekend op basis van het gemeentelijke verkeersmodel.

Tabel 18: Verkeersverdeling over de drie ontsluitingen

Ontsluiting:	Totale intensiteit (doorsnede)	Aandeel	Licht	Middel	Zwaar
1 (t.h.v Wergeasterdyk)	5.617,77	31,97%	5250,37	285,39	82,02
2 (t.h.v. Sudertrimdielsdyk)	11792,57	67,11%	11.021,34	599,06	172,16
3 (t.h.v. De Nije Daam)	161,67	0,92%	151,10	8,22	2,36
Totaal	17.572	100%	93,46%	5,08%	1,46%

4.2.3 Verkeerstoedeling buiten plangebied

Voor de stikstofberekeningen is de verdeling van het verkeer, als gevolg van de ontwikkeling, over het wegennet van belang, Op basis van het verkeersmodel van de gemeente Leeuwarden is de verkeerstoedeling bepaald. Hierbij is onderscheid gemaakt in verschillende wegvakken. In figuur 4 is de verdeling van het verkeer inzichtelijk gemaakt. Ook is op basis van het gemeentelijke verkeersmodel bepaald waar het wegverkeer opgaat in het heersende verkeersbeeld. Het wegverkeer gaat op in het heersende verkeersbeeld ten einde van de rode lijn in figuur 4 .

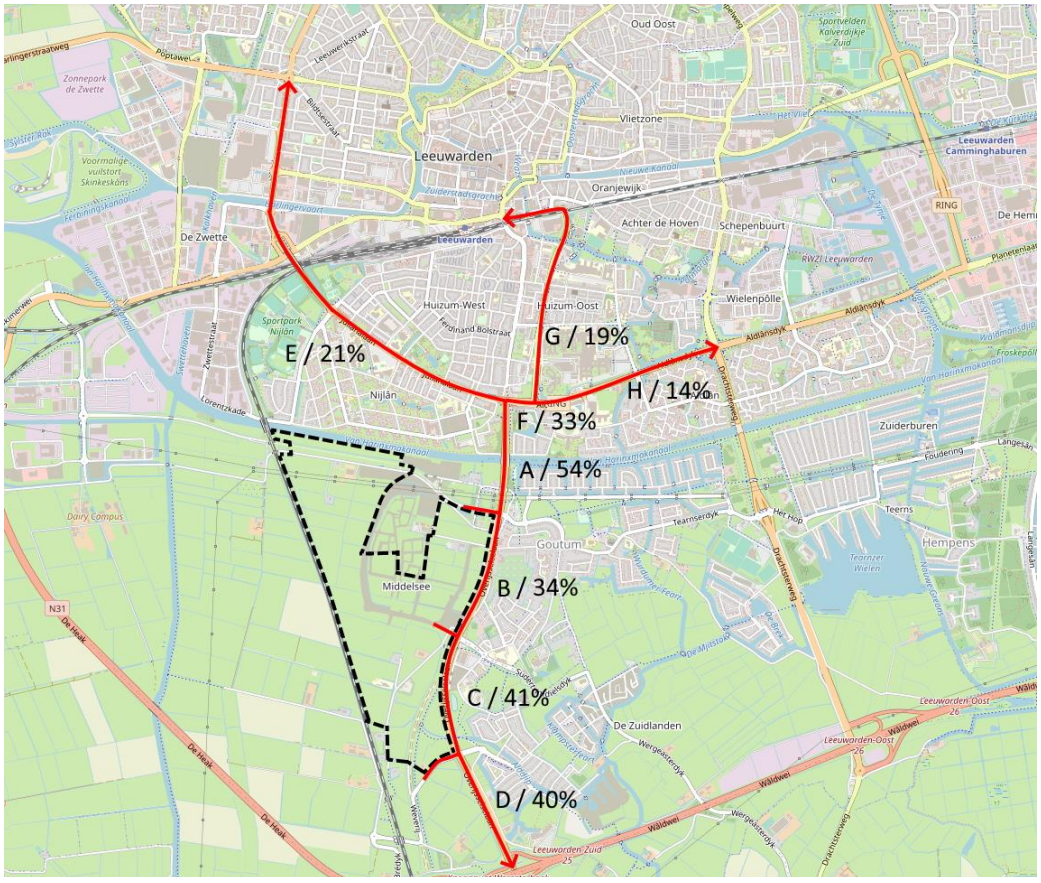
Tabel 19: Aandeel wegverkeer per wegvak

Wegvak letter:	Wegvak:	Doorsnede intensiteit (plangebied)	Aandeel (plangebied)
A	Wergeasterdyk - Aldlânsdyk	8.631	53,75%
B	Wergeasterdyk - Sudertrimdielsdyk	5.510	34,31%
C	Sudertrimdielsdyk - De Nije Daam	6.528	40,65%
D	De Nije Daam – N31	6.284	39,13%
E	Julianalaan (Overijsselselaan - Europaplein)	3.341	20,81%
F	Aldlânsdyk (Overijsselselaan - Oostergoweg)	5.289	32,94%
G	Oostergoweg (Aldlânsdyk - Schrans)	3.043	18,95%
H	Aldlânsdyk (Oostergoweg - Drachtsterplein)	2.248	14,00%

Op basis van tabel 17 en 18 en 19 kan de verdeling van het wegverkeer over de wegvakken per voertuigtype worden bepaald, zie tabel 20. Deze verkeersverdeling is vervolgens ingevoerd in de AERIUS-calculator.

Tabel 20: Verdeling wegverkeer over de wegvakken per voertuigtype.

Wegvak letter:	Wegvak:	Totaal	Licht	Middel	Zwaar
A	Wergeasterdyk - Aldlânsdyk	8.631	8066,53	438,45	126,01
B	Wergeasterdyk - Sudertrimdielsdyk	5.510	5149,65	279,91	80,45
C	Sudertrimdielsdyk - De Nije Daam	6.528	6101,07	331,62	95,31
D	De Nije Daam – N31	6.284	5873,03	319,23	91,75
E	Julianalaan (Overijssel-selaan - Europaplein)	3.341	3122,50	169,72	48,78
F	Aldlânsdyk (Overijssel-selaan - Oostergoweg)	5.289	4943,10	268,68	77,22
G	Oostergoweg (Aldlânsdyk - Schrans)	3.043	2843,99	154,58	44,43
H	Aldlânsdyk (Oostergoweg - Drachtsterplein)	2.248	2100,98	114,20	32,82

Figuur 4 Verkeersverdeling Middelsee

4.3 Aanlegfase

In de aanlegfase wordt stikstofemissie veroorzaakt door de inzet van dieselmaterieel en gemotoriseerd verkeer. Het gaat hier om vrachtverkeer en verkeer van het vervoer van personeel. Voor de verkennende berekening voor de aanlegfase is uitgegaan van een scenario waarin in één kalenderjaar aan 500 woningen en 2 hectare sport-, horeca-, of bedrijfsfuncties wordt gewerkt. Voor functies als sport, horeca en bedrijvigheid is enkel het voorbereiding-/grondwerk meegenomen. Dit omdat het gezien de grootschaligheid van de werkzaamheden onmogelijk is om in hetzelfde kalenderjaar te starten met de bouwfase.

De daadwerkelijke aanlegfase vindt plaats over 10 tot 20 jaar. Tevens is het ook niet toegestaan om tot 2030 meer dan 800 woningen te bouwen. Het gehanteerde scenario voor de aanlegfase kan worden gezien als worst-case.

Uitgangspunten:

1. Voor de aanlegfase wordt uitgegaan van 100.000 verkeersbewegingen (zware motorvoertuigen) per jaar voor de aan- en afvoer van materiaal en materieel. Voor het vervoer van personeel zijn er 100 verkeersbewegingen per etmaal.
2. De aanlegfase van de woning valt te splitsen in de voorbereiding-/grondwerk en de bouwfase. Gedurende voorbereiding-/grondwerk vindt het bouw- en woonrijp maken plaats. Het gaat hier om de aanleg van de funderingen, rioleringen, bekabeling, wegen, bestrating, straatmeubilair en groenvoorzieningen. Gedurende de bouwfase vindt de daadwerkelijke constructie van de woningen en de bedrijfsgebouwen plaats.
3. In de berekening is ook het literverbruik van Adblue in dieselmotoren gespecificeerd. In combinatie met SCR-technologie (selectieve katalystische reductie) zorgt dit voor reductie van de emissie van stikstofoxide (NOx). Het Adblue verbruik bedraagt ongeveer 5 liter per 100 liter diesel. In de berekening is het Adblue verbruik daarom op 5% van het dieselverbruik gespecificeerd.
4. Voor het bouwverkeer is uitgegaan van een rijroute door het plangebied en over de Overijsselselaan, waarna het wegverkeer opgaat in het heersende verkeersbeeld. Het aantal verkeersbewegingen van lichte motorvoertuigen bedraagt 200 mvt/etmaal. Het aantal verkeersbewegingen van zware motorvoertuigen bedraagt 100 mvt/etmaal.

Tabel 21: uitgangspunten berekening dieselverbruik woningen aanlegfase

activiteit	klasse	dieselverbruik [liter/uur]	uren/dag	aantal dagen/ woning	totaal diesel-verbruik [liter]
woningen (500 stuks)					
voorbereiding/grondwerk	stage IV, 130-300 kW	20	8	3	240.000
bouwfase	stage IV, 75-130 kW	10	8	2	80.000
Totaal					320.000

Tabel 22: uitgangspunten berekening dieselverbruik bedrijfsfuncties aanlegfase

activiteit	klasse	dieselverbruik [liter/uur]	uren/dag	aantal dagen/ ha	totaal diesel-verbruik [liter]
Overige functies (2 ha)					
voorbereiding/grondwerk	stage IV, 130-300 kW	80	8	320	204.800

5. RESULTATEN EN CONCLUSIE

In de berekening is de feitelijke en planologische situatie (referentiesituatie) vergeleken met het toekomstige programma van Middelsee fase 2 en Barrahûs (aanleg- en exploitatiefase). Hierin is bemesting ingezet in de referentiesituatie en vergeleken met diesel aangedreven materieel en wegverkeer in de aanleg- en exploitatiefase. De aanleg- en exploitatiefase zijn elk apart berekend. Uit de resultaten van de verschilberekeningen blijkt dat de netto-stikstofdepositie 0,00 mol/ha/jaar bedraagt. Het plan leidt niet tot een toename van de depositie op omliggende Natura 2000-gebieden Alde Feanen en Van Oordt's Mersken. Op verschillende hexagonen in beide Natura 2000-gebieden is er een afname in stikstofdepositie. Het opheffen van de bestaande agrarische functie heeft een positief effect op een deel van de hexagonen in de Alde Feanen en Van Oordt's Mersken.

BIJLAGE 1 AERIUS-BEREKENING AANLEGFASE

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	Rho Adviseurs
Inrichtingslocatie	Middelsee, - Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	Middelsee verkennende verschilberekening
Toelichting	Verschilberekening aanlegfase

Berekening

AERIUS kenmerk	RgMDXHGYQPa6
Datum berekening	31 januari 2023, 15:43
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2022	2.162,0 kg/j	-
Aanlegfase - Beoogd	2023	161,4 kg/j	6.701,3 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,15 mol/ha/j	7853947	Alde Feanen
Aanlegfase - Beoogd	0,07 mol/ha/j	7858532	Alde Feanen
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	152,91 ha		
Grootste toename van depositie	0,00 mol/ha/j		
Grootste afname van depositie	0,08 mol/ha/j		

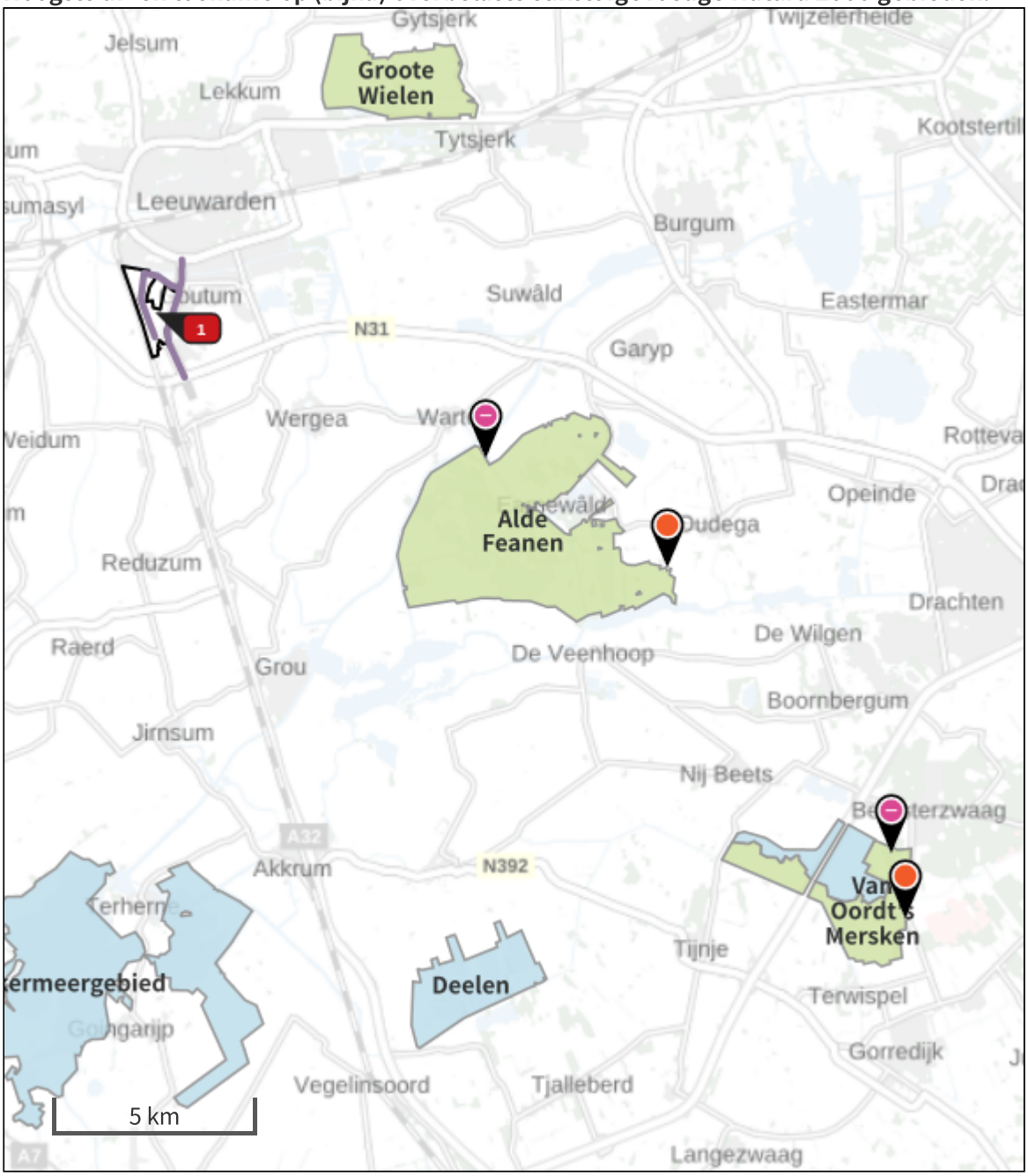
Aanlegfase (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning | Dieselmaterieel	126,0 kg/j	5.360,8 kg/j
Verkeersnetwerk	35,5 kg/j	1.340,5 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2022

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Landbouw | Landbouwgrond | Bemesting	2.162,0 kg/j	-

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste afname van depositie
- Grootste toename van depositie
- Hoogste totale depositie

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Aanlegfase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	152,91	1.998,01	0,00	0,00	152,91	0,08

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Alde Feanen (13)	129,88	1.998,01	0,00	0,00	129,88	0,08
Van Oordt's Mersken (15)	23,03	1.843,21	0,00	0,00	23,03	0,01

Aanlegfase, Rekenjaar 2023

1 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning

Naam	Dieselmaterieel	NO_x	5.360,8 kg/j
Locatie	X:181716,27 Y:576516,11	NH_3	126,0 kg/j
Oppervlakte	130,74 ha		

Naam	Stageklasse	Brandstofverbruik	Draaiuren	AdBlue verbruik	Stof	Emissie
Voorbereiding-/grondwerk woningen	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	240000 l/j	12000 u/j	12000 l/j	NO_x	2.460,0 kg/j
					NH_3	57,6 kg/j
Bouwfase woningen	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	80000 l/j	8000 u/j	4000 l/j	NO_x	840,0 kg/j
					NH_3	19,2 kg/j
Voorbereiding-/grondwerk overige functies	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	204800 l/j	2560 u/j	10240 l/j	NO_x	2.060,8 kg/j
					NH_3	49,2 kg/j

2 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Bron 2 Wegverkeer aanlegfase				NO_x	719,2 kg/j
Locatie	X:182083,1 Y:576323,58	Type scherm	-	-	NO_2	191,3 kg/j
Lengte	3.120,90 m	Hoogte	-	-	NH_3	19,0 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	200 p/etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0 p/etmaal	0,0 %

3 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Bron 3 Wegverkeer aanlegfase				NO_x	621,3 kg/j
Locatie	X:181390,24 Y:577160,74	Type scherm	-	-	NO_2	165,3 kg/j
Lengte	2.696,40 m	Hoogte	-	-	NH_3	16,4 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	200 p/etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	100 p/etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0 p/etmaal	0,0 %

Referentiesituatie, Rekenjaar 2022

1 Landbouw | Landbouwgrond

Naam	Bemesting	Uittreedhoogte	0,5 m	NH_3	2.162,0 kg/j
Locatie	X:181716,27	Warmteinhoud	0,000 MW		
	Y:576516,11	Spreiding	0 m		
Oppervlakte	130,74 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Meststoffen				

	Type	Stof	Emissie
	Mestaanwending (dierlijke mest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	1.727,0 kg/j
	Mestaanwending (kunstmest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	435,0 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2022_20230126_290cbff6e8
Database versie	2022_290cbff6e8

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/

BIJLAGE 2 AERIUS-BEREKENING EXPLOITATIEFASE

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	Rho Adviseurs
Inrichtingslocatie	Middelsee, - Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	Middelsee verkennende verschilberekening
Toelichting	Verschilberekening exploitatiefase

Berekening

AERIUS kenmerk	RqTL1rL1U9hT
Datum berekening	31 januari 2023, 15:40
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2022	2.162,0 kg/j	-
Exploitatiefase - Beoogd	2023	347,6 kg/j	6.869,3 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,15 mol/ha/j	7853947	Alde Feanen
Exploitatiefase - Beoogd	0,07 mol/ha/j	7858532	Alde Feanen
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	152,91 ha		
Grootste toename van depositie	0,00 mol/ha/j		
Grootste afname van depositie	0,08 mol/ha/j		

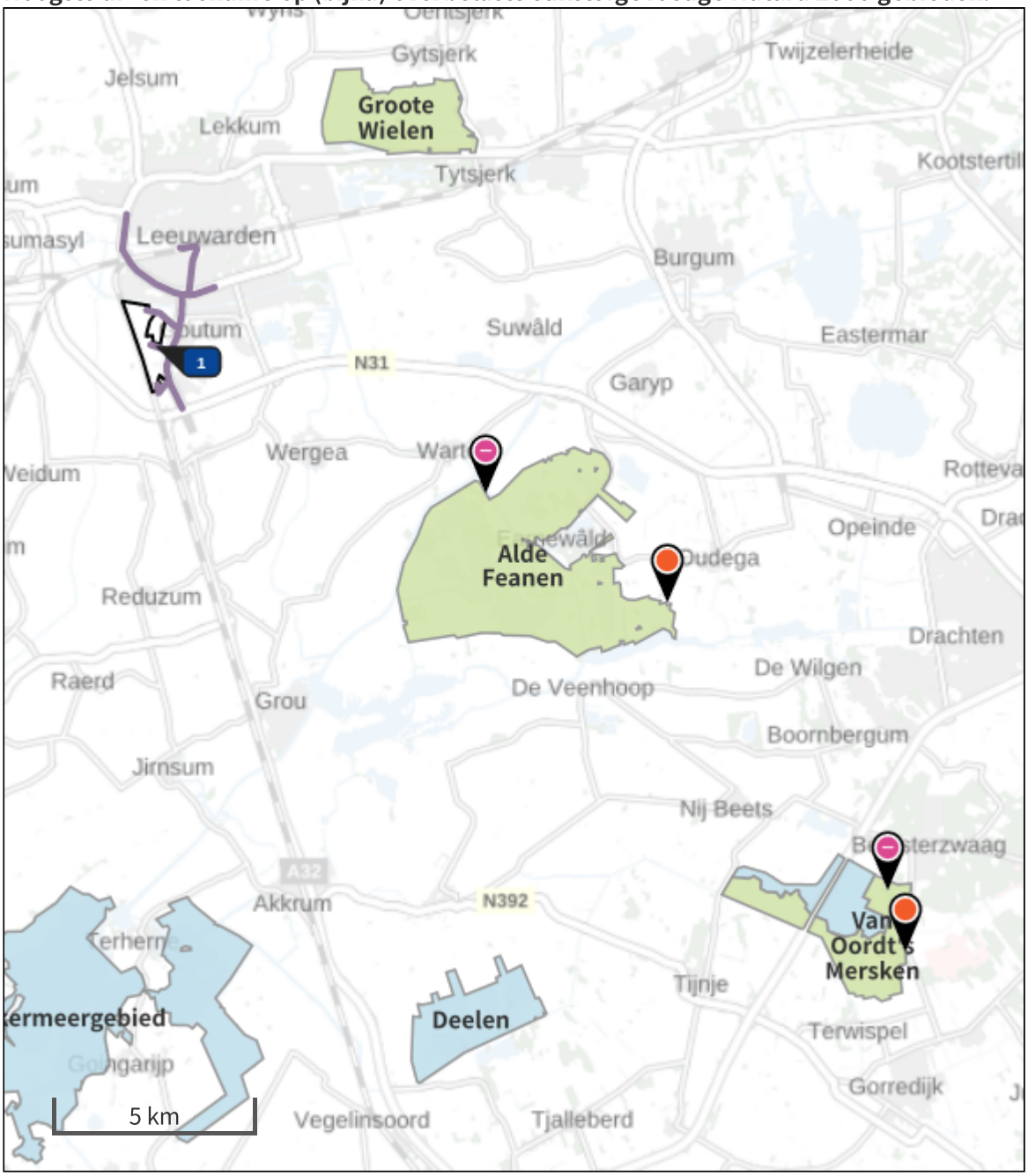
Exploitatiefase (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Anders... | Anders... | Plangebied	-	-
Verkeersnetwerk	347,6 kg/j	6.869,3 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2022

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Landbouw | Landbouwgrond | Bemesting	2.162,0 kg/j	-

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste afname van depositie
- Grootste toename van depositie
- Hoogste totale depositie

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Exploitatiefase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	152,91	1.998,01	0,00	0,00	152,91	0,08

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Alde Feanen (13)	129,88	1.998,01	0,00	0,00	129,88	0,08
Van Oordt's Mersken (15)	23,03	1.843,21	0,00	0,00	23,03	0,01

Exploitatiefase, Rekenjaar 2023

Er zijn meer dan 10 wegverkeer emissiebronnen in deze situatie en deze worden niet in de PDF getoond. Laad de PDF in Calculator in om alle bronnen in te zien (tot een maximum van 5000 bronnen).

1 Anders... | Anders...

Naam	Plangebied	Uittreedhoogte	0,0 m
Locatie	X:181716,27	Warmteinhoud	0,000 MW
	Y:576516,11	Spreiding	0 m
Oppervlakte	130,74 ha		
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd		
Temporele variatie	Continue Emissie		

Referentiesituatie, Rekenjaar 2022

1 Landbouw | Landbouwgrond

Naam	Bemesting	Uittreedhoogte	0,5 m	NH_3	2.162,0 kg/j
Locatie	X:181716,27	Warmteinhoud	0,000 MW		
	Y:576516,11	Spreiding	0 m		
Oppervlakte	130,74 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Meststoffen				

	Type	Stof	Emissie
	Mestaanwending (dierlijke mest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	1.727,0 kg/j
	Mestaanwending (kunstmest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	435,0 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2022_20230126_290cbff6e8
Database versie	2022_290cbff6e8

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/